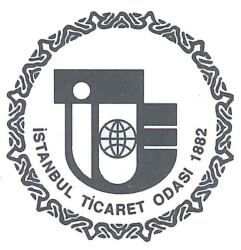
TÜRK SİNEMASI: SORUNLAR VE FIRSATLAR

İSTANBUL TİCARET ODASI YAYINLARI

YURTİÇİ SEKTÖREL ETÜTLER VE ARAŞTIRMALAR

YAYIN NO: 2010-45

İSTANBUL
TİCARET
ODASI

TÜRK SİNEMASI: SORUNLAR VE FIRSATLAR

PANEL
12.12.2009

YAYIN NO: 2010-45
İstanbul, 2010

Copyright © İTO

Tüm haklar saklıdır. Bu yayının hiç bir bölümü, yazarın ve İTO'nun önceden yazılı izni olmaksızın mekanik olarak, fotokopi yoluyla veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz. Eserin bazı bölümleri veya paragrafları, sadece araştırma veya özel çalışmalar amacıyla, yazarın adı ve İTO belirtilmek suretiyle kullanılabilir.

ISBN 978-9944-60-676-9 (Basılı)
ISBN 978-9944-60-675-2 (Elektronik)

İTO ÇAĞRI MERKEZİ
Tel: (212) 444 0 486

İTO yayınları için ayrıntılı bilgi
Bilgi ve Döküman Yönetimi Şubesi
Dokümantasyon Servisi'nden alınabilir.

Tel : (212) 455 63 29
Faks : (212) 512 06 41
E-posta : ito.yayin@ito.gov.tr
İnternet : www.ito.org.tr

Odamız yayınlarına tam metin ve ücretsiz olarak internetten ulaşabilirsiniz.

YAYINA HAZIRLIK, BASKI, CİLT
NESİL MATBAACILIK
Tel: (212) 876 38 68

İÇİNDEKİLER

1. OTURUM "Sorunlar ve Fırsatlar"

Açış Konuşması
İsrafil KURALAY
İTO Yönetim Kurulu Üyesi **7-69**

1. Oturum Başkanı
Esin KÜÇÜKTEPEPINAR
Sinema Eleştirmeni **9**

Mahmut ÖZDEN
İTO 27 No'lu Bilgi ve İletişim Hizmetleri Komitesi Başkanı **10**

Mehmet ALTIOKLAR
Film Yapımcısı **12-36-39-44**

İsmail GÜNEŞ
Film Yönetmeni **19-26**

Ezel AKAY
Film Yönetmeni **23**

Zafer ALGÖZ
Tiyatro ve Sinema Oyuncusu **29-46**

SORU – CEVAP **33**

2. OTURUM "Sorunlar ve Fırsatlar"

2. Oturum Başkanı
Prof. Dr. Ahmet Emre BİLGİLİ
İstanbul İl Kültür ve Turizm Müdürü **48**

Burak GÖRAL
Sinema Eleştirmeni **49**

Baran SEYHAN
Film Yapımcısı **56-78-81**

Ragıp Yılmaz ATADENİZ
Film Yönetmeni **64-74**

Hüseyin ÜLGER
Kültür ve Turizm Bakanlığı
Telif Hakları ve Sinema Genel Mdr. Yrd. **67**

SORU-CEVAP **71**

EK: SUNUM "TÜRKİYE FİLM ENDÜSTRİSİ"
YAYIN LİSTESİ **83**

SUNUŞ

Ülkemizin yaratıcı sektörlerinden sinema sektöründe var olan ve var olmaya çalışan meslek örgütleri, yapım, dağıtım, yaratım ve eğitim alanlarında yer alan farklı kesimlerin ortak çıkarlarını tanımlamak, iletişimi sağlamak ve en önemlisi Türk sinemasının geleceği için ortak üretimi desteklemek, kültürel değerlerimizin süregenliğini sağlamak için çok önemlidir.

ABD ve Avrupa ülkeleri, sanat eserleri yoluyla uluslararası düzeyde kültürel tanınma, sempati ve saygınlık yaratmaktadır. Kültürel ve belgesel sinema, animasyon filmler ile bu ülkeler dünya çapında bir pazar elde etmişler ve daha da geliştirmek için ülkelerarası yapılan ortak yapımlara imza atmaktadırlar.

Bütün gelişmiş ülkelerin lokomotif, stratejik endüstrilerinin gelişimini ülke politikasına dönüştüxrdüğü gerçeğinden hareketle yaratıcı endüstrilerden sinema sektörünün de ülkemizde stratejik ve özel bir politika ile teşvik edilmesi gerekmektedir. Bu ülkelerde, ulusal sinema politikaları ile sanatsal ve endüstriyel bir regülasyon sistemi yaratılmıştır. Sözkonusu sistem içerisinde de fikri mülkiyet hakları, çalışanların sosyal güvenlik hakları, sermaye desteği, pazarlama mecrası olarak internet ve digital teknolojilerden azami yararlanma ve sermaye desteği bağlamında daha özerk bir yapıda sinema kurumları oluşturma yöntemleri başarıyla tanımlanmıştır.

Türkiye'de uluslararası arenada yarışacak bir film endüstrisinin yaratılması için ortak yapımların ve film ihracatının azamiye çıkartılması, bu alandaki ikili anlaşmaların yeniden düzenlenmesi, iki ülke sineması arasında kalıcı bir yaratıcı ve yapımcı ağının oluşturulması gerektiği açıkça ortadadır.

Bu itibarla, sinema sektörünün mevcut durumu ortaya konularak ulusal bir sinema politikası oluşturulması amacıyla hazırlanan ve sektörün ileri gelen temsilcilerinin görüş ve önerilerin yeraldığı "Türk Sineması: Sorunlar ve Fırsatlar" isimli bu yayınımızın, sektör emektarlarına ve firmalarına yararlı olmasını diler, konuşmacı olarak katılan değerli sektör temsilcilerine, konunun uzmanlarına, konuklarımıza ve bu çalışmayı yayına hazırlayan Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Şubesi Uzman Yardımcısı Özgür Kacar'a teşekkür ederim.

Dr. Cengiz Ersun
Genel Sekreter

1. OTURUM

İSRAFİL KURALAY'IN AÇIŞ KONUŞMASI
İSTANBUL TİCARET ODASI YÖNETİM KURULU ÜYESİ

Kıymetli misafirler, sayın oturum başkanım, değerli panelistler; İstanbul Ticaret Odası'nın düzenlemiş olduğu "Türk Sinemasında Fırsatlar ve Sorunlar" toplantısına hoşgeldiniz. Bugün görüyorum ki bu çalışmamız, biraz daha samimi bir toplantı atmosferinde gerçekleşecek. Toplantımızın hayırlara vesile olmasını diliyorum. Hem yıllarca bu sektörde çalışmış bir arkadaşınız olarak hem de İstanbul Ticaret Odası Yönetim Kurulu üyesi sıfatıyla sektörümüzün meselelerine hep beraber çözümler üretmek açısından bu tür platformların önemli olduğuna inanıyorum. Bu dönem, 27 No'lu Bilgi ve İletişim Hizmetleri Meslek Komitesi olarak 12 No'lu Kültür, Sanat ve Spor Hizmetleri Meslek Komitesi ile beraber kültür sanat, sinema televizyon ve habercilik sektörünün sorunlarıyla yakından ilgilenmeyi, çözümler üretmeyi bir vazife edindiğimizi de sizlere hatırlatmak istiyorum.

Türk sinemasının yaklaşık 100. yılını kutladığımız sırada, 1895 yılında Auguste ve Louis Lumière kardeşlerin Paris'te gösterdiği ilk filmden bu yana dünya sinemasının da 115. yılını kutluyoruz. İlk sinema filmimizin Yeşilköy'deki Rus abidesinin yıkılışı olduğunu, Fuat Özkınay'ın çektiğini biliyoruz. Eğer yanlışlık varsa değerli sinema üstatları düzeltebilir. O günden bugüne Türk sineması büyük mesafeler aldı, büyük aşamalar kaydetti.

Zaman zaman büyük sıkıntılarla karşı karşıya kaldı. Fakat son 10 yıldır Türk sinemasında gerçekten çok güzel gelişmeler var. Türk sineması, büyüdü, genişledi ve sektörünü gerçekten temsil eden, büyük bir ivme kazandı.

Gerek ulusal gerekse uluslararası yarışmalarda, büyük başarılara imza atan filmlerimiz, yönetmenlerimiz, oyuncularımız var. Bu gerçekten mutluluk verici bir tablodur. İstanbul Ticaret Odası olarak sinemayı sadece sanat olarak değerlendirmemizin yeterli olmadığına inanıyorum. Sinema aynı zamanda bir endüstri, onun için Türk sinemasının dünyaya verecek çok şeyi olduğuna inanıyorum. Belki İstanbul Ticaret Odası olarak bu sektör adına yapmamız gereken çalışmaların başında, bu sektörü dünyaya tanıtmak ve bu sektörü dünya pazarlarına çıkarmak olmalıdır. Bu toplantının da bunun bir başlangıcı olacağına inanıyorum.

İstanbul Ticaret Odası Yönetim Kurulu üyesi olarak, bundan sonra da bu meselelerin yakından takipçisi olacağıma bir kez daha huzurlarınızda hatırlatmak istiyorum. Tabii sinemamızın niteliksel, niceliksel sorunları çok fazla; telif hakları sorunları ve mesleki sorunlar, sinema salonları sorunları, oyuncu sorunları, senaryo üretimi sorunları, kısacası setinden, yönetmeninden, oyuncusuna kadar birçok sorunları da içerisinde barındırıyor. Ama çok dinamik, çok gelişen, hızlı kendisini yenileyen bir sektörün de içinde bulunuyoruz. Türk sinema sektörünün eğer dünya pazarına gerekince açılmasını sağlarsak, tanıtımını yaparsak çok yol almış olacağız. Uluslararası festivallerde Türk sineması gerçekten başarıyla temsil ediliyor ama sinemamızın kaliteli filmlerini uluslararası marketlerde göremiyoruz.

Öncelikle bu toplantının organize edilmesinde büyük katkıları olan 27 No'lu Bilgi ve İletişim Hizmetleri Meslek Komitesi'ne ve Komite Başkanı Mahmut Özden'e teşekkür ediyorum. Kendileri bütün gayretiyle bu toplantının gerçekleşmesi için çok çaba sarf etti. Toplantımızın hayırlara vesile olmasını tekrar diliyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

1. OTURUM BAŞKANI: ESİN KÜÇÜKTEPEPINAR
Sinema Eleştirmeni

Öncelikle ben teşekkür ediyorum. 90'ların başından bu yana Türk Sineması çok büyük gelişmeler katetmiş ve rönesans yaşamıştır. Panel konuşmacılarımız arasında, Mehmet Altıoklar yapımcı olarak, bağımsız sinemacı-yönetmen olarak Ezel Akay bulunmaktadır. Ezel Akay, yeni bir yaratıcı bakış ile Türk sinemasında hiç olmayan orta bir noktayı dolduruyor. Hem yaratıcılığı hem de Türk sinemasında olmayan müzik, dekor, kostüm gibi temaları kendi hikayesini anlatmada araç olarak kullanmasından dolayı kendisinin bu noktayı doldurduğunu düşünüyorum.

Konuşmacılar arasında başka bir sinemacı olan İsmail Güneş, tiyatro ve sinema oyuncusu Zafer Algöz yeralmaktadır. Şimdi sözü, 27 No'lu Bilgi ve İletişim Hizmetleri Meslek Komitesi Başkanı Mahmut Özden'e bırakıyorum.

MAHMUT ÖZDEN
İTO 27 NO'LU BİLGİ VE İLETİŞİM HİZMETLERİ MESLEK KOMİTESİ BAŞKANI

Öncelikle, toplantının oluşturulmasında katkıda bulunanlara teşekkür ediyorum. İTO Yönetim Kurulu Üyesi İsrafil Kuralay, söyleyeceklerimin çoğunu söyledi. Özellikle bu sabahın erken saatinde ve bu kış şartlarında buraya geldikleri için siz konuklara ve katılımcılara ayrıca teşekkür ediyorum.

Bir yılı aşkındır bu komitedeyim. Bu panel ile İstanbul Ticaret Odası açısından sektörümüzün güncel durumuna bakalım istedik. 270 bine yakın aktif üyesi ile dünyanın beşinci büyük Ticaret Odası konumundadır. Odada kırk yıldır faaliyet gösteren 27 No'lu Bilgi ve İletişim Hizmetleri Meslek Komitesi'nin kayıtlı 8500 üyesi vardır ve bunların 5000 den fazlası aktif üyedir. Komitenin çalışmalara ilk önce sinemadan başlamasının sebebi, son yıllarda umut verici bir yükselişin olmasıdır. Sinema, İsrafil Kuralay'ın söylediği gibi, sadece sanat değil aynı zamanda endüstridir. Bir sürü çalışanı içinde barındırıyor ve ülkemiz için çok önemli bir katma değer oluşturuyor. Sinema ile başladık, bir de önümüzdeki çalışma döneminde pazarlama ve tanıtım sorunu ile devam etmeliyiz diye düşünüyoruz. Bu çerçevede, Komite olarak uluslararası festivallere, fuarlara ve sinema marketlerine katılım sağlanmaya çalışılacak. Ayrıca, çok büyük bir sürpriz olmaz ise iki uluslararası büyük festivale İstanbul Ticaret Odası'nın stand kurarak temsil edileceği ve katkıda bulunacağını düşünüyoruz.

Uluslar arası film alıcıları ile Türk sinemasının yapımcılarını, yönetmenlerini ve oyuncularını buluşturmak istiyoruz. Benim en büyük sorun olarak gördüğüm, sinemamızın uluslar arası düzeyde bir iletişim ağı içinde tam olarak

yer alamamış olmasıdır. Türk sinemasının sanayi haline gelebilmesi için biraz daha yol alması gerekmektedir. Sinemamızın büyüklüğü 50 milyon dolardır. Avrupa'da herhangi bir orta filmin bütçesi 50 milyon dolardır. Amerika'da bir oyuncunun aldığı ücret bunun üstündedir. Ülkemizin diğer sektörlerinde uluslararası başarılar kazanılıyorsa, bu sektörde daha başarılı olacağımıza inanıyorum. Çünkü Türk sineması, hikaye, yetenekli oyuncu, yönetmen ve yapımcı konusunda zengindir. İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti'nin önemli sponsorlarından İstanbul Ticaret Odası'nın gayretini de buna katarsak Türk sineması çok daha ileriye gidebilecektir.

Sizlere, panelimize katıldığınız için tekrar ayrı ayrı teşekkür ediyorum. Bu paneli hem görüntülü hem de yazılı olarak kayıt altına alacağız ve mümkün olan çeşitli mercilere ulaştırmaya çalışacağız. Burada başlatılan bu panel çalışmamız ile daha ileriye gidecek faaliyetlerimiz için bir zemin oluşturacağımızı düşünüyorum. Hepinize iyi çalışmalar diliyorum.

Oturum Başkanı: Mahmut Özden'e teşekkür ediyor ve sözü sadece film yapımında katkıda bulunan değil belirli bir sanatsal görüşü olan Mehmet Altıoklar'a bırakıyorum.

MEHMET ALTIOKLAR
Film Yapımcısı

İlk önce teşekkürlerimi sunarım ve yapacağım sunuşta, sinemayı bir endüstri olarak tanımlamaya ve Türkiye'deki film endüstrisinin, rakamlarını, boyutlarını, geçmişini bir parça size aktarmaya çalışacağım. Sektörün değer zincirinde 3 tane temel oyuncu var. Yaratıcılar dediğimiz senaristler, yönetmenler, oyuncular; yapımcılar ve tedarikçiler; dağıtımcılar ve perakendeciler olarak tanımlayabileceğimiz sinema ve diğer televizyon ve digital platformlar geliyor.

Bu platformlardan tüketiciye ulaşıyoruz. Daha küçük şirketleri göz önünde bulundurmazsak, 15 tane ışık, kamera ve ekipman kiralama şirketi var. Bunların kapasiteleri sinema filmi, kaliteli televizyon, dünya kalitesinde televizyon dizisi çekmeye müsait ekipmanlardır. Plato konusunda Türkiye'de çok ciddi bir sıkıntı vardır. Sadece Antalya'da şu anda etkin olmayan, kurulu olmayan çekim platosu vardır. Bu plato, gerek boyut bakımından, gerek içindeki imkânlar bakımından dünyadaki platolarla yarışabilir seviyededir. İstanbul'da sadece kapalı plato ya da stüdyo dediğimiz sistemler vardır.

Plato, sinemanın çok temel alt yapı öğelerinden bir tanesidir. 448 tane kayıtlı yapım şirketi varken 2009 yılında 44 tane şu ana kadar sinema filmi yapmış yapım şirketi vardır. 18 dağıtım şirketi vardır, bunlardan 3 tanesi, UIP, Warner Bros ve Özen Film'dir. Aşağı yukarı pazarın % 75 ine film dağıtımı yapmaktadırlar. Ayrıca Warner Bros gibi firmalar kendi ofislerini Türkiye'de kurmuşlardır.

Amerikan stüdyosu Fox, Tiglon aracılığıyla film dağıtımı yapmaktadır. Colombia yani Sony'nin filmleri de Warner Bros tarafından dağıtılmaktadır. Türk film-

lerini ise bütün şirketler dağıtmaktadır. Türk filmlerine daha az vergi, daha az yüzde uygulama ya da salonların belirli bir kapasitesini Türk filmlerine ayırma gibi bir şey uygulama yoktur. Film dağıtım kanalları açısından 2008 yılı itibariyle pazar payları şöyledir: 2008 yılında, UIP liderdir ve sonra Özen Film ile Warner Bros gelmektedir.

Türkiye'de aşağı yukarı 1700'e yakın sinema salonu vardır. Bu rakam oldukça düşük bir rakamdır. Ülkedeki en büyük iki sinema salonu zinciri olan Cinebonus ve AFM'nin pazardaki seyirci payı % 25 dolayındadır. 1000 civarında bir sayı da tek ve kendi başına yaşayan sinema salonlarıdır. Çoklu salon sistemleri kurulmaya başlandığında sektöre bir dinamizm gelmiştir. Türkiye'de aşağı yukarı bir salona 50 bin kişi düşüyor. Bu rakam Avrupa'da 15 bin, ABD'de 8 bindir. Bu demektir ki, ülkemizde yeterli salon yoktur. Tabii ki bu da seyirci sayısı ve taleple ilgilidir.

Televizyon kanallarından da bahsetmek gerekirse, Türkiye'deki ulusal yayın yapan kanal sayısı yaklaşık 31'dir. Haber, spor, müzik, digital, belgesel, çocuk, fashion tv gibi kanallar vardır.

Türkiye'de eğlenceye ayrılan pay, kişisel bütçede % 3, Avrupa'da % 9'dur. Ortalama gelir seviyesi arttığında bu oranın yükseleceği ve eğlenceye dolayısıyla da sinemaya da daha fazla kişisel bütçeden pay ayrılacağını düşünüyorum.

Televizyonun toplam evlerdeki sahiplik oranı % 97'nin üzerinde olup, müzik seti ya da çamaşır makinesinin olmadığı evlerde bile televizyon vardır.

Sinema seyircisi dediğimiz kitle, Türkiye'nin genel profilinden çok başka bir kitledir. Türkiye'deki sinemaya seyircisi sosyo-ekonomik statü bakımından

A1 ve C1 grubundadır. 2006 yılına bakarsak, sinemaya giden erkek ve kadın oranı eşitlenmiştir. Ülkemizin sinema seyirci kitlesi oldukça gençtir. % 88'i 18-39 yaş arasında, %40'ı 18-24 yaş arasını oluşturmaktadır. Sinema seyircisinin eğitim düzeyine baktığımızda, % 71'den fazlası üniversite öğrencisi veya mezunudur. % 25 ten fazlası da lise mezunudur. % 29'u öğrenci, % 18'i kendi şirketi olan veya yönetici, nitelikli çalışan % 21, herhangi bir işte çalışan % 20'dir. Altı çizilmesi gereken şey, öğrencilerin asıl sinema filmi seyircisi olduğudur. Sinema filmlerinin vizyon zamanlamalarıyla ilgili olarak bir açıklama getirmek istiyorum.

Sinema filmi vizyona çıktıktan 3-6 ay sonra öde izlet dediğimiz sistemlere ve DVD marketlere düşüyor. 6-9 ay sonra abonelik sistemiyle (Digitürk, e-TV gibi kanalları) izlenebiliyor. Aşağı yukarı 1 sene sonra da ulusal kanallara geliyor. Sinema filminin vizyon zamanlamasının daha farklı tekniklerle değişeceği ve sinema endüstrisinde birçok şeyin tekrar tarifi yapılacağını düşünüyorum.

Vergiler ve iş modellerine göz atmak istiyorum. Yönetmen, oyuncu ve müzisyen % 20 stopajla çalışıyor, bunun üzerinden kendi kişisel beyanlarıyla gelir vergisi ödüyorlar. Senaristler ise sektördeki en şanslı kişiler çünkü sadece % 17 stopaj ödüyorlar. Film ekibi normal SSK'lı çalışanlar gibi ya da geçici çalışan ise, serbest meslek makbuzu ve stopaj vergisi ile çalışıyorlar. Kurumlar Vergisinde bir fark yoktur. 10 TL. satış fiyatı olan sinema biletinin 0.74 TL.'si KDV, 0.84 TL'si de Resum vergisidir. Eskiden bu vergi Kültür ve Turizm Bakanlığı'na giderken şimdi Maliye Bakanlığı'na gidiyor. Bunun bir kısmı, daha sonra Kültür Bakanlığı'na aktarılıyor. Resum ve KDV oranı birlikte %18 dir. Dolayısıyla 10 TL olan bir biletin, 8.42 TL. 'si net bilet fiyatıdır. Bu miktar dağıtımcı ve sinemacı arasında paylaşılır. Diğer bir değişle, 10 TL. olan bir biletin 4.21 TL.'si sinema salonunda, diğer 4.21 TL.'si dağıtım-

cıda kalır. Dağıtımcıyla yapımcının paylaşım oranı anlaşmaya göre % 5-15 arasında değişebilir. Türkiye'de insanlar ortalama iki yılda bir sinemaya gidiyorlar. Doğu Avrupa'da ise bir kişi sinemaya senede ortalama birden fazla gidiyor. Avrupa'nın ortalamasında bu oran, 2.5, ABD'de ise 5'in üzerindedir.

Türk film endüstrisinde, 1994 yılında yaşanan değişimin nedeni, Warner Bros ve UIP'nin kendi ofislerini açması ve filmlerin 3, 6 ay gibi aralarla Türkiye'de kurumsal bir şekilde dağıtılmasıyla açıklanabilir. Türk sinemasının dönüm noktalarından bir tanesi, 95-96 yıllarında yapılan, "Eşkıya" ve "İstanbul Kanatlarımın Altında" isimli filmlerin o güne kadar yapılmamış gişe başarıları getirmesi ve Türk filmlerinden de para kazanılabileceğinin sektör tarafından anlaşılmasıdır.

1990'ların ortalarından itibaren ise alışveriş merkezlerindeki hızlı gelişim ve bu merkezlerin içlerindeki kaliteli sinema salonlarının yapımı ile sektörün gelişimi sürmüştür. 2000 yılında yaşanan ekonomik kriz ve 2001'den 2002'ye geçerken seyirci sayısı düşmüştür. Bunun nedeni, aslında insanların sinemaya gitmemesi değil, Türk filmlerinin yapılmamasıdır. 2006 yılında ise "Kurtlar Vadisi Irak" filmi ile izleyici sayısı 4 milyon aşmıştır. 2008 yılına baktığımızda, karşımıza bir "gnctrl" isimli Turkcell'in "bir al, biri bedava" kampanyası çıkıyor. Sadece 2.8 milyon bilet bu kampanya sayesinde satılmış, dolayısıyla 5.2 milyon kişi bu kampanya sayesinde sinemaya gitmiş.

Sinemada sezonsallık çok daha fazlaydı daha önce. Sezonsallıktan kastımız, kışın daha fazla insan sinemaya gidiyor. Yazın daha az gidiyor. Amerika'da ise bunun tersidir. Yazın okullar tatil olduğunda, daha fazla insan sinemaya gider; Avrupa'da ise kışın daha fazla insan gider. Bu bir kader gibi gözükürdü ama yabancı filmlerin, aslında birazda korsandan kaçmak için günü gününe, vizyona çıkmasıyla, kaliteli Türk filmleri çok yapıldığında, kışın yer bula-

mayınca, yazın ve baharda vizyona çıkmasıyla birlikte, sektörde bir değişim gözlendi.2008 yılı hafta bazındaki sezonsallığa baktığımızda, çok net şeyler söyleyemiyoruz. 'Peak' diyebileceğiniz yükselme noktalarıyla ilgili bilgileri vereceğim. Ama bu yükselme noktaları, Haziran'da, Temmuz'da, Ağustos'ta, Eylül'e göre çok daha düşük olması gerekirken, Eylül'de daha düşük görülüyor. Sezonsallık, mevsimden çok tatil zamanlarıyla ilgili olmaya başladı. Bayramlarda daha fazla seyirci sinemaya gidiyor. Fakat yüksek zıplamalara baktığımızda, daha çok filmlerle bağlantılı olduğunu görüyoruz. "Recep İvedik"in çıktığı hafta, bir önceki haftanın üç misli seyirci sinemaya gitmiş. Yazın dediğiniz zamanlarda, beğenilen yabancı veya Türk filmi vizyona girdiği zaman, seyirci sinemaya gidiyor. Bayramda tabii şöyle bir durum da oluyor. Seyirci çok daha fazla sinemaya gittiğinden, geçen sene Ramazan bayramından önce 5 tane film aynı anda vizyona girmişti. Bir zıplama yapan "Mustafa" filmi ilk haftasında çok büyük iş yapmıştı. Asıl büyük tırmanma da, 4 milyona yakın seyircinin bir haftada sinemaya gittiği "AROG" ve "Muro"nun vizyona girdiği zamanda olmuş. Dolayısıyla bunun çok önemli bir saptama olduğunu düşünüyorum. Sezonsallıktan çok film bazlı, kaliteli filme cevap veren bir seyircimiz olmuş. Bunun sektör açısından önemli olduğunu düşünüyorum. Türk filmleri ve yabancı filmlerin, vizyona çıkması ve seyirci sayıları açısından kısa bir tarihsel bilgi vermek istiyorum. 90'larda, Türk filmlerinin pazar payı % 0.8 gibi rakamlarla ifade ediliyordu, 2000'lerden sonra özellikle müthiş bir başarı var. 2002'de dokuz tane Türk filmi çıkmış. 159 yabancı film ve Türk filmi, 8.45 Pazar payı almış. Türk filmleri, 2008 de zirve yapıyor, 48 tane Türk filmi var. 264 yabancı film karşısında neredeyse % 60'lık bir başarı elde ediyor. Türk filmlerine aşağı yukarı ortalama 350, 400 bin kişi giderken, yabancı filmlere ortalama 40- 50 bin civarında kişi gidiyor. Avrupa ile karşılaştırdığımızda, Türk filmlerinin yerli pazardaki üstünlüğü söz konusudur. Dünyada üçüncü ya da dördüncü sektör olarak gözüküyor. Tabi ki ABD kendi pazarında, dünyada da birçok yerde olduğu gibi, birinci ülke ko-

numundadır. Sonra Hindistan geliyor, Türkiye ve Kore onlardan sonra, üçüncü ve dördüncü ülkelerdir.

Türkiye'de ilk yüz film içerisinde, sadece 49 yabancı film var. 51 tane yerli film var. 50'leri, 25'leri geçiyorum. İlk 10 film içerisinde, hatta ilk 20 film içerisinde, sadece bir tane yabancı film var. O şanslı film "Titanic". Onun dışında seyirci sayılarına baktığımızda, bu 90'lardan sonra toplayabildiğimiz bilgi, 60'lar ve 70'lerin istatistikleri maalesef elimizde yok. Ama görüyoruz ki, bizim filmlerin süper ligine girmekte yabancı filmler hakikaten çok zorlanıyor. Önceleri Türkiye'de komedi yaparsan para kazanırsın diye bir anlayış vardı, ama bazı filmler bunu değiştirdi. Şimdi, film iyi olduğu zaman, hikaye gerçekten bizim dinlemeyi sevdiğimiz hikayelere yakın olduğu zaman filmleri; iş yapıyor. Komedinin iş yaptığı anlayışını değiştiren filmler, aksiyon tarafında; "Kabadayı, Nefes, Kurtlar Vadisi Irak" gibi filmlerdir. Drama filmleri; "Issız Adam, Babam ve Oğlum" gibi filmlerdir. Türkiye'de ortalama bilet fiyatı, 7.85 - 8 TL.'dir. Bundan sonraki birçok rakam tahminidir. Kişi başına büfe harcamasının aşağı yukarı 1 TL seviyesinde olduğunu düşünüyoruz. Büyük zincirlerde, Etiler'deki sinemalarda bu 2.5 – 3 TL. olarak ortaya çıkıyor. Ama Türkiye ortalamasını alıyoruz. Gişe geliri dolayısıyla 300 milyonun üzerinde, 24- 25 milyon liralık bir rüsum toplanıyor. Bunun ne kadarı sinemaya geri dönüyor? Büfeden 40 milyon TL.'ye yakın bir gelir toplanıyor. Perde reklamlarından, 25 milyon lira civarında, yine DVD satışlarından 30 milyon TL. üzerinde bir toplam gelir vardır.

Televizyon gösterim haklarından aşağı yukarı 50 milyon TL. civarında bir gelir var ve sektörün büyüklüğü, endüstrinin toplam büyüklüğü tahmini 468 milyon TL., dolayısıyla bu rakamı 450 -500 milyon arasında diye düşünebiliriz. Tabii ki film üretme işi sadece sinema ile sınırlı değildir.

Televizyona üretilen işlerle ilgili de bilgi vermek isterim. Türkiye'de aşağı yukarı senede toplam 200 tane yayından kaldırılan, yayına giren dizi sayısı var. Aşağı yukarı 3400, 3500 civarında dizi bölümü yayınlanıyor. İlk yayın

zamanı 5000 dakikanın üzerinde, tekrarlarıyla birlikte, bu çok daha fazla tabii ki. Dizilerin yapımı için 300 binin üzerinde saat harcanıyor. Günde 824 saat dizi üretimi yapılıyor. Aşağı yukarı 225 bin TL. ortalama bütçeleri var. Dizi üretiminin toplam büyüklüğü 800 milyon TL.'nin üzerindedir.

Oturum Başkanı: Şimdi, yönetmen İsmail Güneş'i dinliyoruz.

İSMAİL GÜNEŞ
Film Yönetmeni

Şimdi burada bu endüstriyi oluşturan insanların işlerini ürettikten sonra, hayatlarını nasıl idame ettirecekleriyle ilgili, telifle ilgili bir şeyler söylemek istiyorum. Televizyonlarda veya gazetelerde, yıllar öncesinin çok şöhretli insanları ya Darülaceze köşelerinde ya da banklarda yaşar. Ne oturacak bir evleri ne de sıcak bir yuvaları vardır. Bunun temel nedeni, Türkiye'de 1951'de yasalaşan 5846 Sayılı Telif Hakları Yasası, maalesef sinema alanında bugün dahi hiç işlememiştir. Müzik eserleri 1951'de de eser sayıldıkları için, müzikçiler bizden 7, 8 yıl daha önce telif alma konusunda bir kazanım elde etmiş durumdalar ama sinema alanında maalesef 1951'de sinema eserleri, eser sayılmamıştır. 1980 sonrası çıkarılan 3257 Sayılı Yasa, sinemanın desteklenmesiyle ilgili bir yasadır. Bu yasanın içerisinde dünyanın hiçbir yerinde görülemeyecek bir şey yapılmış ve korsan bir telif tarif edilmiş. Devletin büyük bir telif ile ilgili bir yasası varken, başka bir kenar yasanın içerisinde telif tarif etmişler ve sinema eserini her şeyiyle birlikte yapımcıya vermişler. Bu tarifte ne yönetmen var, ne senaryo yazarı var, ne diyalog yazarı var ne müzik bestecisi vardır. 1951'de kazanılmış haklarından dolayı müzikçiler teliflerini almayı sürdürmüşlerdir. Daha sonra 1995'de, Avrupa Birliği uyum yasaları çerçevesinde çok ciddi bir değişiklik yapılıyor ve bu değişiklikle birlikte aslında sektör bitiyor. Çünkü yapımcı sinemasının hüküm sürdüğü bir yerde bu yasayla birlikte, biraz cehaletten, biraz da takip etmemekten dolayı, eser yönetmenin ya da senaryo yazarının oluyor. Sonuçta film yapımcılar tarafından üretilmemeye başlıyor, çünkü yasal olarak filmin hakları onun olmuyor sanılıyor. Bu durum, daha çok ekonomiyle ilgilenmeye başladığımız bir dönemdir ve filmler üretilmemeye başlanıyor. Nasıl filmler üretiliyor bundan sonra, yönetmenler mecburen kendi mesleklerini idame ettirebilmek için küçük ya-

pım şirketleri kuruyorlar hem yönetmeni, hem senaryo yazarı, hem de yapımcısı, bir olan filmler üretiliyor.

Türkiye'de televizyon devletle başladığı için, TRT "istisna sözleşmesi" adı altında bir sözleşme imzalatıyor, filmin satın alındığı yapımcısının her şeyini devralıyor. Öyle feci bir sözleşme ki, gelecekte olabilecek tüm eserlerinin hakkını da satın almış oluyorlar. TRT'nin telif ödememek üzerine kurduğu bu sistem, özel sektöre taşınıyor ve özel sektördeki televizyonlar da telif vermeme konusunda uzmanlaşıyorlar. 1986'da 5846 Sayılı Yasa'nın içinde meslek birliklerini tarif eden Meslek Birlikleri Yasası bir yasa çıkıyor.

SESAM, MESAM, YESAM ve İLESAM olmak üzere 4 ayrı yerde meslek birliği kuruluyor. SESAM, yapımcıların meslek birliği olduğu için yapımcı haklarını koruyor. 1986' da henüz daha yönetmen, senaryo yazarı ve diyalog yazarı, oyuncu ve müzisyen, eser sahibi sayılmadığı için SESAM bir yarı devlet teşekkülü gibi, yapımcılar dünyasında telif peşinde değil de, yapımcı haklarını koruma peşinde faaliyet gösteren bir meslek birliği oluyor. Diğer alanlarda da MESAM, İLESAM faaliyet sürdürüyorlar.

Sonra 1995 ile birlikte bu meslek birlikleriyle ilgili yasa değişiyor ve eser sahipliği alanlarında da meslek birlikleri kurulmaya başlanıyor. Bunların öncülüğünü sanıyorum BSB yapıyor ve belgeselciler kendi aralarında örgütleniyorlar. Yanlış bir örgütlenme biçimi olarak örgütleniyorlar çünkü belgeselcilik diye bir meslek yok. SETEM, (Sinema Eseri ve Televizyon Eseri Sahipleri Meslek Birliği) ,altı yıldır faaliyet gösteriyor. Ve sonrasında da benim başkanlığını sürdürdüğüm SİNEBİR, Sinema Eseri Sahipleri Meslek Birliği, üç yıl önce kuruluyor. Bağlantılı hak sahipliği alanında şu anda kurulu olan üç tane meslek birliği var: TESİAP, FİYAP VE SEYAP olmak üzere. Burada FİYAP Ankara'da kurulan bir meslek birliğidir. Oyuncular arasında daha önce

kurulmuş, ama bir türlü ilgilenilmeyen oyuncu meslek birliği, şimdi BİROY olarak geçici yönetimi ile iş başındadır. Bizim alanımızda sekiz tane meslek birliği var. Bu sekiz tane meslek birliği, 3 tane olamadıkları için, karşı tarafla masaya oturamıyorlar ve oturulamadığı için de telif hakkı konusunda da ortak bir görüş çıkmıyor. Sekiz tane meslek birliğinin SEYAP hariç yedisi birleşip, bir ortak tarife ilan ediyor ve bu ortak tarife sonrasında Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın hakemliğine başvuruluyor.

TOBB tarafından, "Uzlaştırma Komisyonu" toplantısı yapıldı. Bundan önceki Uzlaştırma Komisyonları'nda genelde şöyle bir problem yaşanırdı; 5846 Sayılı Yasa ile TOBB'u tarif eden Yasa birbiri ile çeliştiği için TOBB ile meslek birlikleri ortak bir komisyonun içinde yer alsalarda karar alamıyorlar. Bütün toplantılar, bir tanışma ve yılda bir görüşme meselesine dönüşüyor. 5846 Sayılı Yasa, herkes tarafından deliniyor, sokaktaki insan deliyor, televizyonlar deliyor, belediyeler deliyor, herkes deliyor bir şekilde. Yani belediyeler yapımcısından filmi bedavaya alıyorlar, özel gösterim düzenleyip, bedava seyirciye gösteriyorlar, parasını yapımcı aldığı için, her şey güllük gülistanlık gibi duruyor ama o filmin gösterilmesine sebep olan, yönetmeni, senaryo yazarı, oyuncusu, müzikçisi, bir lira telif almıyorlar.

2007 yılında, korsanla mücadele için Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Kültür ve Turizm Bakanlığında yapılan ve bütün meslek birliklerinin başkan ve genel sekreterlerinin davet edildikleri ortak toplantı gerçekleşti. Herkes bir şekilde korsanla mücadelenin nasıl olması gerektiği konusunda fikrini beyan ettikten sonra, ben, bizim korsanla hiçbir derdimizin olmadığını ifade ettim. Birinin hakkını ödemeden eserinin daha düşük oranlarda, sokaklarda ticari kayda girmeden gösterilmesi, korsan demek değil midir? Kim zarar görüyor bundan? Birinci derecede yapımcının zarar gördüğü düşünülüyor ve o yüzden korsan sanki bir yapımcının problemiymiş gibi ele alınıyor. Peki bu film-

lerin tekrar gösterilmesine sebep olan acaba sadece yapımcılar mıdır? Genelde kendi alanında başarıya ulaşmış, ödüller toplamış yönetmenlerin, senaryo yazarlarının ve oyuncuların filmlerini defalarca seyretme ihtiyacı hissederiz. Bu yüzden, bu kadar filmi defalarca yayınlayan TRT, eser sahiplerinin telif hakkını vermek konusunda adım atmalıdır diye düşünüyorum, Kültür ve Turizm Bakanlığı Müsteşarı Sayın İsmet Yılmaz, TRT Genel Müdürü İbrahim Şahin'i gayri resmi olarak toplantıya davet ederek benim de konuşma yapmamı istediler. Bunun üzerine TRT Genel Müdürü, 3 milyon TL. civarında bir parayı müzikçilere vereceklerini, gerekirse 3 milyon TL. civarında bir parayı da sinema eseri sahiplerine verebileceklerini ifade etti. Yaklaşık 1.5 yıl içerisinde sekiz toplantı yaptık, sonunda gelinen nokta, meslek birliklerini birleştirileceği bir yasanın çıkacağı olmasıdır. Birleşme önemli bir kazanım olsa da eser sahiplerinin daha iyi eser üretmeleri için eser bedellerinin ödenmesini istirham ediyorum. Teşekkür ediyorum.

Oturum Başkanı: Gerçekten tebrik ediyorum. Eklemek istediğiniz bir şey yoksa İsmail Bey, Ezel Akay'a geçelim.

İsmail Güneş: Bugün bizim Sinema Eserleri Sahipleri Birliği'nin saat 13:00'de genel kurul toplantısı var, saat 12:00'de çıkmak zorundayım. Özür diliyorum.

EZEL AKAY
Film Yönetmeni

Ben sinemacı olarak ilk defa İstanbul Ticaret Odası'nda bir toplantıya katılıyorum. İlk defa sinemacılar devlet katında bir Bakan ile lobi çalışmasına çıktılar, Geçtiğimiz üç-dört yıl içinde, yüz yıllık sinema tarihinde ilk defa devlet ve hükümet lobi çalışmaları yapmak üzere sinemacıları toplantıya davet etti. Bu da çok ciddiye alınan ve politik açıdan da önemli bir sektör olduğumuzu gösteriyor. Tabii biz sinemacılar dünyada sinema sektörünün politik bir araç olduğunu ya da politik araçlar için kullanılabildiğini çok iyi biliyoruz. Bunu hem olumlu, hem olumsuz anlamda söylüyorum. Böylece gerçekten bir ülkenin insanları, bir başka ülkenin insanlarını tanıma fırsatını buluyorlar. Bunun en ciddi örneği, Amerikan kültürünün yayılmasında, Amerikan sinemasının gösterdiği performanstır aslında. Yine bunu hem bu ülkede yaşayan biri olarak, hem olumlu, hem olumsuz taraflarıyla gördüğümü söylemem lazım. Sayın Kemal Unakıtan ile bir lobi çalışmasına katılmıştık. Orada sektörün büyüklüğünü sorduğunda bize haberdar değildik. Mehmet Altıoklar, sektörle ilgili istatistiki bilgi verdi ama ne acınası durumdur ki, bu bilgileri ben burada öğrenmek zorunda kalıyorum. Aslında bu bilgilerin çoktan etrafta, yer alıyor olması gerekiyordu ve hatta bugünün konularından biri bu olabilirdi. Çok başındayız, çok daha ince tartışmalar gerekirken biz daha kendi kendimizden bihaber haldeyiz. Mehmet Altıoklar'ın açıklamalarından sonra görünüyor ki, sadece sinema ve televizyon için, sinematografik üretimi hesapladığımızda her yıl 1 milyar 200 milyon – 1 milyar 300 milyon TL. kadar bir büyüklük çıkıyor ortaya. Bu kadar para sektöre akıyor. Aslında bu da yeterli değil. Çünkü istatistiki verilerin yanında değerlendirme yapılması gerekiyor. Bundan 10 yıl önce bizde gerçekten istatistiki bilgi yoktu. Bir filmin gişede ne yapacağını bilemezdik, seyirci seyreder mi, seyretmez mi? Ne ka-

dar gelir getirir? Bunların hiçbirini bilemeyiz diyorduk. Ama şimdi öyle değil, çok fazla bilgi toplanmaya başlandı. Bu sefer de bu bilgileri değerlendirecek operasyonlar yapamıyoruz. Burada İsmail Güneş'in söylediği ile Mehmet Altıoklar'ın söylediğini birleştirdiğimizde, korsan ürün satışından dolayı sektör ciddi bir gelir kaybı yaşıyor. Sinema salonlarına gidip para harcayan insanlar kadar bir gelir de orada kayboluyor. Yurt dışı gelirlerini de tabii eklemek gerekir. Bunların hepsi sektöre akan gelirlerdir. Burada akademileri de unutuyoruz, Türkiye'de 10 yıl içinde inanılmaz sayıda sinema, televizyon bölümü açıldı. Neredeyse her şehirde, mutlaka bir sinema televizyon bölümü var, onların eğitmenlerine para ödeniyor ve muazzam bir işgücü doğuyor. 70 tane film yapıldı bu sene, 70 filmin sinemalarda yer bulamaması ya da seyirciden pay alamaması gibi bu yetişen öğrenciler de aslında iş bulamayacaklar. Dolayısıyla sektörün büyüklüğünün rahatlıkla 1.5 milyar TL.'yi geçeceğini, ekonomisinin bunun üzerinden değerlendirmemiz gerektiğini düşünüyorum. Şu anda prensip olarak hiçbir teşvik almayan, yani 24 milyon TL. bir gelirden söz edildi, 12 milyon TL'de teşvik var sadece. Bu, iki tane büyük bütçeli filmin toplam bütçesi kadar bir miktardır. Neredeyse ne vergi indirimi, ne de hukuksal hiçbir teşvik yoktur. Seyirci teşvikini artırmak bizim için yeterli olabilir ama sadece sektörün ekonomisini seyirci sayısının artması mı taşır? Ancak seyirci sayısı artarsa, bu filmler değer bulacaktır, örgütler güçlenecektir mi demeliyiz? Ben, bugün itibariyle seyirci sayısının artışının çok önemli bir sıçrama noktası olduğunu düşünüyorum. İki nedenden bu böyledir: bir kere konuşmaya başlarken, bir sanat değil, aynı zamanda da bir endüstri olduğunu görüyoruz, işte İstanbul Ticaret Odasındayız dedik ama ben aslında tersini söylemek gerektiğini düşünüyorum. Aslında dünyada sinema bir endüstri olarak görünüyor ama bu ekonominin bir sanat üretimiyle gerçekleştiğini hatırlatmak lazım. Müzik gibi sinema da sanat eseri, eser alanı, bir ekonomi, bir endüstri yaratabilmiştir. Bu sektöre, bir adet malzeme bile yerli üretimden gelmiyor. Bu sektörün kullandığı bütün teknoloji, yurt dışından ithal ediliyor.

Filmden, kameraya, ışıklardan, ışık ayaklarına, hatta bir yeri bantlamak için kullandığımız teyp bantları bile yurt dışından ithal ediliyor. Bu bir kere sektör büyüdükçe, bu miktar çok büyüyecektir. Bu teknolojiye, üniversitelerin eğitim için kullandığı teknolojiyi ve televizyon kanallarının kullandığı teknolojiyi dahil edelim. Büyüklüğünü tahmin edebileceksiniz. Bugün her şehirde bir televizyon kanalı var. Aslında sektörün büyüklüğüyle orantıladığımızda, muazzam bir teknolojik kayıp söz konusudur. Bugün dünya sinemasının teknolojik sıçramasına ön ayak olmuş, aynı zamanda sinemaları da kuvvetli ülkelerin hepsi, Almanya, Fransa, İtalya, İngiltere, Amerika teknoloji üretiyorlar ve daha küçük teknolojiler üreten başka ülkeler de var. Kamera ayaklarını, ışık ayaklarını, küçük ürünleri üretebilmektedirler. Yeşilçam, bu tür üretimleri yapmış, birçok yaratıcı set işçisi, set şefiyle doludur. Teknolojiler belki bu ürünlere ulaşmayı kolaylaştırıyor olacak, çeşitlendiriyor olacak, ama nasıl sinema doğduktan sonra tiyatro ölmediyse, teknoloji değişse de günün birinde mutlaka topluca bir hikâye dinlemeyi isteyecekler. Dolayısıyla sinemanın, geleceği kapalı olmayan bir ticari faaliyet alanı, bir sanatsal üretim alanı olduğunu düşünüyorum.

İSMAİL GÜNEŞ
Film Yönetmeni

Ezel beyin konuşmasına, 5224 Sayılı Yasa üzerinden birkaç nokta ile temas etmek istiyorum. 2004 yılında Sayın Erkan Mumcu'nun önderliğinde ve sektörün de katılımıyla, yaklaşık 20 belki de 30 tane toplantı yapıldı. Bütün bu çalışmalar 2 yıl sürdü. Sonunda 5224 Sayılı Yasa çıktı. Sinema filmlerinin değerlendirilmesi ve desteklenmesiyle ilgili bir yasadır. Bunun hemen akabinde bir yasa daha çıktı. 5225 Sayılı Yasa kültür alanlarında sponsorlukla ilgili bir yasadır. 5224 Sayılı Yasa'da belirtildiği üzere gelir kaynaklarının neredeyse tamamı, Mehmet Altıoklar'ın biraz evvel tarif ettiği rüsum gelirlerinden oluşuyor.

Yasa gelirlerini tarif ederken, belediyeler yasasının içerisindeki bir maddeye ithafen diyor ki, belediyeler kanununun şurada toplanan parası, gelir olarak kaydedilir.Her yıl 24 ile 25 milyon TL civarında bir gelir toplanıyor, fakat Sayın Kemal Unakıtan'ın gayretleriyle başlayan bir süreçte, bunun sadece yarısı serbest bırakıldı. Yani 12, 11.5, 12, 12.5 milyon TL, civarındaki kısmı serbest bırakıldı. Şu anda, Kültür Bakanlığının veya 5224 Sayılı Yasa'nın veya sektörün Maliye Bakanlığından alacağı, 80 milyon TL'dir. Bunu serbest bırakmıyorlar. Burada işlemeyen bir şey var. Yaklaşık 20 ile 40 film arasında bir destek söz konusudur. İki tane toplantı yapılıyor senede ve 200 bin TL ile 400 bin TL arasında filmlere destek veriliyor. Bu şu manaya geliyor, dar bütçe ile düşünülen, üç-beş oyuncu bir film oluyor.Böyle bir film bile tasarladığınızda, olmazsa olmaz lazım olan paranız 1 milyon TL. ki ortalaması 1 milyon ile 2 milyon TL. olan bir bütçenin içerisinde 200 bin TL. yani % 20 si ile, bilemediniz % 30'una tekabül eden bir şey tarif ediyor ki, Euromage'dan bile daha fazlasını alabiliyorsunuz, yani Avrupa topluluğunun imajını geliştirmek için

kurduğu ve üye ülkelerin de para katkısında bulunduğu bir destekleme fonu bile bunun tam iki misli veriyor.

Siz Euromage finans planını yaparken, Kültür Bakanlığından aldığınız para 100 bin Euro, ama oradan talep ettiğiniz para 200 bin Euro. Türkiye'nin bütçesinde de başka bütçelerin içerisinde de inanılmaz komik olabilecek bir rakamı, yani 200 bin TL. ile 400 bin TL.'yi 400 bin- 800 bin TL.'ye çıkartmadıkları için yeterli destek sağlanamıyor.

Dünyada inanılmaz açılımlar ve festivaller ile Türkiye hiç duyulmadığı kadar duyuluyor ve bu küçük filmlerden bir tanesinin yönetmeninin ettiği bir hoş laf, bütün dünyayı sarsıyor Nuri Bilge Ceylan'ın sözlerini idari sistem anlayamıyor ve buradan bir yere varılamıyor. Keza 5225 Sayılı Yasa diyor ki, sinema, tiyatro, yapmak ve kurmak için niyetlenirseniz ve yeriniz yoksa, bunu devlet temin eder. Paranız yoksa da, ödenecek verginizin yarısı ödenmiş sayılır, diyor. dört-beş yıl oldu çıkalı, beş yıldır uygulanmıyor. Yani bu kadar önemli bir kültür açılımı, bir devrim yaratabilecek sponsorluk yasası, maalesef sebebini bilmediğimiz bir şekilde karşılık bulamıyor. Geçmişte Kanuni Sultan Süleyman, Mimar Sinan'ı finanse etmese veya benzer sanatçıları, tezhipleri, ebruları ve başka sanat ürünlerini finanse etmese, biz geçmişte insanların yaşadıklarını nereden öğrenecektik! Bugünkü cam binalar mı kalacak geleceğe? Ne kalacak geleceğe? Geleceğe kalacak olan şey sinemadır. Bu çağın insanlarının gelecekte yaşadığını anlayabilecekleri tek belge sinemadır. Onun dışında insanlar artık post modern sanatın getirdiği şeylerle, çok sonra değişebilen şeyler yapıyor. Şöyle düşünün, eğer Osmanlı yaşadığı yerleri müze yapsaydı, çadırda yaşamak zorunda kalırdı. Ama biz bugün artık yaşadığımız yerleri sokakları, birer sanat gibi değil endüstri gibi tasarlıyoruz ve yapıp yıkıp yeniden yapıyoruz. Bu yüzden geleceğe kalacak olan şey sinemadır. Sinemanın önünü ticaret adamları olarak açın diyorum. Bu konu-

da bize yardımcı olun, bu alamadığımız parayı alma konusunda, bu desteklenmeyen veya işletilmeyen 5225 Sayılı Yasa'nın işletilmesi konusunda bize yardım edin, biz de size yardım edelim. Bu çağın insanlarını, gelecek çağın insanlarına taşıyalım. Teşekkür ediyorum. Ayrılmak zorundayım.

Oturum Başkanı: Evet üzülerek İsmail beyi göndereceğiz. Gayet can alıcı noktalara değiniliyor tabii. Ezel Bey daha sonra mı tamamlamak istersiniz?

Ezel Akay: Yok. Ben soru cevapta kullanırım hakkımı.

Oturum Başkanı: Buyurun o zaman Zafer Bey, sizin görüşlerini alalım.

ZAFER ALGÖZ
Tiyatro ve Sinema Oyuncusu

Efendim herkese merhaba, benim tabii ki Türk sinemasıyla ilgili ilk buluşmam hepimizin olduğu gibi, bir seyirci olarak başladı. Çünkü çocukluğumuzda ailece yazlık sinemalara gitme ile başladı. Sonra meslek olarak seçince, olaya daha farklı bir boyuttan bakmaya başlıyorsunuz. Şimdi Türk sinemasının yaklaşık 100 yıllık bir tarihi var. 100 yıla yakın tarih hiç de yabana atılmayacak bir zaman zarfıdır . Binlerce film yapılmış, yani Türk sineması çok farklı köşe noktalarından geçmiş, siyah beyaz filmlerden, renkli filmlerin yapıldığı dönem, melodramların olduğu dönem, sosyal içerikli filmlerin olduğu dönem, seks filmleri furyası, daha sonra işte kovboy filmleri dönemi, bunların hepsi yapılmış ama, ne yazık ki bu binlerce film içerisinden başka bir ülkeye gidip ya sizin sinemanızla ilgili, bize sanatsal anlamda gösterebileceğiniz kaç tane filminiz var deseler, ne yazık ki 50 taneden fazla bulamayız. Çünkü ben Türk sinemasının en büyük sorunu nedir diye kafa yorduğumda, sonuçta şuna karar verdim ki, olay sadece parayla ilgili değil. Sinema gerçekten para işidir, ama Türk sinemasının en büyük sorunu senaryodur. Çok zengin bir kültür hazinesi olan bir ülkede yaşıyoruz, Bizde hikaye çok, ne yazık ki iyi senaryo yazılmıyor. Geçen gün çocuklarım bana internetten bir film seyrettirdiler. Cüneyt ağabeyin yıllar önce yapmış olduğu bir film, Cüneyt Arkın'ın, yıllar sonra yapmış olduğu film, "Cesurlar Ayakta Ölür" dür. Filmin sonunda Cüneyt Arkın'a 17 kurşun attılar ve ayakta öldü adam. Şimdi bu mesela nasıl bir senaryo mantığı, oyuncu bunu nasıl kabul etmiş? Onu düşündüm , bana şimdi oyuncu olarak yönetmen böyle bir şey getirse, dese ki, elimde böyle bir senaryo var. Sizi 17 kurşunla vuruyorlar ve ayakta ölüyorsun. Gülerim herhalde. Öyle bir dönem yaşanmış. Yılmaz Köksal anlatmıştı, biz 17 kutu negatifle koskoca sinema filmini bitirirdik yavrum dedi. Defalarca provası yapılır-

mış.. En nihayet hadi birincide çekelim ve bitirelim olurmuş ve aynı zamanda çekerken de filmin montajını zaten yönetmen kendi kafasında yapardı ki, montajcıya fazla iş kalmasın, hem de malzeme pahalı. 1986 senesinde Çeşmede üç ay, rahmetli Öztürk Serengil ile beraber olma şansı yakaladım. Öztürk Serengil'den Türk sinemasının neden bir sektör olamadığı konusunda hakikaten çok şey öğrendim. Dedi ki, ben günde 3 ya da 4 film çektiğim zamanları biliyorum. Bir oyuncuyu düşünsenize, sabah 6.30-7 de evden çıkıyorsunuz. Sabah 8 de bir sette oluyorsunuz. Oradan sizi hemen arabayla alıyorlar oradan başka bir sete, oradan başka bir sete. Öztürk Serengil'i Ingmar Bergman'la tanıştırmışlar. Dünyanın en ünlü yönetmenlerinden biri, demişler ki işte bu Türkiye'nin şu andaki en meşhur komedyenlerinden biri ve herkes bununla film yapmak istiyor. Adam Öztürk Serengil'i görünce demiş ki, muhteşem bir tip. Kaç tane film yaptınız demiş, Öztürk Serengil 400 deyince, Ingmar Bergman demiş ki, sen kaç yaşındasın? Hani insan hayatı boyunca o kadar fotoğraf çektirmeye zamanı olmaz, sen ne ara bu kadar film yaptın demiş. Şu anlamda anlatıyorum adedin çok olması, o işin çok kaliteli olduğu anlamına gelmiyor. Daha sonra Türk sinemasında hepinizin de bildiği gibi, işte çok kanallı televizyonların hakimiyetiyle birlikte, seks filmleri furyasıyla birlikte, ailelerin, daha mazbut yaşayan insanların Türk sinemasından elini, ayağını çekmesi, o salonların biraz daha boş kalmasına sebep oldu.

Mehmet Beyin de söylediğine katılıyorum. Türk sinemasında Mustafa Altıoklar'ın İstanbul Kanatlarımın Altında ve Yavuz Turgul'un Eşkiya filmleri, bunlar farklı bir roketleme yaptı ve sektörün güveninin yerine gelmesini sağladı Türk sinemasının. Çünkü 30 veya 40 kopya ile işte 1.5 milyon ile 3 milyon arası seyirci yakalamak hakikaten çok büyük başarı. Belki günümüzde İstanbul Kanatlarımın Altında veya Eşkıya filmi yapılsaydı 300, 400 hatta 500 kopya ile belki de Türkiye'nin en çok seyredilen filmleri olabilirdi. Genel olarak sinema ile benim oyunculuğum dışında tabii, hep üzüldüğüm bir nok-

ta daha vardı. Televizyonlarda hep haberlerde, şu oyuncu Yeşilçam'a yıllarını verdi, 300-500 filmde oynadı, şimdi hastane köşelerinde kimse ilgilenmiyor, kimse bakmıyor. Önceki sene Antalya Film Festivali sırasında Sayın Kültür Bakanımız Ertuğrul Günay özel bir görüşme fırsatımız oldu. Bir grup oyuncu olarak dedik ki, müzisyenleri sanatçı olarak görüp telif hakkı ödeyen bir zihniyet, oyuncuyu neden sanatçı olarak görüp telif hakkı ödemez, neden bundan imtina ediliyor. Yanındaki danışmanları filan vardı, onlara talimat verdi, çocukların bu sorununu çözmek için birlikte hareket edelim ve bunu en kısa zamanda gerçekleştirelim dedi. Sonra biz döndük İstanbul'a, şimdiki adıyla BİROY, Birleşik Oyuncular Meslek Birliği diye bir meslek birliği oluşturduk. Ankara'ya gittik, ilk kuruluş dilekçemizi verdik. İki yada üç ay öncesine kadar Kültür Bakanlığı tarafından resmi olarak tanındık. Artık bundan böyle telif hakları konusunda meslek birliği olarak oyuncuların hakkının alınması konusunda, biz de elimizden geleni yapacağız ve sanıyorum bir iki ay sonra da olağan bir genel kurul yapacağız. Olağan genel kuruldan sonra, hukukçularımız yoluyla, bu telif haklarının peşine düşeceğiz. Aslında telif hakkı hikayesi bir tek bizde böyle ne yazık ki, yurt dışında böyle bir şey yok. Mesela Haluk Bilginer 32 sene önce BBC ye bir dizi yapmış, Türkiye'ye gelmiş, o diziyi şu anda adamlar, Yeni Zelanda televizyonuna satmışlar, İngiltere'den Haluk Bilginer'i arayıp, hesap numaranız değişmedi değil mi, oraya sizin telif hakkını yatırmamız lazım deyip, adamın peşinden kovalıyorlar. Bizde oyunculara bir de şunu fark ettim. İnsanlar çekiniyorlar gerçekten, yani oyuncuyu kandırmak çok kolaydır, çünkü oyuncu parasından ziyade o işin içinde olup, olmak istemediğine bakar, eğer senaryoyu çok sevmişseniz, yönetmeni çok sevmişseniz, iyi bir oyuncu grubunuz, arkadaşınız varsa, siz de o işin içinde olmak istersiniz ama, gel hakkını ara dediğin zaman adama, inanın 75-77 yaşında Yeşilçam'da 500 tane film yapmış adam bile, evladım şimdi biz bu meslek birliğine üye olursak, acaba bize iş vermemezlik yaparlar mı diyor. Artık 75 yaşına gelmişsin, senin çevirdiğin 500 tane filmi, televizyon kanallarında dö-

nüp dolaşıp yayınlıyorlar. Kemal Sunal'ın her filminin tekrarında emin olun, televizyonlarda ilk ona girer. Girmez mi? Onun ilk ona girmesi demek, reklam pastasından 1 milyon dolar ile 2 milyon dolar arası bir para kazanması demek. Sen televizyon kanalı olarak o filmden 2 milyon dolar reklam parası alıyorsun, o zaman Kemal Sunal'la birlikte, o filmde oynamış olan oyuncuların hakkını niye vermekten kaçıyorsun? Dediğim gibi biz bu telif hakkı konusunda yoğunlaştık, sanıyorum bu senenin sonundan itibaren de bu konuda çok daha somut adımlar atmaya başlayacağız. Şimdilik benim söyleyeceklerim bu kadar, teşekkür ederim.

Oturum Başkanı: Çok teşekkür ederiz konuşmacılarımıza. Şimdi dinleyenler de kafalarına takılan şeyleri sorabilecekler. Aslında şahane bir başlık koymuşlar sayın Ticaret Odası mensupları, Sorunlar ve Fırsatlar. Görüldüğü gibi hep sorunlara parmak basıldı ve anlaşıldı ki, hep o aralıklarda büyük bir enerji ve bir fırsat var. Yeter ki o boşlukları başarılı bir şekilde kapatılabilsin. Evet sorusu olan var mı, almak isterim. Buyurun, mikrofonu aldıktan sonra önce kendinizi tanıtırsanız, memnun oluruz.

SORU-CEVAP

İLHAN SOYLU
27 No'lu Bilgi ve İletişim Hizmetleri Meslek Komitesi Üyesi.

Esin Küçüktepepınar'ın da bahsettiği gibi biraz haklı olarak belki sorun odaklı konulara değinildi. Ama öte taraftan Mehmet Beyin de gerçekten çok takdir edilecek bir istatistiki donanımla sunduğu Türk sinemasının seyirci sayısında yükselişlerin olduğu da çok açık. Ben yine sektördeki değerli insanlara bu yükseliş trendine baktığınızda, ne tür dinamikler görüyorsunuz diye sormak istiyorum. Tamam sorunlar var ama, öte taraftan da Türk sineması adından söz ettiriyor, ciddi değerlendirmelere konu oluyor, festivallerde çıkışlar yapıyor. Bunun sebepleri size göre ne? Her şeye rağmen Türk sineması neden yükseliyor? Diğer bir sorum, şimdi bir yatırım alanı olarak sinemaya baktığımızda sinema yatırımları, bir kâr ve yatırım perspektifi sunuyor. Ama öte taraftan ciddi riskler de taşıyan bir sektör, her şeye rağmen bir gelir tabanı, yokmuş gibi duruyor. Bu acaba kabul edilebilir bir risk oranına nasıl çekilebilir? Bir yandan 4 milyon seyirciyi kovalayan filmler çıkarken, öte taraftan bir bakıyorsunuz gerçekten, yapımcısı ve yatırımcısı bakımından büyük hayal kırıklığı yaşatan filmler de oluyor. Yine paradoksal bir biçimde Türkiye'de iyi gişe reaksiyonu almayan filmlerin yurt dışında festivallerde ciddi ödüller de topladığını görüyoruz. Bu çelişkileri bu uçları ben hepinize açık olarak soruyorum, siz oradan nasıl değerlendiriyorsunuz?

Oturum Başkanı: Teşekkür ederiz, kim cevaplandırmak ister? En başta hepinizin görüşlerini de rica ediyorum.

İLHAN SOYLU
27 No'lu Bilgi ve İletişim Hizmetleri Meslek Komitesi Üyesi.

Şimdi bir kere ben konuşurken de dünyada sinema seyircisi tükenmeyecek kehanetinde bulundum. Anlaşılır nedenleri var bu kehanetin, insanlar hikaye dinlemekten vazgeçmeyecekler. Fakat bir başka mesele daha var. Aslında Türk sinemasının geçirdiği döneme şöyle bir bakacak olursak, 50'lerden 80'lere kadar olan dönemde de Türk filmleri sayısının olağanüstü yüksek olduğunu, yılda 200-300 film üretildiğini ve Türk seyircisinin Türk filmini genellikle tercih ettiğini görürüz. Sonra araya bir dönem girdi. Aslında kayıp bir 30 yıl. Orada her şey çöktü, bence televizyon yüzünden değil. Aslında büyük bir ekonomik krizin etkisi olduğunu unutmamak lazım. Yani 70'lerden 90'lara kadar sinemanın kaybolmuş hale gelmesinin en büyük nedeni büyük ihtimalle ekonomi. Amerikan filmlerinin dağıtım gücüyle, dünyada açılan bütün filmleri anında Türkiye'de açmalarıyla, tekrar seyircinin sinemaya gitmeye başladığını görüyoruz. Herkes kendi hikayelerini dinlemek istiyor. Yani bir dünya kültürünün oluştuğunu söyleyemeyiz henüz. Her ülkenin kendi dilinde konuşanları, üretilenleri, yakından tanıdıkları, izledikleri, yakın oldukları insanların ve toplulukların hikayelerini seyretmek istiyor. Türkiye kim olduğunu, kim olacağını ve geçmişte kim olduğu sorusunu sıkça soran insanların ülkesi. Bu insanların kendi kimlikleriyle ilgili filmleri talep etmeleri, çok normal geliyor bana. Hele daha liberalleşen bir toplumda bu talepler daha da arttı. Aslında talep arttığı için Türk filmlerinin sayısı yükseldi. Her zaman olduğu gibi, arz, talepten çok daha fazladır. Bu sene itibariyle sinemalarda her hafta iki Türk filmi gösterilerek aynı salon ve aynı izleyici sayısıyla 70 tane filmin tatmin edici izleyici sayılarına ulaşmaları çok zor görünüyor. 70 tane Türk filmi girince sinemaya, ister istemez hepimiz, şunlardan birini hadi olmadı öbürünü de seyredeyim diyecek. Belki bu sene şu anda ya-

pılan filmlere yansımayacak ama, bu filmlerin sayısının yükselmesi bile seyircide sinemaya olan ilgiyi artıracak. Bu da bir kehanet belki ama, ben bu seneyi 40 milyon seyirci civarında kapatacağımızı, belki 41-42 milyon seyirci yani geçen yıla oranla küçük bir artışla, % 10 luk- % 5 lik bir artışla kapatacağımızı, ama önümüzdeki sene sinema seyircisi sayısının biraz daha artacağını düşünüyorum.

Oturum Başkanı: Mehmet Bey, cevap vermek istiyorsunuz. Siz de buyurun.

MEHMET ALTIOKLAR
Film Yapımcısı

Birkaç bilgi daha vermek isterim. Türkiye film endüstrisi, daha önceki sunuşta gördüğümüz gibi, aslında yerli pazarda oldukça kuvvetli, % 60'lar düzeyine gelmiştir. Uluslararası pazarlarda da başarılı olabilmesi için, önce yerli pazarda çok güçlü olması lazım. Bizim sinemamız, bizim endüstrimiz şu anda yerli pazarda çok güçlü. Bir doberman gibi, yani beyin kafaya sığmıyor. Artık Türk sineması, 150 tane film yaptığı zaman, bunları yurt dışına da satabiliyor olması lazım ki, daha büyük bir dinamik endüstriye girsin. Yurt dışına satma konusunda çok uzun tartışmak lazım. Ayrı bir gün, ayrı bir panel, umarım bu konula da bize destek olursunuz, yapmak lazım. Benim kişisel görüşlerimden birkaç tanesini aktarayım. Çok kolay bir şey değil, özellikle Avrupa'da dünya filmleri seyredilir, Avrupa dışındaki filmler de seyredilir. Avrupa'nın doğu tarafından gelecek olan filmlerde daha çok oradaki insanların hayattaki sıkıntılarını, dertlerini, günlük problemlerini görmek isterler. Bu bir çifte standarttır, Avrupa'nın oradaki sıkıntıları gördüğü zaman kendi hayatları daha iyi olduğu için kendilerini daha iyi hissederler. Avrupa'da ödül alan yabancı filmlere baktığımızda genelde, işte bizim coğrafyamızda, orta doğuda ve uzak coğrafyalardaki sıkıntıları anlatan filmleri ödül alır. Ama bu bir kural değil, aşılmaz bir şey değil. Kore filmleri mesela, bugün dünyayı aşmış vaziyette, onlar kendi kültürleriyle ilgili filmler yapıyorlar ve bunları da satabiliyorlar. Ben Türkiye'deki endüstrinin dünyaya ürün satabilmesinin şu anda en önemli kriterinin ortaklıklar olduğunu düşünüyorum. Biz yabancı ortaklıklarla birkaç konuda destek alırsak ki bunlardan bir tanesi dağıtım desteği, ikincisi daha yapım aşamasındadır. Biz kendi hikayelerimizi, dinlemeyi ve görmeyi çok seviyoruz, Recep İvedik'e çok gülebiliyoruz. Ama Avrupalı ya da Amerikalı ya da dünyadaki diğer insanlar için hiçbir şey ifade etmeyebiliyor. Dolayısıy-

la hem onlara ifade edecek formüllerin hem dağıtım ve satış kanallarını açacak şey ortaklıklardır diye düşünüyorum. Dünyaya satmak için en önemli kriter olduğunu düşünüyorum. İsterseniz yüksek bütçeli sayılabilecek bir sinema filminin, işte "return on investment" dediğimiz yatırılan paranın geri dönüş tablosu diyebileceğimiz bir tabloya bakalım. Aşağı yukarı yıllık 3 milyon dolar, bu çok yüksek bir bütçe değildir.

Türkiye'de bundan çok daha yüksek bütçeli filmler yapılabiliyor. 2 milyon dolar diyebileceğimiz bütçeyle yapılan bir film ne kadar seyirciyle geri döner, ne kadar seyirci olursa, ne kadarlık bir kâr söz konusudur? Türkiye'de bilet satışlarından yapımcıya kalan aşağı yukarı 3 TL. civarında bir para varsa, bu filmler Avrupa'da gösterildiğinde, rakam daha yüksek olmaktadır. Avrupa'daki satışlar daha yüksek ve bilet fiyatları daha yüksek olduğu için ortalama yapımcıya kalan da daha yüksek olmaktadır. Avrupa'da dağıtım için para ayırmanız gerekiyor. Ulusal kanallar da, bu kadar bütçeli filmlerin, 750 bin TL. civarında gösterim bedeli alabilir. Bundan çok daha yüksek alanlar da var. Daha düşük de olabilir, ama yine yaklaşık bir rakamdır. Çok yanlış değildir. Ulusal kanallara çıkmadan önce, Digitürk'te ya da bu gibi kanallarda çıkarsa, dijital yada Pay TV'lerde, 150-200 bin TL. civarında bir gelir alınabilir. DVD'den de yine aşağı yukarı bu seviyelerde bir gelir elde edilebilir. Bunlar televizyon satışları, sabit gelir olarak bakarsak, seyirci sayısına şuradan belki şu kolonda gördüğünüz seyirci sayısına göre, şu kolonda da gördüğünüz brüt kâr dediğimiz, yani şirketin vergi öncesi kârı, ama bu sonuç olarak kazanılabilecek rakamdır. 2 milyon dolar olan bir film, aşağı yukarı 600 bin kişiyi geçtiğinde, başa baş noktasını yakalar. Bütün televizyon ve diğer gelirleri de göz önünde bulundurursanız, burada yine başka bir tahmin söz konusudur. İstatistiklere bakarak bu tahmini yaptım. Avrupa'daki seyirci sayısı, hemen hemen Türkiye'nin % 10 u oluyor. Yani 1 milyon kişi gidiyorsa Türkiye'de bu filme, Avrupa'da 100 bin kişi gidiyor. Bu filmden filme çok değişebiliyor.

Mesela "Kurtlar Vadisi Irak" gibi daha milliyetçi filmlere, Avrupa'da daha fazla rağbet oluyor. Ama biraz daha sanat tarafı gelişmiş filmlere daha az rağbet oluyor. 2 milyon dolar. olan bir film, biraz daha hedefimizi arttırır. Mesela 4 milyon kişi izler ise, 11-12 milyon TL. civarında bir kazanç söz konusu. Tabii ki 2 milyon dolar. Bütçeyle film yapıp, 4 milyon kişiye izlettirmek, çok kolay bir iş değildir. Bu hakikaten iki senede, üç senede bir olan bir iş ama hiç olmayabilir de. Bunun seyirci sayılarını da başka filmlerle karşılaştırmak açısından vermek istedim. İşte "O Çocukları" diye bir film vardı, 713 bin kişi izlemiş. "Gönül Yarası" 897 bin kişi izlemiş. Herhangi bir yatırımcı bir filme ortak olmak yada bir filmin tamamını yapmak isterse, Riskleri azaltmak açısından, bu tip bir bilgiyi almakta çok fayda var. 1 milyon kişinin üstünde, acaba benim filmim iş yapar mı ve yaparsa ne kadar kazanırım, sorusu önemlidir. "Mustafa" filmini 1 milyonun üstünde seyirci izledi. "Sınav", "Maskeli Beşler", "Osmanlı Cumhuriyeti", "Kabadayı", "Hokkabaz", "Beyaz Melek"i 2 milyonun üstünde seyirci izledi.

Oturum Başkanı : Festivallerde ödüller alıyoruz, baş tacı ediliyoruz, Ezel Bey de birtakım yorumlar getirdi bu konuda. Ama dünyanın birçok yerinde de sanat sineması ürünleri çok seyredilmiyor. Bunun üzerinde konuşmak istiyor musunuz?

MEHMET ALTIOKLAR
Film Yapımcısı

Galiba ilk söylediğim biraz bizim ödül alan filmlerimiz ile ilgiliydi, bizim coğrafyamızdaki sıkıntıları değil, genel evrensel sıkıntıları anlattım. Yani Nuri Bilge Ceylan ya da Reha Erdem sadece bu ülkedeki sıkıntıları anlatmıyor.

Ülkemizde daha popüler kültür hakim. Televizyonun sinemayı desteklemesi, seyirciyi eğitmesi ve bir alışkanlık kazandırması, gerek oyuncu, gerek yapımcı, gerek yönetmen konusunda insan yetiştirilmesi açısından faydası olurken, galiba popüler tüketimi çok pompaladığından daha nitelikli diyebileceğimiz tüketimi de bir parça köreltebiliyor. Eskiden tırnak içinde sanat filmi denen şey, ki ben hep bütün filmlerde sanatçılar çalışıyor diye düşünüyorum. Sanat eseridir hepsi ama, Popüler olamayacak bir konuyla ilgilenen, yani seyircinin ne istediğiyle değil de, kendinin ne istediğiyle ilgilenen sinemacıların yaptığı filmler, geçtiğimiz yıllarda gişe yapmaya başladılar. "Sonbahar" filmi eğer, Antalya Altınkoza'da ödül almasaydı, asla 200 bine yakın bir seyirci yapamazdı. Tamam, yani bütün örnekler bunu doğrulamıyor ama bu yönde seyircinin değiştiğini görüyoruz. Kendini film seyrederek eğittiğini görüyoruz. Örneğin 50 tane film yapıldı ve 40 milyon izleyici gitti, bunun 25 milyonu Türk filmlerine gitti. 25 milyonu 3 TL'den hesaplarsak, 75 milyon TL. 50 filmin ortalaması bütçesini, 1 milyon TL'den hesaplayacak olursak, 50 milyon TL. 50 filmi de aynı yapımcı yapmış olsaydı, bir yıl içinde kâra geçmişti. Benim iddiam şu, her zaman böyle baktığımızda, önümüzdeki 10 yıl boyunca kâra geçtiğini göreceğiz sektörün. Aslında bu işin sırrı, Amerikan stüdyolarının da en büyük başarısı, aynı anda bir tane filme yatırım yapmamak. Riskleri bölmek, tabii ki bunların içinde, festival başarısı, uluslar arası dağıtım başarısı alacak filmleri de seçmek, yani böyle bir paketle, yatırım yapan, her si-

nema yatırımcısı, önümüzdeki yıllarda Türk filmlerinden para kazanabilecektir gibi görünüyor.

SORU: Şimdi neticede 40-42 milyonluk bir seyirci potansiyelinden bahsediyoruz ama, bu gerçekten nüfusun 72 milyonunun 42 milyonu mu sinemaya gidiyor. Yoksa, aynı 5 milyon kişi mi dönüp dolaşıp, bütün filmleri dolaşıyorlar.

YANIT: Ben 3 milyon, 2-3 milyon, toplam 5 milyon seyirci diye tahmin ediyorum.

YANIT: Evet ben de aynı.

YANIT: Sinemacılar hep böyle düşünüyorlar. Türkiye'de sadece 5 milyon kişi sinemaya gidiyor. Hiç sinemaya gitmeyenler var, televizyondan idare ediyor.

OTURUM BAŞKANI: Yaklaşık 10 dakika vaktimiz kaldı, memnuniyetle soruları almaya devam edebiliriz. Evet. Buyurun. Adınızı soyadınızı alabilir miyiz?

SORU: Türk sinemasına ne oldu da yükselişe geçti. Biz Türk filmlerini izlemeye başladık. Değer vermeye başladık. Siz kendi açınızdan bize neler söylersiniz? Çünkü eskiden Türk filmlerine gidiyorduk, komik buluyorduk, çekim hatalarını görüyorduk, çok özür diliyorum, gerçekten dalga geçiyorduk. Ama sonra bir şey oldu ve bizim yüreğimize, zekamıza bir anda hitap etmeye başladı ve biz Hollywood filmlerinden ya da Avrupa filmlerinden çok Türk sinemasını izlemeye başladık, bizim gözümüzde yüceldi. Yani ne oldu? Yani sizler mi akıllandınız, bir şey olması gerekiyor, merak ediyorum.

YANIT: Aslında o filmlerle dalga geçenler, film yapmaya başladılar. Gerçekten o nesil, yani o filmlerle dalga geçen, fakat sinema okumuş olan veya sektörde çalışanlar, film yapma fırsatı buldular. Mehmet Bey istatistik verirken, 800 milyon TL. televizyon dizilerinden doğan kaynaktan söz etti, birden 800 milyon TL. kaynak aktarıldı sinema sektörüne. Televizyonda çalışan bütün yönetmenlerin hepsinin cebinde bir sinema senaryosu vardır. Esas bir de televizyon dizilerindeki değişime bakın. Tam da dediğiniz gibi, Türk televizyon dizileri ilk başta İngilizce konuşuyordu. Diyalog denince akla Amerikan dizilerinde dublajla gelişmiş olan diyalog tipi geliyordu. Bunlar yıllarca Amerikan dizisi seyrettik televizyonda, siyah beyaz döneminde özellikle, diyalog yazmaya kalktığımızda, aklımıza diyalog olarak gelen tek şey, o model bir diyalog. Yani çok sahte bir diyalog anlayışından, adım adım Türk dizileri, gerçekten konuşan insanların diyaloglarını, tabi dolayısıyla da hikayelerini televizyona taşıdı orada bir değişim oldu. Türk Filmlerinin hala ses problemi var. Türkiye'de hâlâ birçok seyirci, çekilen Türk filmlerinin sesini anlayamamaktan rahatsız.

Bunu benim söylememin tabii özel bir yanı da olabilir. Ama ben biliyorum, benim bütün meslektaşlarım için geçerli. Neden böyle bir şey var? Çünkü hâlâ biz dublajlı ses dinlemeye alışkınız. Televizyonda yapılan dublaj, o kadar değiştiriyor ki ses hattını, mesela bir Amerikan filmi seyrederken hiç sesi ile ilgili problem yaşamıyoruz, çünkü zaten anlamıyoruz. Ama Türk filmini koyduğumuzda, alıştığımız Türkçe konuşma, sinema filminde Türkçe konuşan insanlar, televizyonda dublajlı bir şeyle yapıyorlar bunu, pırıl pırıl ses, ne arkasındaki ses efekti yok, pırıl pırıl bir diyalog sesi, buna alışmış kulaklar, sinemada daha natürel olduğu iddia edilen, ben de öyle düşünüyorum, sahadaki mikrofonla ses kaydını anlamakta güçlük çekiyor, istediğiniz kadar iyi miksaj yapalım. Bunlar çok ilginç kültürel değişimler, yani biz bu Türk sine-

masının işaret dilini yeniden öğreniyoruz. Araya bir nesil, otuz yıllık bir kopukluk gelmiş, Türk filmi seyretmeyi unutmuşuz. Çok mükemmel ve bu kültürle ilgili çok ciddi bir şey, ama dilini anlamıyoruz düşünün. Dil derken, illa konuşulan dili kastetmiyorum. Türk sinemacılarının hitap etme üslubunu, seyirciye hitap etme üslubunu, daha henüz anlamıyoruz. Bize çok tanıdık gelmiyor.

Türk sinemasının yeni bir kulvara girmesinde internet dünyasının topluma hükmetmesinin de çok büyük etkisi oldu bence. Çünkü genç nesil bilgisayar kullanmayı çok iyi biliyor ve dünyanın her yerinde yapılmış olan bir örneği izleme şansına sahipler. Yapmış oldukları kısa bir filmi birbirlerine iletip gösterme şansına sahipler. Eskiler biraz teknolojinin gerisinde kaldılar. Genç nesilde gerçekten muhteşem yönetmenler yetiştiğini görüyorum ben, çok mutlu oluyorum.

Ben sosyoloji alanında uzman değilim ama bir gözlemim var. Hikaye anlatma ile dinlemeyi çok seven bir toplumuz. Başka hiçbir dilde, benim bildiklerimde, en azından yabancı dillerde yok. Kendi hikayelerimizi, kendi mizahlarımızı, kendi aşklarımızı, kendi hayal kırıklıklarımızı anlatmaya başladığı zaman hikayeler, burada bir endüstri ortaya çıkıyor. İşte 90'ların ortalarında yapılan filmlerle, sinemadan para da kazanılacağı ortaya çıktı. Tek başına sanat olarak bakıldığında maalesef bir endüstriye dönüşemiyor. Ama sanatın ticareti olarak birçok yerde tanımlanır ki, benim de kişisel kanaatim buna yakın. Bundan dolayı işe böyle çok profesyonel yaklaşıp, sanatla profesyonellik birleştiği için, işler çok daha iyi çıkmaya başladı.Yasal olarak bir milyon dolar yatırıp, 12 ay içerisinde 4 milyon dolar, kazanma ihtimaliniz olan başka bir sektör yok. Yani yasadışı, uyuşturucu, vs. şunda, bunda mutlaka var, ama yasal olarak böyle bir sektör yok. Tabii ki bu kadar yüksek kazanç ihtimali, riskinide getiriyor. Yüksek kazanç hayalleriyle yatırım riskleri alınma-

ya, daha yüksek bütçeli ve daha iyi işler yapılmaya başlandı. Televizyonda da böyle, sinemada da böyle. Burayada birden bire gelinmedi. 95'ten bu güne kadar, 10 seneden fazla, 15 seneye yakın adım adım yükseliş var. % 5 pazar paylarından % 55'lere gelmiş olması, her sene 2-3-5 artarak oldu. Benim de görüşüm böyle.

Oturum Başkanı: Evet, birkaç dakikamız kaldı aslında. Bir soru vardı burada ama çok çabuk alabilirsek.

SORU: Önce Mehmet Bey'e sormak istiyorum. Acaba korsanın bu piyasadaki payı nedir? Aldığı bütçe nedir? İkincisi de bu ülkede bir korsan odası gibi bir birim var. Bunu şöyle açıklıyorum, çünkü televizyonlarda biz "Nefes" filminin kopyasını yapmayacağız şeklinde açıklamalar yapıyorlar. Bu ülkede korsanı artık biz kanıksadık mı, içimize mi sindirdik? Korsanla ilgili ne gibi çözümler üretebiliriz, bunu sormak istedim.

MEHMET ALTIOKLAR
Film Yapımcısı

Çok teşekkür ediyorum, acaba kimse sormazsa, sonunda ben kendi kendime bu konudan bahsetsem mi diye mücadele içindeydim. Tabii yasa dışı ve kayıtsız olduğu için, sadece tahmini konuşacağız. Ama ben bir biletin 3 korsan izlenim karşılığı olduğunu düşünüyorum. Daha doğrusu 30 milyon, 40 milyon bilet satılıyorsa, bunun üç katı kadar korsan izlenim olduğunu düşünüyorum. Burada çok önemli bir bilgi var, onu aktarmadan geçemeyeceğim. Birkaç sene önce yurt dışındaki konferansta, korsanla ilgili FBI dan birisi sunuş yaptı. FBI'in tespitleri ve raporlarına göre, korsan en büyük sinemada, daha sonra kitapta ve diğerleri yapılıyor. Şu anda dünyadaki terörü besleyen en önemli kaynak. Bundan öncesinde terörün beslendiği kaynaklar silah kaçakçılığı ve uyuşturucu kaçakçılığıydı. Ama korsan bunların 8 ya da 10 katı daha yüksek kâr getiriyor. Risk olarak onlarla karşılaştırılmayacak kadar küçük riski var. Dolayısıyla terör kendini besleme kaynağı olarak korsana yönelmiş vaziyette. Burda bir parantezi kapatıp, başka bir şeyden bahsedeceğim. Eşim hukuk fakültesinde yüksek lisans yaparken, fikir hakları dersinde sınıftaki hocanın sorduğu "bu sınıfta kaç kişi korsan satın alıyor" sorusuna el kaldırmayan, parmak kaldırmayan olmamış. Yani fikir hakları dersindeki bütün öğrenciler korsan satın alıyor ve kullanıyor. Böyle bir ülkede korsanın nasıl önüne geçilir, hakikaten bir karamsarlık söz konusu ama iki şeyi birleştirdiğinde korsanın yarın evinizin önünde ya da gittiğiniz alışveriş merkezinde patlayabilecek bir bomba olduğu konusunda bilinçlendirebilirsek, belki bir ihtimal üstüne gitmek ve engellemek daha kolay görünür. Çünkü emniyetteki görüş, işte oradaki bir gariban, seyyar satıcısından farkı yok. Ama işin arka tarafı maalesef öyle değil.

Mustafa Altıoklar bir tezgahta, "Ağır Romanı" görüyor ve bunları satma kaldır, diyor. Tam iş tatlıya bağlanmış iken satıcı kendisinden nişanlısı için kitaba imza istiyor.

Oturum Başkanı: Evet. Böyle çelişkilerimiz var ve trajikomik durumlarda. Siz son bir şey söylemek ister misiniz Zafer Bey? İstanbul Ticaret Odasına çok teşekkür ederiz. Bu bir başlangıç ve başka konularda zincirleme gelebilir.

ZAFER ALGÖZ
Tiyatro ve Sinema Oyuncusu

Korsanla ilgili, yani VCD ya da DVD yapanlara ve alanlara da hapis cezası gelmesi gerekir diye düşünüyorum. Korsan DVD üretiyorsanız 5 sene hapis cezası var, kesinlikle para cezasına çevrilmeyecek, alan kişi de suçlu olacak, bandrol zorunluluğu gelecek, bunlar olduğu zaman dünyada bence korsan engellenir. Çünkü bundan önceki Emniyet Müdürü, İstanbul'da böyle çok önemli bir operasyon yapmıştı. Sonra sanatçılarla birlikte bir basın toplantısı yapmak istedi Celalettin Cerrah. Biz de gittik, ona destek vermek için. Hepsini bir yere toplamışlar, topladıkları o korsan DVD'leri, VCD'ler, buranın yarısı kadar bir alanda tavana kadar silme doluydu. Benim oynadığım mesela bir sinema filminin, 4 tane değişik korsan kopyasını gördüm. Ama bunda hakikaten insanları bilinçlendirmek lazım. Hem de devletin bu konuda çok sert önlemler alması lazım diye düşünüyorum. Şimdi internet kullanıcılarının sayısını % 100 olarak ele alalım. Bunların çoğu sınırsız internet kullanıcıları. Sınırsız yapmalarının sebebi ise, ne var ne yok hepsini indirmek için, çoğu da film indirmek için. Şimdi devlet korsanla mücadele ederse, diyelim internetten film indirmek yasak derse, başta internet gelirinden mahrum olacak, büyük bir yüzde ile. Sizce devlet buna gerçekten samimi olarak mücadele eder mi? Ederse dediğim gibi büyük bir gelirden mahrum olacak devlet.

Oturum Başkanı: Peki, teşekkür ederiz.

Dinleyici: Ben çok inanmıyorum buna. Bun durum, interneti yasaklayalıma varacak, bunlar doğru yol değil, hukuki önlemler sayesinde bazı ülkelerde korsan, bizim ülkemizdekinden çok daha küçük bir oran tutuyor. Bir başka şey daha var, siz DVD'yi 25 TL.'ye satın alamıyorsunuz.

Türkiye'de Çok sinema seyretmek isteyen insan olduğunu düşünüyorum. 74'te 50 milyon nüfusa, 240 milyon-250 milyon seyirci varmış, yani 5 kere sinemaya gidiyormuş herkes. Biz sinema salonu sahipleriyle, toplantılar, yaparken, kendilerine ya bilet fiyatlarını niye indirmiyorsunuz dediğimizde, hep diyorlardı ki, % 50 indirsek gişe % 50 artmıyor. Fakat evvelki sene, 30 milyondan 39 milyona çıktı gişe, % 30 arttı. % 30 indirim yapmış olsalardı bilet fiyatlarında, zarar filan etmeyeceklerdi. Çok büyük ihtimalle % 50 artacaktı. Gencturkcell örneği veriliyor, ne kadar büyük bir sıçrayış yaratmış, çok açık. Son 3 senede bilet fiyatları enflasyonun üzerinde artmıştır. Bugün sinema salonu sahipleri indirim yaparsa bilet fiyatlarında, 15 gün sonra etkisini görebilecekleri bir seyirci kitlesiyle karşılaşacaklar. Kesinlikle korsanı da birazcık engellemenin yolu, bu ülkenin gelir seviyesinin çok üstünde seyreden, bilet ve DVD, video satış fiyatlarının değişmesidir. Bu yapılabilir.

Oturum Başkanı: Bence de, evet buyurun.

Dinleyici: İnternetten herhangi bir şey indirenlere, faturaya eklenerek bunun tahsili yolunda çalışmalar var. Şöyle oluyor, sizin oğlunuz indiriyor, fatura geliyor. Görüyorsunuz bedelini ödediğinizi. Şimdi bazı zorlayıcı şeyler olmayınca, tedbirler alınmayınca, o eşinizin sınıfında olduğu gibi, herkes sonuçta kolaya ve ucuza gidiyor. Çünkü böyle bir ekoloji var. İlgili kişiler nedense, hem telif haklarında, hem yasal koruma kazanma anlamında hep sinema sektörünün önünde gidiyorlar.

Oturum Başkanı: Evet, eklemek istediğiniz bir şeyler yoksa, çok teşekkür ediyoruz. Hem İstanbul Ticaret Odasına hem de siz dinleyicilere.

II. OTURUM

2. OTURUM BAŞKANI : PROF. DR. AHMET EMRE BİLGİLİ
İstanbul İl Kültür ve Turizm Müdürü

İstanbul Ticaret Odası'nın düzenlediği "Türk Sineması: Sorunlar ve Fırsatlar" panelimizin ikinci oturumunu açıyoruz. Tabii öncelikle İstanbul Ticaret Odasına sinema meselesine el atmasından dolayı, tebrik ediyorum, teşekkür ediyorum. Çünkü pek alışageldiğimiz bir şey değildi, benim bildiğim kadarıyla. Ticaret Odası'nın sinema endüstrisinde, sinema konusundan uzak durması zaten düşünülemezdi. Şimdi bu oturumumuzda, böyle konuşmacılardan uzak olmanın iyi bir tarafı yok aslında, onların yanında olsam, sanıyorum daha iyi olur. İlk konuşmayı, sinema eleştirmeni Burak Göral'a vermek istiyorum.

BURAK GÖRAL
Sinema Eleştirmeni

Şimdi yaklaşık 15 yıldır bu mesleğin içindeyim, film eleştirmenliği, bunun dışarısında kitaplarım var. Sektörün, mutfağında da çalışmış biri olarak daha çok filmlerin aslında hiç iş kısmıyla, doğrudan ilişki içerisinde olmadım, zaten film eleştirmeninin biraz alanı dışında, daha çok niteliğiyle ilgileniyoruz. Dolayısıyla biz son yıllara kadar bu işin pek fazla iş kısmıyla ilgilenmedik, ancak öyle bir noktaya gelindi ki, bir anda Türk sinemasının değişim geçirdiği bir dönemin içerisine girince, biz de bu konunun içerisine bir şekilde dahil olmaya başladık. Fikir üretmeye başladık. Düşünmeye başladık. Seyirci profilini çıkarmaya çalıştık ve çıkaranlara da yardımcı olmaya çalıştık.

Şimdi bizim en başta dikkat çektiğimiz şey, benim kişisel olarak en çok ilgilendiğim mesele, Türk sinemasındaki bu niceliksel artışın nitelik olarak ne derece yansıdığı ve sektör olarak bir endüstrileşmenin üzerindeki katkısı. Bunun üzerinde düşünmeye kendimizi yönlendirdik. Şimdi bir şeyleri daha doğru tespit edebilmek için, biraz araştırma yaptım. Mesela 1990 da 74 tane film çekilmiş ve bunların çok azı gösterime girebilmiştir. 1991 yılında 33 tane film çekilmiş sadece. 1992 yılında da 39, çok ciddi bir düşüş yaşanmış 91-92 yılları arasında. Ama 1990'da aslında ilk yılında çekilmiş bu kadar az çekilmesine rağmen, işte "Berdel", "Camdan Kalp" "Gizli Göz", "Karartma Geceleri" eleştirmen tayfasının daha çok tuttuğu, sevdiği filmler. Ama halkın sevdiği filmler, halkın ilgi gösterdiği filmler, işte "Tatar Ramazan", "Abdullah" ya da "Yalnız Değilsiniz" gibi daha ana akım diye bugün tabir edebileceğimiz türe yatkın filmler. Dolayısıyla biraz bir kopuş bir arada bir elektriklenme oluşmaya başlamış. İki tür film, 93 ve 94 yılında film sayıları artmış, 82 ye çıkmış, çünkü burada yeni bir kuşak sinema yapmaya başlamış, Zeki Demir-

kubuz, Yeşim Ustaoğlu, Kutlu Ataman, Tomris Giritlioğlu gibi isimlerin ilk filmleri bu senelere denk geliyor. 1995 yılında 37 filme yine inivermiş. Çünkü bu yeni sinemacılığa da bizim kitle çok fazla rağbet etmemiş. 1995 yılında 37 film var ama, içlerinde bir tanesi, "İstanbul Kanatlarımın Altında", bir ilke imza atıp 110 bin seyirciye yeniden sinema kapılarını açıyor, dolayısıyla bir ivme 1995 yılından itibaren seyirci rakamları anlamında başlıyor. Sonraki yılda yine 37 film çekilmiş olmasına rağmen, "Eşkıya" yine seyircinin yoğun ilgisiyle karşılaşıyor ve sinemanın artık ticari kısmının motoru çalışmaya başlıyor. 97 de, 98 de ve bu 2002 ye gelene kadar 30, 40 film derken, hep böyle 20'lerde seyreden, 20'lere inen bir rakam söz konusu. Birkaç yıl öncesine kadar da 50-60 film ve bu sene de rekor bir seviyeye ulaştık, son yıllar açısından, 1990'dan beri gelen süreçte, 70 filmi bulduk. Şimdi 70 filmin arasında, tabii ki de çok çalışmayan film oldu, bu sene 2009 senesi içerisinde şöyle bir zihniyetle gidildi. Daha az para harcayıp, daha çok para kazanmak. Tabii buna sebep olan birkaç film oldu. "Recep İvedik" bunların en başında olan bir örnek. Zannediyorum maliyeti yani 100 bin yada 200 bin dolar, yada şöyle diyeyim 500 bin doları geçmeyecek bir maliyetle çekilmiş olmasına rağmen, trilyonlar kazanan bir film oldu.

İkincisi de aynı başarıyı elde edince, şimdi içeriksel anlamda biraz işin içini boşaltıp biraz daha ticari anlamda komediler üretilmeye başlandı ve böylelikle o kâr marjı yüksek tutulmaya çalışıldı. Ancak bunun en başta biraz göreceli bir kazancı var. Uzun vadede getirdiği kazanç ise, seyircinin bıkkınlığı. Yani şimdi mesela bu tip filmlerden son birkaç tanesi bu sene çalışmamaya başladı. Şimdi dolayısıyla biz yine müşteri profili, yani seyirci profili çıkarmaya başladığımız zaman, seyircinin artık bu tip filmlere karşı, ufaktan tepki göstermeye başladığını hissedebiliriz gibi geliyor. Yani mesela bu son dönemde seyredilen birtakım işte komedi filmleri, daha doğrusu, çok fazla üzerine düşülmemiş, üzerine düşülmeden yaratılmış komedi filmlerinin gişelerinin çok

büyük miktarda düştüğünü ve bunlara karşı seyircinin artık yavaş yavaş şerbetlendiğini söylemek mümkün. Seyircinin aslında asıl ne istediğini çok iyi iş yapmış, birkaç filmden artık çıkarmanın da mümkün olduğunu düşünüyorum. Bir sene öncesine kadar bunu yapmak pek mümkün değildi. Şimdi üzerinde emek verilmiş, düzgün bütçelerle, yani hakkıyla yapılmış filmlerin ve insanların kendilerini, kendi hayatlarıyla ilgili, doneleri bulabilecekleri filmlerin, ne kadar iyi kazanabildiğinin örnekleri var artık, mesela işte "Neşeli Hayat" bunlardan en son örnek. Şimdi "Eşkıya"yı biz neden sevdiğimiz çok açık.

Aslında bizden bir kahramanın Amerikan sinemasının çok rahatça uyguladığı bir formülü alıp, bizim kahraman formülüne, uygun bir şekilde işlenmesiyle alakalı bir sonuç elde edilmişti. Dolayısıyla formül en başta beri aynı, 'Hollywood' un da yaptığı formül. Sadece doğru bileşenleri bir araya getirmek ve o formülü çok düzgün, ticari açıdan bahsediyorum, çok düzgün olarak uygulayabilmekte, olay bitiyor. Tabii ki de bunları sadece sanatçıya bağlı olan kısmı olarak anlattım, bir de sektörle ilgili olan kısmı var ki, burada da endüstrileşme konusunda yapılması gereken birtakım hamleler var. Bizim tarafımızdan bu görülüyor.

Mesela uluslararası ortak yapım neredeyse yok gibi bir şey olarak görüldü Türk sinemasında. Eskiden bunun birtakım örnekleri daha çok, sık karşımıza çıkıyordu. Ancak bu sene bu kadar filmin arasında ortak yapım diyebileceğimiz film sayısı bir elin parmağını geçmez. Tabii bu birincisi, ikincisi. Yabancı sinema sektörünü Türkiye'ye çağıramıyoruz. Yasada açıklarımız var, yasal birtakım düzenlemeleri yapmıyoruz. Cazip hale getirmiyoruz Türkiye'yi. Burada film çekmeyi daha cazip hale getirmek zorundayız. Yani bunu başarabilen birtakım ülkeler var. Sadece sektör olarak değil, ülke olarak kalkınıyorlar bu anlamda, mesela Fas, içinde doğu motifleri olan herhangi bir filmi gidip Fas'ta çekiyorlar. Mesela burası hiç akıllarına gelmiyor veya geliyor bir

bakıyorlar, mevzuatları karıştırıyorlar ve bazı şeyleri beğenmiyorlar ve gidiyorlar. Bir de tabii bunu yaparken doğru insanları da doğru insanlarla buluşmak lazım. Bir keresinde beni bir toplantıya çağırmışlardı. Bir Amerikalı bayan, bir stüdyoyu temsilen buraya gelmişti ve mekan arıyordu, mekân ve para arıyordu. Para kısmını işin en sonunda söyledi tabii ki, ama çok büyük bütçeli bir aksiyon filmini burada çekmek istediklerini ve bunun için de devletten yardım istediklerini bu 10 milyon dolar gibi bir para çıkıp çıkamayacağını, soruyorlardı. Charlize Theron'un başrolde olacağı büyük bir aksiyon filmi diye lanse ediyorlardı. Yani tabii işin daha çok mevzuat kısmına çok yakın olmadığım için, bunun çok da mümkün olmadığını tahmin ettiğimi söyledim. Çünkü hükümetlerinin hep geçmişten gelen bir gelenekle, sinema politikalarının çok fazla önemsenmediği bir durumun olduğunu, sinemaya gereğinden daha az destek yapıldığını düşündüğümü ve bu konuda da Hollywood'un zaman zaman gelip nasıl geri püskürtüldüğünü, aslında biraz da destek olmakla bu işlerin yapılabileceğini söyledim. Çünkü Fas'a aynı şeyi yapmadılar. Çekoslovakya'ya da aynı şeyi yaptılar. Onları hep almadılar, daha çok vererek destek oldular ve oradan da değişik stüdyolar kurarak, kendilerine yeni alanlar açtılar, yeni mekânlar yarattılar. Bizde Yabancı sermaye ve yabancı ortaklıklar anlamında bu olayın biraz daha üzerine gidilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Bizim sinemayı hep daha çok işin eğlence kısmıyla açıklamakla ilgili bir sorunumuz var. Türkiye'nin, Türkiyelilerin zihniyeti ile alakalı bir şey olarak görüyorum bunu.Bu konuda en çok uyanan, iki ülkeden biridir Amerika. Ya tabii ki daha örnekleri sıralamak mümkün ama, sinemanın nasıl büyük bir silah olduğunu bir Hitler biliyordu, bir de Amerika biliyor gibi geliyor bana. Çünkü bu işin, eğlence kısmı bir tarafa, devletlerin derdini anlatabilme, uluslararası platformda derdini anlatabilmenin en keskin ve en kolay yolunun, sinema olduğunu düşünüyorum ve 'Hollywood'da da bunu çok büyük ustalık-

la yapıyorlar. Bizim en eleştirdiğimiz şey de bu yapılan şey aslında. Çok basit bir aksiyon filmi anlatıyormuş gibi gösterip, aslında içten içe, kendi politikalarını veriyor olmaları, "Armageddon" filmini mesela hepiniz seyretmişsinizdir, dünyaya gelen bir meteoru yok etmeye gönderilen birtakım petrolcülerin hikayesi. Bir bakıyorsunuz ki aslında altındaki mesaj, nükleer silahların zamanı geldiği zaman nasıl faydalı olarak kullanılabileceğini mesela içten içe veren ve nükleer silahlanmaya hafiften omuz atan bir mesajını içinde barındırıyor olması. Bunun gibi örnekler çok fazla var. Dolayısıyla da bunun gücünü keşfedip, buraya yatırım yapılıyor ve bu yatırım orada ordu tarafından, Pentagon tarafından, CIA, FBI tarafından sürekli tuş ediliyor, sürekli destek var ve sürekli besleniyor o sektör. Ordu kapılarını açıyor sonuna kadar, bütün imkânlar, beyaz sarayda film çekilmesine izin veriliyor. Neden? Hepsinin çok ciddi anlamda kazançları oluyor, bütün dünyaya karşı, çok ciddi bir saldırı aslında ve baskı kuruluyor. Biz seyirciler, bunların bir kısmını görüyoruz. Bir kısmını bilinç altımıza alıyoruz, devletin sinemanın bu gücünün farkına varması gerekiyor ve bu yönde sinemaya daha fazla destek olması gerekiyor. Onu bir reklam ajansı olarak kullanması gerekiyor.

Çünkü Amerika 'Hollywood'u reklam ajansı olarak kullanıyor. Bir diğer önemli sorun da endüstrileşmemizdeki özel sektörün ilgisizliğidir. Ben her zaman şunu düşünüyorum, memleketimizin, zenginler listesine şöyle bir baktığımızda, bu listeden çok az kişinin sinemaya bulaştığını görüp, hayıflanıyorum açıkçası. Çünkü bu insanların sinemayla en azından bir ilişkileri olduğunu düşünüyorum.Bu insanlar evlerinde film seyrediyorlar. Sinemaya gidiyorlar, yani bu insanlar hani hep deniyor ya, Türkiye'de, 5 - 10 milyon arası sinema seyircisi var. Bu insanların da o grubun içinde olduklarını düşünüyorum. Ancak nedense, sinemaya karşı bir tedirginlik var. Ya kaybedersem, ya komik duruma düşersem gibi, çünkü birtakım kötü örnekler yaşandı. Mesela bir grup, "Şeytan Kapıyı Kırınca" diye bir filme, çok büyük mali destek ver-

di ve film çalışmadı. Çalışmayınca, o grup bir daha film işine girmedi ve tövbe etti. Böyle birtakım örnekler var ama, bu kötü örnekler bizim belirleyicimiz de olmamalı gibi düşünüyorum. Nitekim artık doğru filmlerde buluşan, doğru markalar ve doğru yatırımcılar, çok iyi para kazanabilme olanağına sahipler. Türkiye'deki şu ortamdan bahsediyorum, çünkü beş tane Türk filmini aynı hafta içerisinde çıkmaya çalışırsanız, hepsi birbirini eziyor, çünkü ne yazık ki Türkiye'de öyle bir seyirci profili yok. Her hafta bir Türk filmine gideyim, mantığıyla bakan bir seyirci yok Türkiye'de. Bu 70 rakamının, bir yandan da bunun sebebinin Türkiye'de salon sayısının 70 ya da 100 Türk filmine uygun olmadığını da düşündüğümden dolayı, bu rakamlar beklenen seviyeye ulaşmıyor, bu tür beklentilerin biraz altında kalıyor. Çünkü salon sayısıyla desteklemediğiniz zaman, filmler birbirlerini eziyorlar, bir tanesi seyircisiyle daha tam buluşamadan, kalkmak zorunda kalıyor, çünkü ticari filmler vizyona, 300-400 kopya ile çıkıyorlar. İşin bu kısmını biraz daha düşünmeli ve sponsor kurumunu doğru çalıştırmak şart. Doğru ürün yatırımlarının çok düzgün bir şekilde yapılması ve bu doğru örneklerin bir şekilde para kazanıyor hale getirilmesi gerekiyor ki,özel sinema sektörü de biraz cazip hale gelsin; TV dizilerinin, Türk sinemasında hem artıları, hem de eksileri olduğunu düşünüyorum. 90 dakikalık televizyon dizileri, seyircide bir doygunluk yaratıyor. 90 dakikalık dizi, her akşam bir tane 90 dakikalık dizi seyrettiğiniz zaman, film seyretme ihtiyacınız ölüyor.

Dolayısıyla, her hafta bir filme gideyim mantığıyla bakan seyircimiz çok fazla yok. Bu sayıyı zaten çoğaltmamız gerekirken, biz tam tersine, bu sayıyı tatmin ediyoruz, televizyon yoluyla, televizyon evine bedava giriyor, açıyor seyrediyor. 90 dakikalık dizinin yapılmaması gerekiyor Türkiye'de. Bunlar normal olması gereken seviyelere, 45, 50 dakikaya inmesi lazım. Onlar da gelen reklam taleplerinden dolayı bu 90 dakikaları indiremiyorlar. Şimdi ben ara sıra senaryo için konuşmak durumunda kalıyorum. Ben diyorum ki,

90 dakikalık dizi yazamam. Yani bu insan üstü bir şey, yapılamaz böyle bir şey diyorum. Ama onlar o zaman git Amerika'da çalış diyorlar. Dolayısıyla 90 dakika sırf içine daha fazla reklam kuşağı konması için uzatılan sakız gibi uzatılan, seyircinin hikaye seyretme mantığını zedeleyen bir sistem kurulmuş durumda. Bu zannediyorum sadece Meksika ya da Arjantin gibi Güney Amerika ülkelerinde filan yapılan bir uygulamadır. Bizde Avrupa'da, ya da gelişmiş batı toplumlarında böyle bir uygulama yok. Bizim sitcom'larımız bile 90 dakika ki, sitcom mantığı 22 dakikadan fazlasını kaldıramaz. Amerikalılar bu işi biliyorlar da öyle yapıyorlar. Biz ne yazık ki 90 dakikalık dizilerle tüketiyoruz.Ben burada hepsinden birazcık bir eleştirmen gözüyle anlatmaya çalıştım. Biraz fazla eleştirel bakıyor da olabilirim. Sinema endüstrinin sorunlarının olduğunu, ama bu sorunların hiçbirinin çözülemeyecek sorunlar olmadığına inanıyorum. Sadece bunları daha çok konuşup, daha çok platformlarda bir araya gelip, paylaşmamız gerektiğine inanıyorum.

Oturum Başkanı: Burak Güral'a teşekkür ediyoruz. Türk sinemasının içinde bulunduğu durumla ilgili ciddi bir analiz yaptı.Türk sinemasının, Türkiye'nin ve özellikle İstanbul'un tanıtımı açısından kullanılabileceğine vurgu yaptı. Evet, şimdi ikinci konuşmacımız, Baran Seyhan'a sözü bırakıyorum.

BARAN SEYHAN
Film Yapımcısı

Bir sokak olarak başladı bana göre Türkiye sineması. Sokaktan bir piyasa haline dönüştü. Şimdi piyasadan endüstriye gitme yolunda, ama bu çok zor bir süreç. Kolay bir süreç değil. Az önce Burak Güral'ın da ifade ettiği noktalara ben de değineceğim, tekrar olacak belki ama altını çizmek adına da anlamlı olabilir. Çünkü bir piyasanın endüstriye doğru ilerlemesinin belirli koşulları var. Artık daha rasyonel, olmanız gerekliliği, öncelikli ifade edilmeli. Daha rasyonel bakmak zorundasınız. Ölçebilmelisiniz, biçebilmelisiniz, hesap yapabilmelisiniz, projeksiyon yapabilmelisiniz. Bugünden yarına, hatta öbür güne, bir hafta sonraya neler olabileceğini kestirebiliyor olmanız lazım.

Çok ilerledik, baktığımız vakit, sayısal olarak film üretimimiz katlandı, üstüne üstlük çeşitlendi. Farklı türlerde filmler oluşuyor, hep söyleye geldiğimiz bir şey, benzer türlerin dışında, birbirinden farklı, bir palet, bir gökkuşağı, izlenimi verebilecek film türlerinin olması gerektiğini söylüyorduk. Evet, olmaya başladı, işte bugün 70'lerle ifade ettiğimiz sinema üretimimiz içerisinde çok farklı türler de filmlerle karşılaşıyoruz. Tamamen komedi odaklı filmlerin yanı sıra, bu ülkenin acılarını çok net bir biçimde anlatan, gerçek dramatik filmler de izliyoruz. Bir korku filmi türü de rahatlıkla karşımıza çıkıyor. Her sezon birkaç tane farklı örneğiyle birlikte çıkıyor. Demek ki biz üretimle ilgili olarak, endüstriye gitme yolunda üretimle ilgili olarak sorunlarımızın büyük ölçüde halletmişiz, tabii ki bunu da atlamamamız gerekiyor. Bir tesadüf değil. Çıkmış olan sinema destekleme, sinemanın desteklenmesine ilişkin kanunun bunda çok ama çok büyük bir etkisi var. Her ne kadar kanunun uygulamalarıyla ilgili ufak tefek, pürüzler kalmış olsa ki, bu çok doğaldır. Yeni bir kanun sayılır. Dinamik bir ülkede yaşıyoruz. Şartlar, koşullar değişiyor. Buna ilişkin

birtakım değişiklikleri, umarım yan yana gelerek hep birlikte çözebiliriz. Bu kanuna çok büyük önem atfediyorum. Üretimin artmış olmasına yaptığı katkıdan dolayı. Ancak galiba atladığınız bir şey oldu, üretimi artırmaya yönelik, enerjimizi yoğun biçimde verirken, üretim sonrasında, dağıtım ve pazarlama ayaklarına ilişkin çok fazla kafa yormadık galiba. Az önce Burak Güral'ın da söylediği gibi, şu anda elimdeki rakamlara göre mevcut perde sayısı ülkedeki bu kadar yoğun bir film arzını pek de kaldırır ölçüde gözükmüyor. Kaldı ki, eldeki kısıtlı ölçümlere rağmen, edindiğimiz izlenim, toplamda 10 milyon bile değil, 7,5–8 milyon kişinin esasında bütün gişeyi oluşturan, tekraren sinemaya gittiği için, 30 milyonlara denk düşüren bir kitle var. 70 milyon bir ülkede, 7,5–8 milyon kişinin sinemaya gidiyor olması, bir yıl içinde, esasında büyük bir sorunun işareti. Demek ki üretim artışına ilişkin birtakım düzenlemeler, kafa yormalar, çabalar, mesailer sarf ederken, dağıtım ve pazarlama konusunda da bir şeyler yapmalıyız.

Bu anlamda da yeni seyirci yaratmak, seyirciyi hiç sinemaya gitmemiş seyirciyi, salona çekmenin de birtakım yöntemlerini araştırıp bulmak durumundayım. İtiraf ediyorum bu çalışmaların, bugüne kadarki çalışmaların belirli ölçüde içinde bulunmuş birisi olarak, bu yönde herhangi bir şekilde gündeme bir şey taşımadım, herhangi bir fikir türetmedim. Ama bundan sonra yapmamız gerektiğini düşünüyorum. Belki de mesaimizin yoğunluğunu buna harcamalıyız. Tabi Burak az önce konuşurken söyledi, Sayın Hocam Bilgili de aynı çıkarımda bulundu. Doğru sinema bir ülkenin dış dünyayla da bağlantısı, bir şehrin de dış dünyayla bağlantısı. Sinema yapmak netice itibariyle derdini anlatmak, meseleni anlatmak, kendini ifade etmektir. Bir ülke de kendini sinemasıyla bütün olarak ifade eder. Bir ülke sineması yaratabilirsek şayet, ben bütün uluslar arası başarılarımıza rağmen, henüz bir ülke sineması olduğumuz iddiasında bulunamayacağım, kimse kusura bakmasın, çünkü bu bir istikrar ister. Son iki senede dünyanın en önemli festivallerinde en az bir fil-

mimiz vardı. Herhangi bir alanında, ya da jüri üyelerinden bir tanesi Türkiye sinemasındandı. Bu tabii ki çok önemlidir.

Ama biz bunu yıllara yaymalı ve süreklilik kazandırmalıyız. Olacağına inanıyorum, bu yönde umudum var, ama hata yapmamamız gerekiyor. Kendi kendimize taşlar fırlatmak gibi bir özelliğimiz var, toplum olarak biliyorsunuz. Umarım sinema alanında bu özellikten bir şekilde kurtuluruz, kavga etmekten bir sonuç çıkmayacağını görüyoruz nihayetinde. İl ve ilçe kütüphanelerini, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı, il ve ilçe kütüphanelerini veyahut Kültür ve Turizm Bakanlığı denetimindeki birtakım kütüphanelerde, bir kitap alana, bir sinema bileti, yerli film izlemek koşuluyla, verilmesi, dolaylı bir seyirci potansiyeli yaratmış olabilecek. Bu aynı vakit, taşra tabir edebileceğimiz, büyük şehirlerin dışındaki sinema salonlarını da ayakta tutabilecek bir şey. Yerli filmleri, daha az seyirci potansiyeli olan yerli filmleri oynatmaya müsait sinema salonlarının sorununu da belki de ortadan kaldıracak bir şeydir. Çünkü bu salonlar artık küresel rekabet koşullarına belki de çok fazla dayanılır gibi gözükmüyorlar. Gelişmiş ülkelerin pek çoğunda, sinema salonları direk birinci elden destekleniyor.. Böylelikle hem insanlarımızı, kitap okumaya, kütüphanelere davet etmiş oluyoruz. Hem yerli filmlerimize ilişkin yeni seyirciler kazandırmış oluyoruz, hem de sinema salonlarımızı, onların o filmleri izleyebilecekleri mabetleri ayakta tutmuş oluyoruz. Bugün sinemanın kalbinin attığı, gerçekten ona ismini vermiş olan Yeşilçam Sokağındaki Emek sineması bile çok büyük sorunlarla karşı karşıya ve bu sebepten bir yapısal bir değişikliğe de gidiyorlar. Acı bir şey çünkü hepimizi sinema yapan, kendini sinemacı diye adlandıran herkesin içeri girdiği andan itibaren tüylerini diken diken Emek salonu, belki de birkaç sene sonra çok daha büyük sorunlar sebebiyle olmayacak elimizde. Cenazelerimizi kaldırdığımız yer, Emek. Bu kadar kıymetli bizim için. Cenazelerimizi kaldırdığımız bir salondan mahrum kalabiliriz. Büyük bir tehlike. Bu sadece gözümüzün önündeki Emek. Ama bir

Niğde'de, bir Van'da, bir Kars'ta, veya bunların bağlı olduğu ilçelerde bu salonların pek çoğu kapandı ya da kapanmak üzere. Bu önemli bir nokta bana göre, aynı zamanda ekonomik boyutu olarak da bunu geri dönüşü olacağını düşünüyorum toplumumuzda, şimdi tabii bu noktada baktığımız vakit, sinemanın bu endüstrileşme yolunda emin adımlar atmış olması için, yani bana göre tam olarak bir endüstriden söz edebilmemiz için, sinemanın stratejik bir sektör olarak ilan edilmesi lazım. Neden stratejik bir sektör? İşte az önce söyledik, bir ülkenin kendi derdini ifade edebilmesi için, kültürünü paylaşabilmesi için, kendi mallarını, çok daha rahat pazarlayabilmesi için. Ülke üretiminde uluslararası alanda önde olduğumuz birtakım alanlar var, örneğin tekstil, hepinizin çok iyi bildiği, tekstil ürünlerimizin markalarını çok daha iyi sunabileceğiz. Çünkü gayri ihtiyari olarak bir İstanbul sokağında, bir İstanbul alışveriş merkezinde, kahramanın X markasının mağazasının önünden geçtiğini düşünün o X markasının mağazasının önünden defalarca geçtiğini izleyen bir Fransızın, bir İsviçrelinin o markaya ilişkin bilinci, farkındalığı artmış olacak. Bu bile başlı başına ölçülemeyecek, para harcasanız yaratılamayacak bir değer. Bunun dışında tabii ki turizme ilişkin çok yoğun katkıları olabilir. Sizlerin de bildiği gibi, devletler dünyanın her yerinde kendi kendilerine birtakım şeyleri kabul etmezler. Bunları kabul ettirecek olan nihayetinde sizlersinizdir, bizatihi sizlersinizdir. Sinema kendi örgütlülüğü ile henüz bunu başarabilecek güçte maalesef değil.

Ama bu noktada Türkiye'nin belki de en büyük kuruluşlarından biri olan, İstanbul Ticaret Odasıyla sinemanın meslek örgütleri, bence çok daha yakın bir işbirliği içerisinde olmalılar. Bunun her iki taraf için de büyük bir kazanım olabileceğini düşünüyorum. Sinemayı var eden, unsurlar, bildiğiniz üzere, kamuoyu indinde, daha parlak vitrin yüzler, bu yüzlerle İstanbul Ticaret Odası'nın isminin yan yana alınması, İstanbul Ticaret Odasını da mevcut durumundan çok daha yukarıya taşıyacak, çok daha prestijli bir hale getirecek-

tir umarım. Ama sinemaya da çok büyük katkısı olacak. Nasıl bir katkısı olacak? Nihayetinde bu endüstrileşme yolunda, bizlerin az önce Burak Güral'ın da ifade ettiği gibi, biraz eksik kaldığımız bir tüccarlıktan bihaberliğimiz söz konusu. İşletme iktisat konusundaki az, kıt deneyimlerimizi artırabileceğimiz İstanbul Ticaret Odası'ndaki tüccarlık birikiminden faydalanabileceğimizi düşünüyorum. Bugün bilmeyenleriniz varsa, ben ifade edeyim. Bir büyük bir meslek örgütümüzün bir kongresi var. Onunla ilgili arkadaşlarımın bir kısmı oradalar. Artvin'de bir festival var. Bursa'nın Osmangazi ilçesinde bir şenlik var. Onun için böyle bir tatsız bir tesadüfe denk düştü. Stratejik sektörün ilan edilebilmesi için, Ticaret Odası'nın kaynaklarını gerçekten doğru kullanacağız. Ben mesela bu toplantıdan çıktıktan sonra, bağlı bulunduğum meslek örgütüne, bu toplantıda edindiğim izlenimleri yazacağım. Burada sizlerle paylaştıklarımı onlara da tekrar hatırlatacağım. Benim Ticaret Odasından bir isteğim daha var. Bildiğim kadarıyla, bizim yapımevlerimiz küçük ve orta ölçekli işletme statüsünde değil, Ticaret Odası indinde. Yani bizim o işletmeler gibi, Ticaret Odasından birtakım kaynaklarından istifade etme şansımız yok. Bunun düzeltilmesinin çok büyük faydası olacağını düşünüyorum. Sinemayla faydası olacağını düşünüyorum. Az önce söylediğim gibi, Ticaret Odasına da birtakım faydaları olacaktır. Çünkü bizim yeni kaynaklar da yaratmamız gerekiyor. Mevcut kaynaklarla üretimimizi, daha doğru, daha sağlam bir hale getirmemiz çok imkânlı değil.

Sadece sırtını finansman olarak devlete dayamış bir sinema mekanizmasını da doğru bulmam. Tabii ki devlet desteğinin ön koşul olduğunu düşünüyorum. Birinci derecede devlet desteğini önemsiyorum. Ama Ticaret Odası'nın kaynaklarından da biz niye faydalanmış olmayalım. Şöyle faydalanabiliriz mesela. Bizim destekleme kanununa ilişkin, başlıca sıkıntımız, yapımcılar olarak bu desteklemeden istifade ederken, belirli teminatlar göstermemiz gerekli. Neye ilişkin teminatlar? Amme alacaklarının tahsili usulü kanununda ifade edilen teminatları göstermemiz gerekiyor. Bunların çoğumuzun, çok da vakıf olduğu şeyler değil. Sinemacıların öyle çok banka mektupları, ipo-

tek verebilecek gayrimenkulleri filan olmuyor. Bizim en kıymetli şeylerimiz, filmlerimiz, ancak kanun bunu gerektirdiği için, bizim filmlerimiz teminat olarak kabul edilemiyor. Maatteessüf, bunu anlayabiliyorum, mevzuat böyle. Belki mevzuatta da değişikliğe gidilebilir ama bu anlamda teminatın İstanbul Ticaret Odası tarafından verilebileceğini düşünüyorum. Neden olmasın? İstanbul Ticaret Odası gerçekten basiretli tüccar olduğuna inandığı, yapımcıların bu destekleme esnasında göstermesi gerekli teminatları, kendi kefaletiyle karşılayabilir.

Çünkü bizim devlet organlarına maliyeye, yasalara bir filmin arşivimizde bulunan bir filmin kıymetinin ne olduğunu rasyonel olarak anlatma şansımız maalesef yok. Bugüne kadar bunu anlatamadık. Ama bir İstanbul Ticaret Odasına bizim de bir parçası olduğumuz bir odaya. Gerçek tüccarlara, o arşivdeki o filmlerin ne kadar kıymetli olduğunu çok rahatlıkla anlatabiliriz. Yani İstanbul Ticaret Odası bizim filmlerimizi teminat olarak kabul edebilir. Ve kendi kefaletini ortaya koyabilir. Bu benden çıkmış bir öneri. Umarım belirli platformlarda bu değerlendirilir. Sorunlarımıza ilişkin başka noktalar var. Ben hazır Ticaret Odası'ndayken belki de deneyimleri paylaşmak adına bunları da size sunmak istiyorum. Bizim vergilere ilişkin de birtakım sorunlarımız var. Nasıl sorunlarımız var? Pek çok alanda olduğu gibi, Türkiye'de yaptığımız harcamaları belgelememiz, zor. Çok zor. Yani 1 trilyon TL. para harcadığınızda, muhasebe kayıtlarınızda bunun en iyimser halde, 500 bin, 500 milyar TL. eski parayla, 500 bin TL günümüz parasıyla belgeleyebiliyorsunuz. Bu doğal olarak bizim ileriki süreçlerde büyük sorunlar yaşamamıza sebep olabiliyor. Bu konuda da Türkiye'deki yapımcıların İstanbul Ticaret Odası ile daha sıkı bir ilişkiye girmesi gerektiğini düşünüyorum bu sorunları aza indirgemek için. Bu tabii ki Türkiye'nin sorunu, dediğim gibi, sadece sinemanın sorunu değil. Bunun ziyadesiyle farkındayım. Çorap üretimi için de aynı şey geçerli. Kristal üretimi için de aynı şey geçerli. Veyahut Sultanhamam'daki herhangi bir esnaf için de aynı şey geçerli. Öncü lokomotif bir alan olabilecek sinemanın bu anlamdaki sorunu hafifletmesi de belki diğer alanlara da bu sirayet

edebilir, bir örnek teşkil edebilir. Neden olmasın? Devlet otoritesinin dışında, bizim güncel üretimde çok büyük sorun yaşadığımız yerel yönetimlerle de sorunlarımızı çözme konusunda İstanbul Ticaret Odası'nın desteğine kesinlikle ihtiyacımız var. Basit bir örnek vereyim, bir sinemacının yerel yönetimle nasıl bir sıkıntısı olabilir? Burak'ın yazdığı bir senaryoyu ki şu anda belki çantasında vardır. Aldığını, onunla anlaştığını, el sıkıştığını ve yönetmen olarak da, sayın büyüğüm, duayenimiz Yılmaz Atadeniz'e teklif ettiğini, onun da kabul ettiğini sizlerin de birkaç tanesini ikna ettikten sonra, Eminönü'nde şu Sultanahmet Camii'ne doğru yürüyerek bir film çektiğinizi hayal edin, buradan çıktığınızda, bunun ne imkânsız olduğunu ikinci dakikada anlayacaksınız. Çünkü bir zabıta memuru kameramızın önünde duracak ve yolumuzu kesecektir. Neden? Çünkü bizden verme ihtimalimiz olmayan, vermemizin hiçbir anlamı olmayan, paralar talep ediliyor.

Bu üstüne üstlük bir ölçüsüzlük içerisinde, öyle bir ölçüsüzlük içerisinde ki, şu belediyeye gittiğiniz zaman, saatle ilgili sizden bir talepte bulunuyorlar. Bu belediyeye gittiğiniz zaman, sizden bir dakika çalışsanız dahi, 4 saat çalışsanız dahi, altından kalkılamayacak, şu anda Türkiye'de çekilen en büyük prodüksiyonlu filmin, en görkemli mekanına bile ödenmeyecek paralar isteniyor. Üstüne üstlük kendi vergilerimizle yapılmış olan yollarda çalıştığımız için, daha da aşağılayıcı bir tutum var. Diyelim ki bu belayı başımızdan savmak istediniz ve bu parayı ödediniz, aldığınız makbuz bir işgaliye makbuzu. Yani biz bir işportacı ile aynı kefeye konuluyoruz. Ahlakı ile bu işi yapan insanların da buna zaten bir şekilde isyan etmesi lazım. Bu terbiyesizliğin ortadan kalkması için, tekrar ediyorum ben Ticaret Odasını da göreve davet ediyorum. Yardımını istiyorum ve bunu aslına bakarsanız, Ticaret Odası'nın da üyeleri olarak bizlere vermesi gereken bir hizmet olduğunu düşünüyorum. Lütfen bu konuyu burada olanlarınız, olmayanlarınıza aktarsınlar

Oturum Başkanı: Bir iki dakikanız kaldı.

BARAN SEYHAN
Film Yapımcısı

Sinemanın bütün bunları gerçekleştirebilmesi için, hatta burada bulunduğum çağrı, Ticaret Odasıyla yoğun yakın işbirliği çağrısını dahi gerçekleştirebilmesi için, kendi örgütlülüğünü, sağlam ve sağlıklı bir şekilde çözmesi lazım. Dağınık gibi gözüken aynı alanda faaliyet gösteren meslek örgütleri yan yana gelerek, gücümüzü ortaya koyacağız. 70 değil, 170 bin de üretebiliriz, 7 tane de film üretebiliriz, ama güzel filmler üreteceğiz. Hepimizin beğeneceği, takdir edeceği, paylaşabileceği, hatıralarından yer edinebileceği filmler üreteceğiz. Buna ilişkin umudumu koruyorum, hâlâ bugün bu yağmurlu, tuhaf başka etkinliklerin olduğu alanda bile, sabahın bu saatinde buraya bu kadar kişi geldiğine göre, bunun gerçekleşmesi son derece olağan. Teşekkür ediyorum.

Oturum Başkanı: Bu sürecin tam ortasında sinemanın stratejik bir sektör olup olmadığıyla ilgili, bir karar alınması gerektiğini ifade etti. Ben de tam bugünlerde bir bilimsel çalışmanın içerisindeyim. İstanbul'u birtakım sektörler açısından yeniden konumlandırma üzerine bir çalışma yapıyorum. Sinemanın da bütün boyutlarını düşünecek olursak, İstanbul için özellikle stratejik bir sektör olduğunun kabulünün gerektiğine şimdi daha çok inanmaya başladım bu konuşmayı dinledikten sonra. Tabii İstanbul Ticaret Odası'nın rolü üzerine değinildi, bunu da artık bugünden itibaren başlamış bir ortaklık diye düşünüyorum. Bir zabıta meselesi aktarıldı, fiili bir problemdir bu. Bildiğiniz gibi, İstanbul ile ilgili bütün açık alan çekim izinlerini, Kültür ve Turizm Bakanlığı İl Müdürlüğü, bir yıldır veriyor. Eskiden Emniyet Müdürlüğü veriyordu. Fakat fiili durumda arkadaşlar icraat yaparken mutlaka zabıtalarla olumsuz karşılaşmalar olabiliyor. Evet, şimdi sıra yönetmen üstadımız Yılmaz Atadeniz'e geldi. Türk sineması neden kurumsallaşamadı konusunu işleyecek. Merakla bekliyoruz.

RAGIP YILMAZ ATADENİZ
Film Yönetmeni

İlk önce 7 sayfalık bir rapor hazırlamıştım. Bunu elden komiteye vereceğim. Ama bunun çok önemli taraflarını sizinle paylaşmak istiyorum. Genç Murat arkadaşıma şöyle bir şey sormak istiyorum. Kabadayı filmi vizyona gireceği sırada, Mine Vargı ile aynı toplantı salonundaydım. Reklama ne kadar para harcadınız dediğim zaman Mine Vargı, "Yılmaz Ağabey canım acıyor, ne olur bana tekrarlatma" dedi. Ben ısrar ettim. Dedi ki, filmin maliyetini bir kenara koyun, 200 tane kopya bastırdım, biner dolardan 200 bin dolar ediyor. Bunun gazete reklamları, billboardlar, televizyon reklamları, radyo reklamları vs.ler, 400 bin dolar, 600 küsur milyar dolar artı para harcadığından bahsetti.

Sonra bir arkadaşımız Safa Önal, "Hicran Sokağı" isimli bir film yapmıştı, üniversitede gösterdik, gösterdiğimiz zaman, üniversitenin salonu ağzına kadar dolu, dediler ki, ne zaman seyredeceğiz bu filmi. Efendim vizyonu bitti dedik. Yani reklam paranız yoksa, film yapmayın demektir bu. Bu sene 80 film yapıldı. Muhakkak 80 filmin de iyi olmasını bekleyemeyiz. Ama bizim 2008 de salon koltuk sayısı olarak 22 milyon seyirciye alıştığımızdan büyük bir atılım yaptık, King Kong, Truva, Harry Potter gibi yabancı filmlerin yüksek hasılatlı gişeleri ile savaşıldı. Onlar 15.600'de kaldılar, biz 22.700'ü aştık. Bu sarhoşluğun içinde olmamamız lazım geldiğini düşünüyorum. Çünkü önümüzdeki günler, salon bulmakta zoralanabilir, seyirciyi kaçırabiliriz. Bizim yönetmen olarak kafamızdaki iki iyi hikayeyi çekmeyeceğiz. Seyircinin ne istediğini bilerek, seyirciye göre ama iyisini çekelim, bana seyirciyle konuşma yaptığımız zaman, soruyorlar, ne yapmamız lazım. Diyorum ki, iyi filme gidin, gişeden bir bilet alın, o koltuğa oturduğunuz zaman en büyük iyiliği yapacaksınız diyorum. Zira bu çok önemli. Yani

seyirci artıyor ama bilelim ki bu artış, bizim için Türkiye sınırlarının dışına taşmak mecburiyetinde. Aksi takdirde, bunu başaramayacağız, çünkü film işi para ama onun yanında muhakkak yürek, onun yanında muhakkak fikir çok önemli.

1990 senesinde ve 91'de filmlerin azaldığından bahsedildi. Sebebinin ne olduğunu biliyor musun Murat? Ben biliyorum, ama tarihleri ile söyleyeceğim size. 1.1.1989 tarihinde yürürlüğe giren, Türkiye Cumhuriyeti ile Büyük Britanya, Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı arasında, gelir ve sermaye değer artış kazançları üzerinden alınan vergilerde çifte vergilendirmeyi önleme ve vergi kaçakçılığını engel olma anlaşması yapıldı. Bunun 12'nci maddesi çok enteresan, gittiğiniz yabancı filmler var ya, o filmlerdeki, kazancın kaç para kazanıyorsa, onun % 10'unu stopaj olarak veriyorlar. Geri kalan % 90'ını yurt dışına istediği para birimiyle çıkarıyorlar. İşin en ilginci, gümrüğe 200 kopya Harry Potter filmi geliyor. Hiç gümrüksüz 6 aylığına içeriye giriyor. 6 ay içerisinde Türkiye'deki bütün sinemaları tarıyorlar. İşletme masrafları düştükten sonra, kazancın % 10'unu stopaj olarak vererek bütün o parayı yurt dışına aktarabiliyorlar. Bunu böylece bilin, ama bundan daha kötüsü var. 6 ay sonra bu kopyaları dışarıya çıkaracaklar ya, hayır. Çıkartmıyorlar. Yine kanunlar gereğinde, filmlere zabıtlar tutuluyor ve yakılıyor o kopyalar, nakliye parasını bile düşünerek yakıyorlar o kopyaları. Ve benim ikazlarıma rağmen, yani iletişim fakültelerine bu kopyalardan birer tane verin, çocuklar seyretsin. Diğer yerli filmdeki arkadaşlarıma söyledim. Projeksiyon olan üniversitelere birer kopyalarını gönderiyorlar artık.

Yine Baran'ın söylediği olayda, biz bu devrenin altında büyük bir çalışma yaptık. İsrafil Kuralay, İlhan Soylu arkadaşlarımla beraber çalıştık, Sarıyer, Beşiktaş, Aksaray'da makinenizi koyup, isterseniz belgesel çekin, ya da İstanbul'un 2010 Avrupa Kültür Başkenti projesi için birçok çalışmalar ya-

pın, bu çalışmalarda meslektaşlarım büyük zorluklar geçiriyorlar. Biz bayağı mücadele ettik, mesafe alamadık. Ben burada Ticaret Odası olarak ümit ediyorum ki, Mahmut Özden kardeşim ile birlikte bu toplantının Türk sineması adına, çok faydalı işler yapacağına inanıyorum. Bu sene 'Oscar'a giden "Güneşi Gördüm" filminin yapımcı firmasına Bakanlık büyük gayretlerle, Amerika'daki salonlarda gösterilmesi için 500 bin TL verdi. Bu para yetmez aslında ama bir çok arkadaşlarımızdan çatlak sesler geldi. İşte niye veriyorsunuz. Hâlbuki o para bile yetmez. Mahsun Kırmızıgül filmini o paranın üzerine yine paralar ilave ederek salonlarda göstermiştir.

Ben SESAM olarak takipte kusur etmedim. Kendisi dedi ki, salonda filmi gösterdiğimiz zaman, 27 kişi vardı, ama geçen sene "Üç Maymun"u seyreden 3 kişi olmuş. Kültür Bakanlığı'nın da gayretleriyle çok önemli adımlar atılıyor. Şimdi Avrupa'nın zannederim ilk beşi içerisinde olan Ticaret Odası olarak birçok festivallerde, 'Cannes'da, Venedik'te ve diğer yerlerde lütfen tanıtımda destek versin, Baran Seyhan'ın söylediği konularda destek versin. Kabahati biz, kendimizde sektör olarak aramamız lazım geliyor. Halbuki zararlı çıkan yine sinema sektörü oluyor. Sinema öyle bir şey ki, kendi içinde varlık gösteren, istihdamı yaratan ve ülke tanıtımını bir film ile sağlayabilen bir olgu.

Oturum Başkanı: Aynı zamanda 2010 Avrupa Kültür Başkenti: İstanbul Yürütme Kurulu Üyeleri buradadır. Bu proje ülke sineması için fırsatlar getiriyor. Önemli projelere karar verildi. Bir hareketlilik getireceğini düşünüyoruz. Evet, bizim geleneğimizde son sözü devlet söyler. Eğer sinema Türkiye'de gelişecekse, bazı Genel Müdürlüklerin sanıyorum İstanbul'a gelmesi lazım. Ankara'ya bağlı olarak çalışan Bakanlığın Telif Hakları ve Sinema Genel Müdürlüğü'nün İstanbul'a gelmesi gerekir. Türkiye'nin İstanbul'a bağlı olarak çalışması lazım. Teşekkür ederim, Buyurun Hüseyin Ülger.

HÜSEYİN ÜLGER
Kültür ve Turizm Bakanlığı Telif Hakları ve Sinema Genel Mdr. Yrd.

Teşekkür ederim Sayın Başkanım, öncelikle bu paneli düzenleyen İstanbul Ticaret Odası'nı canı yürekten kutluyorum. Diğer taraftan "Yılmaz Atadeniz, teminat mektuplarıyla ilgili yöntem biraz daha yumuşatıldı." Tabi yine teminat isteniyor ama, kefalet de oluyor. Bunlara değindikten sonra bu sürece biraz kısaca anlatmak istiyorum. 2004 yılından önce biliyorsunuz bir sinema fonumuz vardı. 1989 yılında başlayan, ancak düzenli bir akışı olmayan bir fondu.

2004 yılında Sinema Kanunu'nda yapılan bir değişiklikle, yaratılan kaynaklarla, Kültür Bakanlığı ve en önemlisi de olan sinemacıları ile sektör belli bir noktaya doğru gidiyor. Bu sene Berlin'de Alman yapımcılarla toplandık. Bavyera eyaletindeki toplantıya da Genel Müdürümüz gittiler. Bu filim yapımcılarının 20 kişi olarak katılacaklarını bildirmişlerdi. Biz de 10 kişi kadardık. Ancak gittiğimizde bu rakam 60-70 i buldu. Türk sinemasının belli bir yere doğru gittiğini görüyoruz tabii. Oldukça çeşitli sorunlarımızın olması, önemli. Yakın bir tarihte de Paris'e gideceğiz, sinema platformuyla birlikte, onların daveti var. Dünyada Türk sinemasına büyük bir ilgi olduğunu görüyorum, diğer taraftan tabii bir de Hindistan, Bollywood Türk seyircileri, kendi filmlerini seyreder duruma geldi. Şu anda ortalama bu 45-50 civarındaydı, bu sene biraz daha arttı, 70 oldu. Ama yurt dışından gelen filmler, 200'ün üzerinde, yani 200 filme karşılık, yine bir orantıda bulunduğunuz zaman, bizim seyircinin daha da artmış olacağını göreceğiz. Bu bizim için tabii sevindirici bir şey. Her festivalde bizim filmlere davetler geliyor. Biz altyazılı filmi yetiştirmekte oldukça zorlanıyoruz ama bu işleri de tabii seve seve yapıyoruz. Bu sene Temmuz ayında, KDV muafiyeti getirdik. Şu anda Türkiye'de film çekmek isteyenler, Türkiye'de yapmış oldukları harcamalardan dolayı, herhangi bir KDV ödemeyecekler, bunun için de Ankara'da,

İstanbul'da ve İzmir'de 3 tane Vergi Dairesi görevlendirildi. Tabii bunları anlattıktan sonra, İstanbul Ticaret Odası'nın gerçekleştirdiği işlere çok güzel yaptılar. 2005 yılında çıkarmış olduğumuz Sponsorluk Yasası var. Ancak bugüne kadar filmlere yeteri kadar sponsor bulamadılar. Hiç yok değil ama bizim istediğimiz düzeye hiçbir zaman ulaşmadı. Aynı zamanda tabii bu bir maaş da değil, bir sanat eseri ortaya çıkarılıyor, bu sanat eserinin altına adını da kazımış olacaklar.

Her yıl biliyorsunuz en az 2 kere toplanıyoruz ve filmleri değerlendiriyoruz. Bizim bir Değerlendirme Kurulumuz var. Bunların çoğunluğu da sanatçılardan oluşuyor ve bir de teknik kişi var, Kültür Bakanlığı olarak, 11 kişiden oluşuyor. Büyük çoğunluk sanatseverler, belki bürokratlardan olsaydı herhalde boyutu daha çok olurdu. Diğer bir taraftan da tabii gün geçtikçe yazın bu filmlerin sayısı artıyor, bir taraftan da seyirci sayısı artıyor. Geçen sene 6 milyon civarında kalmıştı, 37 yapım, sanıyorum bu sene 40 milyonu geçecek. Ama hiçbir zaman yeterli değil. Şu anda Fransa'nın seyirci sayısı 180 milyon. Bunların sinema kurumunun maddi kaynakları ise, bizim Kültür Bakanlığı'nınkinden daha fazla. Kültür Bakanlığına ayrılan bütçenin % 85'e yakını personel giderlerine gider. İşte kültür merkezleri. İş adamlarına iş düşüyor. Gönül isterdi ki şöyle bir şey olsun: yönetmenler yönetmenliğini yapsın, senaristler senaristliğini, oyuncular oyunculuğunu, ama yapımcılar da yapımcılığını yapsın. Görüyoruz bir yönetmen aynı zamanda senaristtir, aynı zamanda yapımcıdır, bir taraftan para bulamaz, onun sıkıntılarıyla uğraşır, yönetmenin işine bile yoğunlaşacak şeyi yok. Ama bizim büyük iş adamlarımız, sermayesi olanlar ve bu işe gönül verip katılırlarsa, sanıyorum çok ileriye doğru gideceğiz. Hepinize teşekkür ederim, beni dinlediğiniz, sabırla dinlediğiniz için. Teşekkürler.

Oturum Başkanı: Evet, ben Hüseyin Ülgen'e ve bütün konuşmacılara teşekkür ediyorum. İstanbul Ticaret Odası Yönetim Kurulu Üyesi İsrafil Kuralay'a sözü bırakıyorum

İSRAFİL KURALAY
İSTANBUL TİCARET ODASI YÖNETİM KURULU ÜYESİ

Sayın başkan size ve katılımcılara çok teşekkür ediyorum. Biz bir yerden Ticaret Odası olarak buna başlamamız gerektiğine de inanıyoruz. Çünkü bu konuda istekliyiz, kendi adıma da söyleyeyim, yanlış anlamayacağınızı düşünerek, bu işin eğitimini almış bir arkadaşınız olarak, sinema-tv okumuş, sinema, televizyon, radyo kısmından ekmeğini yiyen bir iş adamı kimliğiyle Ticaret Odası'nın Yönetim Kurulu üyesiyim. Ama şunu belirtmek istiyorum. Hem kamu için, hem Ticaret Odası için hem sektör için genel başlığınızın iletişim olmasına rağmen sektör anlamında bir iletişimsizlik sorunuyla karşı karşıyayız, gerçekten iletişim kurmakta zorlanıyoruz. Buralar hepimizin platformu, sizler buralara üyesiniz, biz de sizin adınıza buradayız. Ama şu anda bu söylenmiyor. İnşallah önümüzdeki yıllar biz de belki stand bazında, Bakanlığımızla beraber katılım bazında hep beraber bazı şeyleri yapmayı arzu ediyoruz.

Bu mesela Sinemacıların çekimler sırasında kameraya zabıtayla başlayan süreçle ilgili, inanın çok büyük mücadele verdik fakat başaramadık. En son 10 gün önce, Kültür Daire Başkanı ile görüşüldü. Dedik ki, ya hiç olmazsa, bir adresten, bir noktadan para alınacaksa da bir yerden alın ve elimize bir belge verin. Yani belgeselciler, sinemacı, reklam çeken kişi bir alana kamerayı koyduğu zaman, zabıta gelip kameranın önüne elini koymasın yani. Bizim de elimizde bir belge olsun, kaç para ödeyeceksek de bir yere ödeyelim. Üsküdar Belediyesi'ne ayrı, Beyoğlu Belediyesi'ne ayrı Büyükşehir'e ayrı paralar ödemeyelim. Onlarla da hem fikir olduk, ama bugün söylendiği gibi eğer Kültür Müdürlüğü olarak biz eğer bu işi belgelendiriyorsak, bizim belediyeyle belki mücadele anlamında, hem kamu, hem sektör olarak beraber mücadele etmemiz gerekir. Bir yıl önce, Yılmaz Atadeniz'in de bulunduğu bir grupla beraber Be-

yoğlu Belediye Başkan'ını ziyaret ettik. Sayın Başkana da şunu söyledik. Biz bu işi beraber başarabiliriz. Beraber başarabilmemiz için de, beraber mücadele etmemiz gerekiyor. İstanbul Ticaret Odası'nın gerçekten imkânları var, gücü var, biraz önce söyledim, dünyanın ilk 5 odası içinde ve 350 bin üyesi ile bütün sektörleri temsil ediyor. Türkiye'nin yarı vergisini burası veriyor. İhracatın yarısını burası yapıyor. İstanbul'un böyle büyük bir cazibesi, büyük bir gücü var. Bu gücü ne kadar kullandığımıza bağlı. Bu stratejik sektör kavramı da çok hoşuma gitti, ilk defa böyle bir üst başlık olarak dikkate değer bir kavram. Bunu da mutlaka beraber değerlendirmemiz lazım.

Biz Ahmet Emre Bilgili ile beraber, aynı zamanda İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajans'ının da Yürütme Kurulu üyesiyiz. Orada da çok sayıda sinema, belgesel, animasyon projeleri için katkı vermeye çalışıyoruz. Sinemanın, televizyonun, iletişimin bir kamu boyutu var. Ben 2010 AKB Ajansı çalışmalarında bunu görüyorum. Yani bir ortak zeminde buluşamıyoruz. Bir dil oluşturamıyoruz. Çok büyük sorun. Hiç siyasal, ideolojik, kavramsal bir tartışma dile getirmediniz. Bu kuşak için müthiş bir şey, çok sevindim. Şimdi yükselen bir değer haline geldi Türk sineması, ama mesaj anlamında içerik anlamında boşalmaya başladı. Korkuyorum ki, daha önce yaşadığımız 70'li yıllarda içi boşaltılarak tüketilen sinema, yeniden tüketilecek. Buna da meslek örgütleri olarak veya bu işin içinde olan insanlar olarak sahip çıkmamız lazım. Yoksa yine sinemadan, seyirciyi kaçıracağız. Haberiniz olsun. Çok teşekkür ediyorum.

SORU-CEVAP

Oturum Başkanı: Evet, teşekkür ederiz bu güzel değerlendirme için. Evet, kim soru sormak ister? Buyurun.

SORU: İstanbul Ticaret Odası 27. Meslek Komitesi, Meclis Üyesiyim, az evvel Baran Bey'in açtığı konuya, hem bilgilendirme amaçlı bir cevap, hem de izleyiciler de bunları bilsinler istiyorum. 2004 yılından bu tarafa İstanbul Büyükşehir Belediyesi ile bu film çekimlerinde tahsil edilen paralarla ilgili, tabiri caizse boğuşuyoruz. Ben açıkhava reklamcısıyım. Açıkhava reklamcılarının 2004 yılında vergilerinin çok yükseltilmesi nedeniyle itirazlar oluştu. Biz de bu itirazları dillendirdik. Fakat sonucu Maliye Bakanlığı'ndan aldık. Asma, tahsis ve bakım ücreti adı altında bir para alıyor. İtirazlarımız sonrasında bu ücret adı altında alınan paranın, devre dışı bırakılması noktasında şunu fark ettik, Bakanlığın çıkardığı, kanunda, belediyelerin talep edilmesi halinde asma, tahsis bakım ücreti alabilirler gibi bir ifade var. Bu ifadede ki, talep edileni Büyükşehir Belediyesi çıkarttı. Tüm ilan, reklam ne varsa, asma, tahsis ve bakım adı altında toplayıp ücrete çevirdi. Aldığı para verginin iki buçuk–üç, bazı yerlerde üç–beş katı.

Aynı olay, sinema filmi çekimlerinde de karşımızda. Vermedikleri hizmetin karşılığını alamazlar. Bizim itirazımız bu noktada, iş mahkemeye doğru gidiyor zaten şimdi, Yılmaz Atadeniz bu konuya çok vakıf, çok da destekliyordu. Ancak hâlâ sonuç alabilmiş değiliz. Eğer bir film, 4 ayrı ilçede çekilecekse bu 4'ünde birden farklı farklı paralar ödemek durumundasınız. İşin prosedürü de ciddi anlamda bir koşuşturma içinde geçiyor. Evraklar zaman alıyor, ciddi rakamlar ödeniyor. üç–dört defa, kimi zaman kentsel tasarıma, kimi za-

man Büyük Şehir Belediyesi Genel Sekreterliği'ne iki defa Büyükşehir Belediye Başkanlığı'na dosya vermemize rağmen hiçbir yasal alt yapısı olmamasına rağmen, ele geçirilmiş parasal değerden vazgeçmek istemiyorlar. Aynı, o cümleyi ben söylemiyorum ama gerçekten iş bu noktalarda. Peki, burada ne olması gerekir? Onun için ben izleyicilerle paylaşmak istedim. Bir işi 40 kere söylerseniz ancak olurmuş diye bir atasözü böyle bir deyim vardır. Onun için bunun dillendirilmesi lazım, belki mahkeme sürecinin, belki işte basının da devreye sokularak, gürültüyü fazla çıkarmamız gerekir diye düşünüyorum. Ama Ticaret Odası bu noktada gerçekten 4–5 yıldan beri sonuç alamamasına rağmen ciddi bir çalışma yapıyor. En sonu da bir hafta önceydi, sadece bilgilendirmek istedim. Teşekkür ederim.

Bir öneride bulunabilir miyim bu konuyla ilgili olarak?

Oturum Başkanı: Buyurun.

Dinleyici: Gelin dilerseniz şöyle bir şey yapalım. İşbirliğimizin daha kuvvetli, daha ileri bir noktaya gitmesini umduğumuz bir üst birliğimizin bir nişanesi olur, başlangıcı olur. Bu konuyla ilgili olarak ben size sektörüm adına söylüyorum. Gerekli koşulları sağlayacağım. Bir basın toplantısı düzenleyelim. Hatta bunu İstanbul Ticaret Odası Meclis salonunda yapalım. Adet buysa, yani İstanbul Ticaret Odası'nın gücünü, basın mensuplarının hissedebileceği bir biçimde yapalım. Buraya bizim sektörümüzün bütün isimlerinin gelmesini ben temin edeceğim. Güçlü bütün sektörü temsil eden bir yapıyla, İstanbul Ticaret Odası'nın gücünü arkamıza alarak, bu basın bildirisini yayınlayalım. Hatta bu artık mademki mahkeme boyutuna dayandıysa, bunun net bir ifadesi olsun. Bu da bizim işbirliğimizin bir başlangıcı olsun.

Oturum Başkanı: Evet, buyurun.

Dinleyici: Şimdi bu konuşulanların esasında hepsinin organize edilmesi lazım. Bir kapta toplanıp ve analiz yapılması lazım. Biz hepimiz, ekmek parası peşinde, ticaret yapan insanlarız. Burası için önemli olan şirket. Şimdi Hüseyin Ülgen'e ayrıca teşekkür ediyorum, kendisi bu toplantıda şikâyetlerin dışında, fırsatlar bakımından en isabetli şeyleri söyledi. Devletin bize bakışı çok önemlidir ve yapıcı olmalıdır. Uygulamada aksaklıklar olabilir. Yeter ki, sinemacılara destek versinler. Biz işletiriz, söz veriyoruz.

Dinleyici: Devletten bekleme gibi bir eğilimimiz var. Şimdi hepimiz bir araya gelebilir, bazı şeyleri yapabiliyor olsaydık, bugün 80 tane örgütle temsil ediliyor olmazdık. Tabii ki sanat yapısı itibariyle muhalif yapıdadır. Bu parasal işin koordine edilmesiyle ilgili olarak, bir ara karar alınır mı? Mehmet Altıoklar ile konuştuk bu konuyu. Kore'de uygulanmış, buna benzer bir sistem. Sponsorlukla ortaklığı devlet organize edebilir mi? Devlet bir şeyi atıyor ortaya, onun uygulanmasıyla ilgili biz uğraşırken, zaman aşımına uğrayıp, zaten olmasa da olur haline geliyor. Teminat o kadar da gerekmiyor. Kefalet yeterli oluyor. Kimin kefaleti yeterli oluyor. Bu konuda İstanbul Ticaret Odası olarak bize ne düşer? Bu ülkede, TRT ile imzaladığım bir dizi filmden dolayı, bir özel bankadan kredi aldım. Sözleşmemi teminat göstererek bir de benim güvenirliğime kanaat getirdiler ve bana talep ettiğim miktarın onda biri kadar kredi verdiler ama, bir kredi verdiler. Siz bizimle bir omuzdaş olursanız, bankaları devreye nasıl sokarız. Çünkü sonuçta Hollywood'un üzerinde durduğu en önemli ayak, bankalar. Bunda para, yani iş adamları diye geçtiğimiz en önemli iş adamları bankalar. Bunun bizim sektöre kaydırılması için bir şeyler yapmayı planlıyor musunuz?

RAGIP YILMAZ ATADENİZ
Film Yönetmeni

Bir milyon doları bir filme harcayan kişiyi düşünün. Filmi vizyona sokacak, film 300 bin veya 500 bin kişi görecek. Ne oluyor biliyor musunuz? Asıl bunu değiştirmemiz lazım. Maliye Bakanlığı harcanan paranın %60'ını gider olarak kabul ediyor. % 40'ını bir sene sonra, 2010 da kabul ediyor. Bu çok önemli. Bir tüccar olarak soruyorum. Siz 1 milyon dolar harcıyorsunuz, bunun % 60'ını gider gösterebiliyorsunuz. Var mı böyle bir ticaret? Burada Mehmet Altıoklar konuştu, gördünüz o rakamları. O rakamların gösterdiği şudur; bir hâsılat yaptığınız zaman, bunun % 60'ını gider gösteriyorsunuz, % 40'ını bir sene sonra göstereceksiniz ve kâr ettiğiniz zaman, devlet sizden % 35, % 40 vergi alıyor. Bir düşünün biz öyle bir sektörde çalışıyoruz.

Bir banka girer mi bu işe? Girmez. Onun için Kanun, herşeyiyle hazır, Meclis'e giremedi bir türlü. Bütün arkadaşlarım bu hususta çalıştılar. Bunlar çok önemli. Bakın Antalya'da bir stüdyomuz var, stüdyo çürüyor. Kimse gelip çalışmıyor. Sebebi? Hüseyin Ülgen'in bahsettiği gibi, Kültür Bakanlığı, Maliye ve Gümrük Bakanlığı, Dış İşleri Bakanlığı, İç İşleri Bakanlığı bir masaya oturacaklar. Bir karar verecekler. Bakın karar şu, Fas'ta yabancılar film çekiyor, Yugoslavya'da film çekiyor, Romanya'da, Bulgaristan'da filmler çekiliyor, Kanada'da ve Fas'ta çekiliyor. Mahsun Kırmızıgül, "Güneşi Gördüm" deki bütün pavyon sahnelerini Romanya'da çekti, harcadığı paranın %35'ini geri aldı. Antalya'da Saklıkent'te kayak kayıyorsunuz, aşağıya iniyorsunuz, denize giriyorsunuz ve Antik kentler sadece 35–40 kilometre uzaklıkta. Bu müthiş bir olay aslında ve biz ülkemizi kullanamıyoruz. Plato olarak, ilk o stüdyo kurulduğu zaman, binbirgece masalları çekildi. Antalya'da kontrplak kalmadı. Muğla vilayetinde kontrplak kalmadı ve bütün marangoz-

lar iş buldu. Bunun getirisi çok fazla, 50 milyon dolar, Truva filmi bizde olsaydı, neler olmazdı. Bir düşünün. Biz o dekorları, hariçte yapılan dekorlarla, istifade ederdik, gezdirirdik, çünkü filmler turizme at başı giden nesneler, içimizden Nuri Bilge Ceylan çıktı, Orhan Pamuk çıktı, bunlar bizim için çok büyük avantajlar ve her şeyden evvel en büyük reklamlar.

Türkiye'ye kaç kişi gelmek isteyecek? En son Baran Seyhan ile Macaristan'a gittik. Çünkü Macaristan'da Budapeşte şehri, İstanbul gibi, kültür başkenti, ilk filmlerini yapanların, filmlerini götürdük, 4 film götürdük, orada gösterdik. Onlar da buraya gelecekler. Şimdi yine müracaat ettik, Almanya'nın Essen şehri de bizim gibi kültür başkenti, onunla alışveriş içerisindeyiz. Oradaki yapımcıları, Macaristan'da gittik gördük, ama Macaristan'da benim dikkatimi çeken parktı. Parka gittik, Kanuni'nin böyle bir heykeli olamaz, müthiş bir heykel ve Belediye Başkanlığı Sarayına gittik, Kanuni'nin resmi ve belediye başkanının resmi vardı. Kanuninin resmi her yerde mevcuttu. Güzel bir seyahatti, inşallah böyle Türk filmlerini dışarıda gösteririz.

Bakanlık burada nasıl yardımcı olabilir? Biz gelirlerimizi belgeliyoruz ama giderlerimizi belgeleyemiyoruz. Şimdi ben biliyorum ki, birçok sektörde, oranları şu anda hatırlamıyorum ama belgelemeden vergiden düştüğümüz bir oran var. Bizimkinde çok az. Beyanla düşüyorsunuz, diyorsunuz ki % 20 ye varan, birçok sektörde beyana tabi olarak, ben bunu harcadım diyorsunuz, vergiden düşüyorsunuz. Esasında biz de size belge veren o kadar çok az insan var ki, ben şahsen yani belgeleyebilmek için, benim kapımdan geçeni sigortalı yapıyorum. Üç günlük sigorta yaptıklarım var, hatta bizim sektörde hep yadırganacak bir şey değil, hep birbirini çekemez, beni bastılar, kapımızı kitlediler. Bir kişi bulamadılar sigortasız içeride, şaşırdılar bu konuda sizin dışınızda. Maliye Bakanlığı, Sanayi Bakanlığı gibi çeşitli şekillerde muhatap olan Bakanlık var. İkinci bir koordinasyon teklifinde bulunuyorum. Bir para-

ları bulma konusunda bir koordinasyon görevi yapabilir misiniz diye, iki bu dertlerimizi o Bakanlıklar nezrinde çözebilmek için öncülük yapar mısınız? Sadece çalışanlar için söylüyorum. Bunları sigortalayıp bir şekilde almaya, belgelemeye çalışıyoruz. Sigortada da ciddi sorunlar var. Bu sektörün sigorta sorunu var. İyi niyetinize de zerre şüphem yok. Biz ilk defa karşılaşıyoruz. Siz geliyorsunuz güzelce bize iyi davranıyorsunuz. Biz de sizi gülerek uğurluyoruz ve unutuyoruz.

SORU: Ben Baran Seyhan'a sormak istiyorum. Bir kere Türk sinemasının aslını yakaladığına eminim, genel anlamda sorunlarını aşacak kudrette olduğunu düşünüyorum. Sorun diye konuştuğumuz bazı hususlar ise, bu ivmeye moral güç katacak, cesaret verecek şeyler. Çünkü bir sektörün artık bir endüstri olduğunu da düşünenler var. Bu böyle bir endüstrinin sorunları 12 milyon TL'lik bir fonla çözülmez. O itibarla, hep geleceğe bakmalı, formüller üretmeli, bu işbirliğini bu diyalogu zenginleştirerek götürmeliyiz ki, sorunlarımız gerçek manada çözülebilsin ve biz ilerleyelim. Fırsatlar perspektifinde baktığımda da Türk dizileri ile biraz daha sosyo-politik konjonktürün getirdiği bir husus var. Komşu ülkelerimizde, Türk filmlerine ve hikâyelerine bir yakınlık gözlemleniyor. Bu gerçekten sinema anlamında da bir derinlik taşıyor mu? Bu yöndeki Türk sinemasının yapımcılarının bir projeksiyonu var mı? Bu hususu size soruyorum. Sayın başkanım bir de önerim var. Yani bu sorunlar, bu tür platformların tabii bir amacı da, somut önerilerde geliştirilmelidir. İstanbul Ticaret Odası bu ekonomik kriz ortamında, mesela belli fonlarla büyük kredi hacimleri yarattı.

Diyelim ki 20-30 milyon dolar. bir fonla, belli bir vade ile bankaya teminat göstererek, kredi hacmi yakaladı. Şimdi 12 milyon TL'lik bir fon, kullanım biçimine bakıldığı zaman, bazı genç yetenekleri keşfetmenin ötesinde çok ciddi bir şey getirmiyor. Yani ciddi yapımlar ancak ciddi bütçelerle çıkıyor.

Düşüncem o ki, bunların benzer bir mantığı, Kültür Bakanlığı da uygulayabilir mi? İktisadi modelin, 10, 12 milyon TL'nin 100 milyon dolarlar muhasebesine yükseltebileceğini düşünüyorum. Bu konuda, kredi fon sistemlerini bilen müşavirlerden hizmet alınabilir. İstanbul Ticaret Odası olarak iyi niyetli bir adım atılmış durumda, bu sergilenmiş durumda, ancak bu kuruma böyle mükellefiyetler doğurduğu gibi, yapımcılara, medya dünyasıyla ilişkileri, kamu kurumlarıyla ilişkileri olan insanlarla yapımcılarla diğer sivil toplum kuruluşlarına da belli bir mükellefiyet doğuruyor. Bu bahsettiğiniz somut öneri de çok güzel, hemen bence hayata geçirilmeli. Dedikten sonra, tekrar sizin görüşlerinizi merak ediyorum.

BARAN SEYHAN
Film Yapımcısı

Sinemanın desteklenmesine ilişkin kanunda var. Hiç çalışmadı bu kısmı, çünkü iki türlü desteği ifade ediyor. Bir doğrudan destek tarif ediyor, bir de dolaylı destek tarif ediyor. Bizim bugüne kadar aldığımız sinema desteği zaten rüsum gelirlerinden oluşan parayla, kaldı ki onun da hepsini alamıyoruz. Maliye Bakanlığı toplamış olduğu rüsumları aktarması gerekirken, bütünüyle aktarması gerekirken, üçte bir değil mi sayın genel müdürüm, herhalde benim bildiğim kadarıyla üçte birini ancak aktarıyor. Bu aktarılan miktar doğrudan destek olarak işletiliyor. Kanunda var olan dolaylı destek aynen sizin tarif ettiğiniz model, dediğiniz finans kuruluşlarını devreye sokmak. Devlet otoritesi kendi teminatıyla, finans kuruluşlarını kredi vermesi için, hem de çok uygun koşullarda kredi vermesi için devreye sokması mümkün. Bunun için ekstra bir sübvansiyona da gerek yok. Devlet garantisi olduğu için, çok uygun koşullarda kredi almak mümkün. Bu hiçbir zaman işlemedi. Bizim çok ciddi bir nakit akışı sıkıntımız da var. Yani bir döneme yayılan bir harcama söz konusu, daha sonra bunun pazarlanması ve gelirlerinin oluşması arasında ciddi bir zaman var. Bizim bunu finanse edebilecek gücümüz yok.

Benim hatırladığım kadarıyla, bir film vizyonu tamamlandıktan sonra, yaklaşık bir yıl sonra televizyon kanalında gösterime girecek, televizyonda yayınlanacak. Buna ilişkin bir sözleşme yaptık, aldık, 400 milyar TL. Güzel, ne zaman alacağız paramızı, sen bir filmi teslim et de artık o zaman. Ona da razı olduk. Bu 400 milyar TL. sözleşme ile alınmış bir kredi var mı duymadım. Tecrübelerden de istifade etmek adına, bir küçük çalışma komisyonu oluşturalım, ivedilikle bu bildirim meselesini yapalım. Daha sonrasında mesela bu kredi modeli üzerinde çalışılabilir. Ne yapabiliriz bakalım ona, böyle bir önerim olacak. Televizyon dizileri, artık yakın coğrafyamızda ziyadesiyle yer buluyor. Anadolu harman kültürü, yakın coğrafyamızda uzun süre var olmuş, hâlâ varlığını belli ölçüler-

de hissettirdiği için. Sinema için bu oldu mu? Olmadı henüz. Televizyon dizisi için böyle bir şeyin olabileceğini üç aşağı, beş yukarı kestirdi bazı arkadaşlarımız. Hayır, pazarlanmadı çok tesadüfi bir biçimde gelişti.

Antalya, Altın Portakal Film Festivalindeydik. Beni birisi ile tanıştırdılar. Kuzey Irak kökenli, biraz Ankara'da, biraz Dubai'de yaşayan bir beyle tanıştırdılar. Kendisi yayın haklarını almak istediğini söyledi. İstanbul için randevulaştık, bu sırada başka bir şey teklif etti, dedi ki, ben esasında televizyon dizisi de alınabileceğini düşünüyorum dedi. Bu hep gazetede, televizyonda duyduğumuz MMC kanalı. Hatta bana aracılık yapmamı da teklif etti. Arşivi olan birkaç arkadaşımla tanıştırdım, konuştular, anlaştılar ve birincisinin yayınından sonra, diğerlerinin de bu kadar yoğun ilgi görebileceğini hesaplayarak, diğer kanallar veya yine aynı kanal benzeri yöntemlerle bu dizileri aldılar. Bunlar pazarlanmadı. Kendiliğinden oldu, gerçekten bir girişimci ruhu mu diyelim, bir sezgisi kuvvetli birisi mi diyelim. Bunun bir girişimiyle oldu bu, biraz da tesadüfi oldu. Ama olacaktı, hani belki o kişi vesile oldu, ben olabileceğini düşünüyordum zaten. Filmler için ise şöyle bir sıkıntı var. Mesela biz vizyona yakın coğrafyamızı sokamıyoruz, neden çünkü yakın coğrafyamızda ki sinema dağıtım mekanizmaları, bizdekinden daha kötü durumda mesela Azerbaycan'da, Türkiye'den herhangi bir film niye oynamasın?

Vizyonda, sinemada, yani televizyonda gösterimi ayrı. Orada da böyle bir mekanizma yok. Diğer Türki Cumhuriyetler için de aynı şey söz konusu. Hemen aşağımıza gelelim, yani Suriye'de bir parça var ama yine bizdeki gibi değil, Irak zaten darma duman olmuş durumda. Ama ben mesela ilk bunun gerçekleşeceği yerin Kuzey Irak olduğunu düşünüyorum. Çok yakın zamanda sinemalar faaliyete geçecek Kuzey Irak'ta ve göreceksiniz bizden filmler çıkacak, kendilerinin de film üretimleri var. Bizden de filmler gelecek ve oynayacak orada Balkanlara baktığımızda, burada çoğu sıkıntı yaşıyor. Mesela pek çoğunuz seyahat etmişsinizdir herhalde, Yunanistan'ı gittiğinizde Türkiye'den kağıt parçası bile götürseniz, İstanbul'dan gelmiş her şeye duyulan iştahla, büyük bir kabul gö-

rürsünüz. Ortak yapımlarımız da var bizim Yunanistan'la biliyorsunuz ama, hatta bir Yabancı Damat dizisini hatırlarsınız orada bizde ki Kurtlar Vadisi efektini yaratmıştı, Perşembe günleri sokakta insan bulamıyordunuz, orada da yayın gününde gerçekten sokakta insanların olmadığını gördüm. Sinemada olmadı. Bir iki arkadaşımız filmlerin vizyona girmesini orada denedi. Olmadı, ilgi oluşmadı. Dağıtımcılar da ilgi göstermediler. Çünkü orada yerli sinema ile ilgili sorun var, Yunanistan'da, henüz bizdeki şeyi yapabilmiş değiller. Bulgaristan üretim açısından bir üs, az önce lafı da geçti bir iki, ama benim bildiğim kadarıyla Bulgaristan'da sinema izlenme oranı o kadar yüksek değil. Orada da öyle bir sorun var. Yine yakın, bize çok daha yakın olabileceğini düşüneceğimiz mesela Bosna Hersek de neden olmasın böyle bir şey, çok daha yakın bir toplum yapısı var. Orada da yine sinema dağıtım mekanizmasının sağlıklı oluşmamasından kaynaklanıyor bu. Bu alt yapı eksikliğinden dolayı olmuyor ama eğer mekanizmalar oluşursa, ben bunun çok rahatlıkla olabileceğini düşünüyorum. Bunun pazarlaması da çok zor bir şey değil, böyle bir altyapı küçük bir ajans eliyle bile yapabilir. Türkiye sinemasının yurt dışında tanıtılması, sadece yakın coğrafyamız değil, diğer yörelerde de tanıtılması için bir ajans olabilir. Umarım sinema kurumu yasamızı sağlıklı bir şekilde çıkarırsak ve İstanbul'da merkezi olan sinema kurumu oluşumunu da rahatlıkla halledebiliriz.

Oturum Başkanı: Evet, teşekkür ederiz

SORU: Bugüne kadar mesela gündemde olan şey, sinema ile ilgili bu sene çok fazla film çekildiği ve bunun da bir başarı olduğu Film çekecek ekip bir araya geliyor ve herkes elini cebine atıp, işte benim evim var, işte şurada şu var, hepsi ipotek ediliyor ve öyle film çekiliyor. Ama gişe yapmıyor, çoğu seyredilmiyor ise Türk sinemasının grafiğinde bir başarı mıdır?

Oturum Başkanı: Kime soruyorsunuz?

BARAN SEYHAN
Film Yapımcısı

Çok dar bir dönemden bahsediyorsunuz. Yani sadece bu sezona ilişkin bir şey söylüyorsunuz. Sayısal olarak bir üretim patlaması oldu. Bunun nicelik yükselişinin, nitelik yükselişiyle paralel olup olmadığı tartışılır. Ama sezon sonunda bu ortaya çıkacaktır. Sanmayın bu sadece bireysel olarak kişilerin dönüp de kendi kendine sorduğu bir şey, biz de yanyana geldiğimizde doğal olarak mesleğimizden sorunları konuşuyoruz, kendi içimizde değerlendirmeler de yapıyoruz. Hatta Türkiye sinema platformunun icra kurulunda bu konuşuldu, sezon sonunda sektör bileşenleri, yan yana gelerek bir değerlendirme yapmasının faydalı olacağı söylendi. Bu bir değerlendirme yapılacaktır, çünkü bunun bir sebebi olması lazım. Tahminlerimizin altında şeyler gerçekleşti. Evet film sayısı artarsa, arz artarsa, altyapı perde sayısı aynı paralellikle genişlemiyorsa, belli bir film başına düşen seyircinin düşmesi doğaldır, beklenebilir bir şey ama, iş yapacağını düşündüğümüz filmler de iş yapmadı. Burada başka bir sıkıntı var. Bunları konuşmak lazım. Bu içerik boşalmasından kaynaklı olabilir. Şahsi kanaatim benim de o yönde. Bunun dışında sıkıntılar olabilir. Beklentilerin yüksek tutulması olabilir. Çünkü geçen sene bir de birbirini gaza getirme hali de vardı. Medya da sinemacıları biraz fazla gaza getirdi.

Yoğun bir halk kitlesini filme çağırmanın birtakım yöntemleri var. Birtakım yapılması gereken dramatik kuralları var. Bunun dışına çıkabilirsiniz o zaman adı onun kendi için film yapmış oluyor ama halbuki bu sizin sanat anlayışınızla ilgili bir şeydir. Sanata bakışınız sinemaya bakışınızla ilgili bir şeydir. Halk için yaptığınız filmde vardır ki, bunlar da zaten daha çok seyredilsin, işte daha çok insanlara ulaşım, daha onların hikayesini anlatayım tarzı hikayelerdir. Bu bir seçimdir, sanatçının tercihidir. Bu kadar çok filmi taşıyan

bir seyirciye ulaşmış değiliz. Dolayısıyla seyirci sayısını artırmak Türk sinemasının şu an ilk eğilmesi gereken sorunlarından biri. Bir de salon sayısını seyirci sayısıyla doğru orantılamak. seyircinin alıştırılmasıyla da alakalı bir şey, çünkü seyirciye şu an hâlâ 1930'larda, 20'lerde yazılmış yada 1800 lerin sonunda yazılmış, edebiyat eserlerini seyrettiriyoruz, televizyonda. Her hafta 90 dakika. "Aşkı Memnu", "Samanyolu", "Hanımın Çiftliği." Bugünün perspektifinden bakılan eserler yaratılamıyor. Seyirciye hâlâ bildiği hikâyeler ısıtılıp ısıtılıp tekrar veriliyor.

Dinleyici: Siz ne bekliyorsunuz? Sizin fikriniz ne? Asıl önemli seyirci, profil dediğimiz olay sensin, sen ne istiyorsun? Yani sen müzikal bir film mi bekliyorsun? Komide avantür mü bekliyorsun? Yani kendiniz ne düşünüyorsunuz? Eski tabirle şöyle deriz, komşu komşusuna o filmi anlatır. Anlatamazsa, o filme gitmez zaten. Ben onu anlıyorum sizin konuşmalarınızdan, biz eskiden komşu başını uzatıp, yandaki komşusuna o filmi kelimeleriyle, en kolay şekilde anlatabiliyorsa, biz o seyirciye ulaşmışız demekti. Ama dediğiniz gibi, "Yumurta" isimli filmi anlamak güç oluyor. Bu kademeleri geçmemiz lazım. Maalesef Metin Erksan'ın yaptığı filmler vardı, dedi ki, siz bunları 50 sene sonra anlayacaksınız. İstasyon diye bir filmi bir türlü anlayamamıştı seyirci.

Oturum Başkanı: Evet, arkadaşlar, bize ayrılan süre de tam olarak bitti. Ama ben öncelikle Ticaret Odası'na, daha sonra konuşmacılara, konuşmacılar kadar da dinleyicilere teşekkür ediyorum. Çünkü seviyesi yüksek bir dinleyici kitlesi olduğu ortaya çıktı. Sanıyorum iyi bir başlangıç oldu, özellikle İstanbul Ticaret Odası ile sinema sektörünün ilişkilendirilmesi belki iyi netice verecek, sektör adına bu ilişkinin devamını diliyoruz. Teşekkür ederiz.

TÜRKİYE'DE FİLM ENDÜSTRİSİ

KISA BİR BAKIŞ

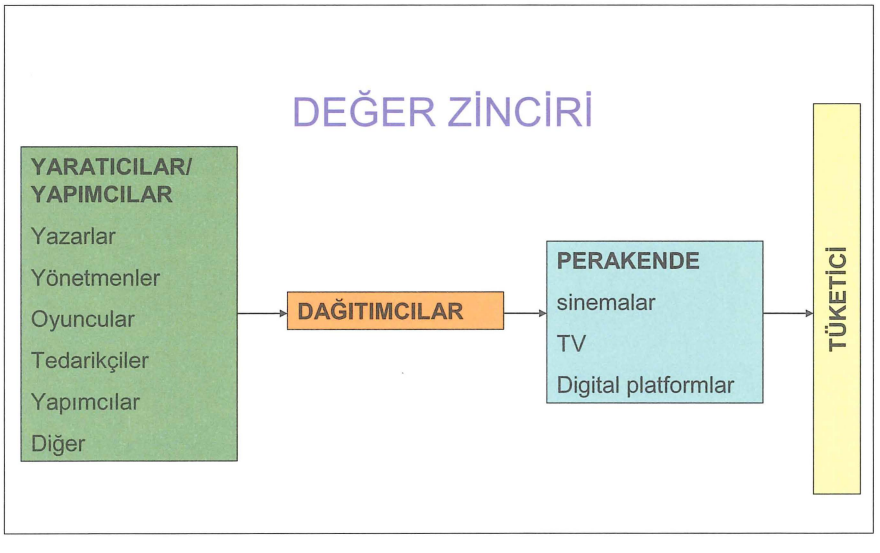
TOPLANTI İÇERİĞİ

Türkiye Film Endüstrisi

- Endüstriyi oluşturanlar
- Altyapı
- Vergiler, iş modelleri
- Destekler
- Rakamlarla endüstri

ENDÜSTRİYİ OLUŞTURANLAR

Türkiye Film Endüstrisi

SENDİKA/DERNEK/MESLEK BİRLİKLERİ

• Senaryo yazarları (SENDER)	239 üye
• Sinema oyuncuları	450 üye
• Yönetmenler (FİLMYÖN)	122 üye
• Yapımcı meslek birlikleri (SEYAP, TESİYAB, FİYAB)	448 üye
• Kısa filmciler derneği	223 üye
• Canlandırmacılar derneği	56 üye
• Çizgi filmciler derneği	74 üye
• Belgesel film yapımcıları derneği	105 üye
• Sinema Yazarları Derneği	84 üye
• Sinema emekçileri sendikası (SİNESEN)	1917 üye
– *Reji*	*396*
– *Kamera*	*642*
– *Oyuncu*	*424*
– *Yapım*	*171*
– *Sanat Kostüm*	*255*
– *Stüdyo*	*27*

SİNEMA TV BÖLÜMÜ OLAN ÜNİVERSİTELER

İstanbul Üniversitesi İletişim Fak.
İstanbul Arel Üni İletişim Fak.
İstanbul Bilgi Üni. İletişim Fak.
Akdeniz Üni. İletişim Fak.
Anadolu Üni. İltşm Bilimleri Fak.
Ankara Üni. İletişim Fak.
Atatürk Üni. İletişim Fak.
Başkent Üniversitesi İletişim Fak.
Bahçeşehir Üni. İletişim Fak.
Beykent Üniversitesi İletişim Fak.
Cumhuriyet Üni. İletişim Fak.
Ege Üni. İletişim Fak.
Fırat Üniversitesi İletişim Fak.
Galatasaray Üni. İletişim Fak.
Gazi Üniversitesi İletişim Fak.
Hacettepe Üni. İletişim Fak.
Kadir Has Üni. İletişim Fak.
Karadeniz Tknk. Üni. İletişim Fak.
Kocaeli Üni. İletişim Fak.
Maltepe Üni. İletişim Fak.
Marmara Üni. İletişim Fak.
Mersin Üni. İletişim Fak.
Selçuk Üni. İletişim Fak.
Yaşar Üni. İletişim Fak.
Yeditepe Üni. İletişim Fak.

EĞİTİM

SİNEMA TV BÖLÜMÜ OLAN GÜZEL SANATLAR FAKÜLTELERİ

Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi
Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi
Mersin Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi
Beykent Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi

TEDARİKÇİLER

KAMERA VE IŞIK	15 Şirket
Evci Film Production	Kamera
Film Sokağı Studios	Kamera, Işık
Gölge Light	Kamera
Insert	Kamera, Işık
İstanbul Camera-Light-Grip	Kamera
Lokomotif Camera	Kamera
Meta Light	Işık
MTN Film	Kamera
Orion	Kamera, Işık
Oda Yapım Production	Kamera
STM Technical Materials	Işık
Vipsaş Post Production	Kamera
VSG Production	Kamera
Şafak Stüdyoları	Kamera
IMAJ	Kamera

Plato (m2)	Toplam alan	Dış Mekan plato	Kapalı Mekan Plato ve atölyeler
Antalya	186.155	56.655	5.500
TEM	10.038		10.038
ATA	3.092		3.092
Film sokağı	1.500		1.500
Ciner	1.353		1.353

TEDARİKÇİLER

Animasyon + Görsel efektler
Anima (İstanbul)
Elif Video (İstanbul)
Baraka Film (Konya)
BHB Animation and Production (İstanbul)
Compugraf (İstanbul)
Digiflame Productions (İstanbul)
IDA Industrial Digital Arts (İstanbul)
Paradox Production and VFX Studios (İstanbul)
Ulkutay and Co. Ltd.
Ulkutay Design Studio (İstanbul)
Sinepark Film Yapım
ATM Film Prodüksiyon Ltd.
Taç Organizasyon Yay. Eğ. Danışmanlık Hiz.
İstanbul Mas Medya Hiz.Tic.Ltd.
Ankara Dijital animasyon
Momentum Yazılım (Ankara, Stüdyo hizmeti veriyor)

Animasyon stüdyoları
Cine Plus (İstanbul, 20 artist)
Animax (Ankara, 54 artist)
Düşler Evi (İstanbul, 15 artist)
ToonEffects (İstanbul, 10 artist)
Ka-Bum (İstanbul, 5 artist)
AniLine (İstanbul, 30 artist)
Ella Co. (İstanbul)
Yoğurt Teknolojileri (game and software)

Türkiye Film Endüstrisi

FESTİVALLER

Antalya Altın Portakal Film Festivali	1962
Adana Altın Koza Film Festivali	1969
İstanbul Film Festivali	1982
İstanbul Uluslararası Sinema Tarih Buluşması	1997
Bodrum Uluslararası Çevre Filmleri Festivali	1997
Uçan Süpürge Uluslararası Kadın Filmleri Festivali	1998
!F İstanbul Bağımsız Filmler Festivali	2001
Bonus Uluslararası Komedi Filmleri Festivali	2001
Film Ekimi Film Festivali	2002
Mini Bank Uluslararası Film Festivali	2002
Uluslararası Filmmor Kadın Filmleri Festivali	2003
Bursa İpekyolu Film Festivali	2006

UZUN METRAJ FİLM FESTİVALLERİ (34)

1. Uluslararası İstanbul Film Festivali
2. Antalya Uluslararası Altın Portakal Film Festivali
3. Uluslararası Avrasya Film Festivali
4. Ankara Uluslararası Film Festivali
5. Adana Altın Koza Film Festivali
6. İzmir Uluslararası Film Festivali
7. Avrupa Filmleri Festivali (Gezici Festival-Ankara Sinema Derneği)
8. Uluslararası Bursa İpek Yolu Film Festivali
9. Dağ Filmleri Festivali
10. Eskişehir Film Festivali
11. Dadaş Film Festivali (Erzurum)
12. Mardin Film Festivali
13. Uçan Süpürge Kadın Filmleri Festivali
14. Filmmor Kadın Filmleri Festivali (Bağımsız Kadın Sinemacılar)
15. Uluslararası Bağımsız Filmler Festivali (!f İstanbul)
16. Outistanbul Uluslararası Gay & Lesbian Film Festivali
17. Aşkın Film Festivali
18. Gökçeada Film Festivali
19. Türkiye/Almanya Film Festivali
20. Uluslararası Uzakdoğu Filmleri Festivali
21. Garanti Mini Bank Uluslararası Çocuk Filmleri Festivali
22. Uluslararası Çocuk Filmleri Festivali (İstanbul Üniversitesi)
23. Uluslararası Mersin Çocuk Filmleri Festivali
24. Uluslararası Bodrum Çocuk Filmleri Festivali
25. Uluslararası Komedi Filmleri Festivali (Bonus Card)
26. Köyceğiz Altın Aslan Film Festivali
27. Uluslararası Bodrum Film Festivali
28. Denizli Kadın Filmleri Şenliği
29. Mesa Film Festivali
30. Sinema Tarih Buluşması
31. Karadeniz Ülkeleri Film Festivali
32. Bağımsız Bayrampaşa Cezaevi Film Festivali
33. Uluslararası İşçi Filmleri Festivali
34. Dans Kamera Film Festivali

KISA FİLM VE BELGESEL FİLM FESTİVALİ (143)

1. %100 Barış İçin 100 Film Projesi
2. 1 Dakikalık Çizgi Film Yarışması (Umut Vakfı)
3. 1 Dakikalık Kısa Film Yarışması (İstanbul Kısa Filmciler Derneği)
4. 1'den 5'e Kısa Film Yarışması
5. 10 Saniyede Yaratıcılık Yarışması (Renault)
6. 1001 Belgesel Film Festivali (BSB)
7. 2. El Kısa Film Festivali
8. 2 Sayfa 7 Kısa Film Yarışması (Digital Film Academy, Cinemascope Dergisi)
9. Ada Kısa Film Festivali
10. Adalar Kısa Film Yarışması (Adalar Kültür Derneği, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sinema-TV Merkezi)
11. Adana Altın Koza Festivali Öğrenci Filmleri Yarışması
12. Afm Bağımsız Film Festivali !f İstanbul Kısa Film Yarışması
13. Afyon Belgesel Film Festivali
14. Akbank Kısa Film Festivali
15. Akdeniz Üniversitesi Kısa Film Festivali
16. Akut Kısa Film Festivali
17. Alanya Belgesel Film Günleri (BSB)
18. Altın Salkım Belgesel Film Yarışması
19. Anadolu Üniversitesi Kısa Film Şenliği
20. Ankara Film Festivali, Ulusal Kısa Film ve Canlandırma Yarışması (Dünya Kitle İletişimi Araştırma Vakfı)
21. Ankara Barosu Kısa Film Yarışması
22. Antalya Gençler Arası Kısa Film Yarışması

23. Altın Portakal Film Festivali Kısa Film ve Video Festivali
24. Avrupa Gençlik Festivali
25. Ay Işığı Belgesel Film Günleri (BSB)
26. Aydın Doğan Vakfı Genç İletişimciler Yarışması
27. Bartın Belgesel Film Günleri (BSB)
28. Beylikdüzü Kısa Film Festivali (Etkin Prodüksiyon)
29. Bir Gençlik Hikâyesi Kısa Film Yarışması
30. Bodrum Uluslararası Çevre Filmleri Festivali (Türsak)
31. Bodrum Uluslararası Belgesel Film Festivali (BSB)
32. Boğaziçi Üniversitesi Kısa Film Yarışması
33. Boston Türk Festivali, Belgesel ve Kısa Film Yarışması
34. Bursa İpek Yolu Film Festivali Altın Karagöz Kısa Film Yarışması
35. Cine5 Kısa Film Yarışması
36. Corporate Film Festivali
37. Çankaya Üniversitesi Kısa Film Günleri
38. Çevre Filmleri Festivali (Türsak)
39. Çukurova Kısa Film Günleri (Çukurova Görsel Sanatlar Topluluğu)
40. Denizler Olmasaydı Ne Olurdu? Kısa Film Yarışması
41. Depreme Duyarlıyız Animasyon Kısa Film Yarışması
(B.Ü. Kandilli Rasat.ve Deprem Araş. Ens.)
42. Depremi Nasıl Görüyoruz Kısa Film Yarışması (Afet İşleri Genel Müdürlüğü ve Kocaeli Üniv.
43. Documentar-Ist
44. Ege Film Günleri (Yeni Asır)
45. Ege Üniversitesi Uluslararası Kısa Film Festivali
46. Erciyes Öğrenci Belgesel Film Festivali
47. Fenerbahçe Spor Kulübü Okulları Kısa Film Yarışması
48. Fest-i Kült Ankara Kültürlerarası Amatör Film Festivali
49. Foça Çevre Kısa Film Festivali (Etkin Prodüksiyon)
50. Geleceğin Sineması (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Telif Hakları ve Sinema Genel Müdür
51. Gazetecilik Başarı Ödülleri (Türkiye Gazeteciler Cemiyeti)
52. Genç Yetenekler Kısa Metrajlı Film Yarışması (İzmit Saraybahçe Belediyesi)
53. Halikarnas Balıkçısı Kısa Film Maratonu (Türsak)
54. Hilâl TV Ulusal Kısa Film Yarışması
55. Hisar Kısa Film Festivali (Boğaziçi Üniversitesi Mithat Alam Film Merkezi)
56. Hürrem Erman Kısa Film Proje Yarışması
57. I-Can Kısa Film Yarışması (Apple Bilkom)
58. İFSAK Kısa Film ve Belgesel Yarışması
59. İnSanat Kısa Fillm Günleri
60. 16mm Sinema Atölyesi
61. İstanbul Animasyon Filmler Festivali (Dünya Kültür Merkezi)
62. 6. İstanbul Uluslararası Animasyon Filmler Festivali
63. İstanbul Arkeoloji Filmleri Festivali
64. İstanbul Çevre Kısa Film Festivali (Etkin Prodüksiyon)
65. İstanbul Çocuk Filmleri Festivali
66. İstanbul Kısa Film Günleri
67. İstanbul Teknik Üniversitesi Kısa Film Yarışması
68. İstanbul Ticaret Üniversitesi Kısa Film Yarışması
69. İnönü Üniversitesi Kısa Film Festivali
70. İzmir Kısa Film Festivali
71. İzmir Agora Kısa Film Festivali

72. Kadıköy Kısa Film Festivali (Kadıköy Belediyesi)
73. Kanaltürk Kısa Film Yarışması
74. Kanatlı Tekerlek Belgesel Film Festivali (T.C.D.D.)
75. Kar Film Festivali (Atatürk Üniversitesi İletişim Fakültesi)
76. Karadeniz Kısa Film Festivali Samsun (Etkin Prodüksiyon)
77. Kartal Kısa Film Festivali (Kartal Belediyesi)
78. Kıbrıs Uluslararası Kısa Film Festivali (Kıbrıs Üniversitesi)
79. Kısa-Ca Film Festivali (Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi ½ Sinema Topluluğu)
80. Kısa Çek Uzun Olsun Kısa Film Yarışması
81. İstanbul Kısa Filmciler Derneği Kısa Film Festivali
82. Kısa'dan Hisse Kısa Film Yarışması
83. Kısa Devre Film Yarışması (Plato Film Okulu)
84. Kıssafest Ulusal Öğrenci Filmleri Festivali
85. Kıyıköy Balıkçılık ve Çevre Festivali Kısa Film Yarışması
86. Kocaeli Evrenkenti, İletişim Fakültesi Belgesel Film Yarışması
87. Koç Üniversitesi Kısa Film Festivali
88. Kristal Klaket Film Festivali (Fatih Üniversitesi)
89. KUBABA Arkeoloji Belgeselleri Festivali (BSB)
90. Kurye Uluslararası Video Festivali (Kurye Video Organizasyonu)
91. Kuşadası Çevre Kısa Film Günleri
92. Kuşadası Altın Kıyı Kısa Film Festivali (Etkin Prodüksiyon)
93. Kültürlerarası Diyalog Kısa Film Yarışması
94. Küresel Isınma Kısa Film Yarışması
95. Liseler Arası Kısa Film Yarışması (İstanbul Erkek Lisesi)
96. Marmara İletişim Kısa Film Festivali (Marmara Üniversitesi, İletişim Fakültesi)
97. Mazlumder Uluslararası Kısa Film Yarışması
98. Mehtap Tv Kısa Film Festivali
99. Metro Kısa Film Yarışması (Metro Grup)
100. Mimarlar Odası İzmir Şubesi Kısa Film Festivali
101. Mimarlık ve Kent Filmleri Festivali (İstanbul Uluslararası Mimarlar Odası)
102. Nokia N Series Film Ekimi Kısa Film Yarışması
103. ODTÜ Kısa Film Festivali (ODTÜ Sinema Topluluğu)
104. Omo Gücünü Onikiye Katla Kısa Film Yarışması (Omo)
105. Orhan Murat Arıburnu Kısa Film Yarışması
106. Özgür Film Festivali (Anadolu Halk Bilimleri ve Kültür Derneği)
107. Özel Radyo Ve Televizyon Yayıncıları Derneği Kısa Film Yarışması
108. PAM Çevre Kısa Film Festivali (Etkin Prodüksiyon)
109. Paso Öğrenci Filmleri Festivali (Bilkent Üniversitesi)
110. Plato Film Okulu Yaz Festivali Kısa Film Yarışması
111. Rastgele Uluslararası Balıkçı ve Deniz Belgeselleri Festivali (BSB)
112. Sinek Kısa Film Günleri (Sabancı Üniversitesi Sinema Kulübü)
113. Sinepark Kısa Film Festivali (Galatasaray Üniversitesi İletişim Kulübü)
114. Üniversitelerarası Öğrenci Filmleri Buluşması (İstanbul Bilgi Üniversitesi)
115. Uluslararası Çocuk Filmleri Festivali (İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi)
116. İstanbul Üniversitesi Kısa Film Günleri
117. Rotaract Kısa Film Festivali
118. İstanbul Animasyon ve Görsel Efekt Kısa Film Yarışması
119. Nasrettin Hoca Kısa Metraj Komedi Filmleri Festivali

KISA FİLM VE BELGESEL FİLM FESTİVALİ (143)

120.Restfest Dijital Film Festivali
121.Radyo Televizyon Oscarları (Radyo Televizyon Gazetecileri Derneği)
122.Rotary Uluslararası Kısa Film Festivali ve Yarışması
123.Safranbolu Uluslararası Belgesel Film Festivali
124.Savaşa Karşı Filmler Festivali
125.Sony Müzik Ulusal Kısa Film Yarışması (Sony Pictures Home Entertainment)
126.Stranger Festival (Avrupa Kültür Vakfı)
127.Su, Yaşam ve Sürdürülebilir Gelişme Film Yarışması (VTR Araştırma Yapım Yönetim
128.Sürdürülebilir Kalkınma Belgesel ve Kısa Film Proje Yarışması (UNDP)
129.Sürdürülebilir Yaşam Film Festivali (Sürdürülebilir Yaşam Kolektifi)
130.Şöhret TV Kısa Film Yarışması
131.Tarih Vakfı Kısa Film Yarışması
132.Tasarım Filmleri Festivali
133.Tohum Kısa Film Festivali (Tohum Kültür Merkezi)
134.TRT Belgesel Film Yarışması
135.Türkiye Eczacılık Kongresi Kısa Film Yarışması
136.Türkiye Yunanistan Belgesel Film Festivali (BSB)
137.Türk Belgeselciler Haftası Üniversitelerarası Öğrenci Filmleri Yarışması (Maltepe Üniversitesi)
138.Uludağ Üniversitesi Kısa Film Festivali
139.Umut Vakfı Belgesel Film Yarışması
140.Üniversiteler Arası Kısa Film ve Animasyon Yarışması
141.Yıldız Kısa Film Festivali (Yıldız Teknik Üniversitesi)
142.Yılmaz Güney Kültür ve Sanat Festivali (Yılmaz Güney Kültür ve Sanat Vakfı)
143.Yüzüncü Yıl Üniversitesi Belgesel Film Yarışması

YAPIMCILAR

- Sinema filmi yapımcıları
  - 448 yapım şirketi
    - SEYAP 97 üye
    - TESİYAB 59 üye
    - FİYAB 292 üye
  - Son 5 yılda vizyona film sokan yapım şirketi sayısı: 75
  - 2008 yılında vizyona film sokan yapım şirketi sayısı: 53
  - 2009 yılında vizyona film sokan yapım şirketi sayısı: 44

DAĞITIMCILAR

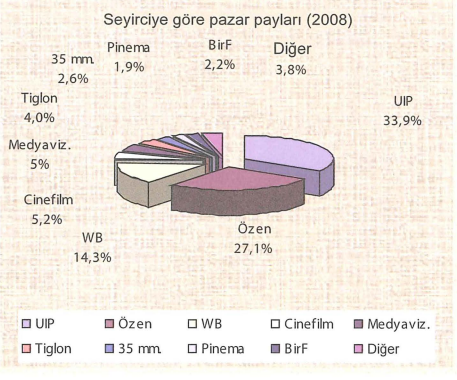
Türkiye Film Endüstrisi

- 18 dağıtım şirketi (2008)
- UIP, WB kendi ofisleri
- Disney UIP
- Columbia WB tarafından dağıtılmakta
- Fox, Tiglon tarafından dağıtılıyor
- 16 Türk + 2 Amerikan şirketi
- Toplam seyirci sayısının % 75'i 3 şirket tarafından dağıtılıyor: UIP, WB, Özen film.
- Serbest rekabet koşulları.

DAĞITIM PAZAR PAYLARI 2008

Türkiye Film Endüstrisi

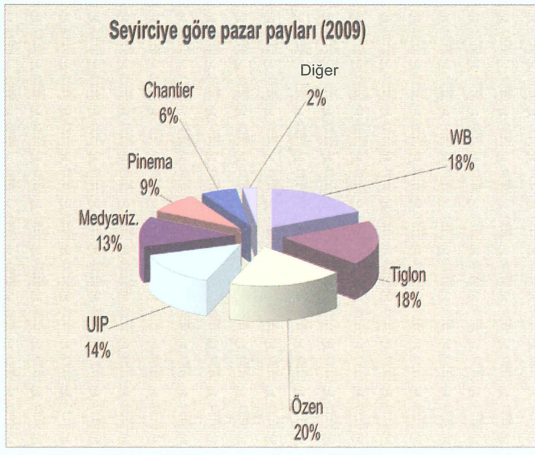
2008	FILM sayısı	PAZAR PAYI
UIP	69	33,9%
Özen Film	51	27,1%
WB	45	14,3%
Cinefilm	1	5,2%
Medyavizyon	24	4,9%
Tiglon	28	4,0%
35 mm.	27	2,6%
Pinema	26	1,9%
Bir Film	58	2,2%
Kenda	6	1,9%
Chantier film	15	1,3%
Best film	8	0,4%
Umut sanat	2	0,0%
R Film	1	0,1%
Barbar film	3	0,0%
UNP	1	0,0%
Yerli film	1	0,0%
Erman film	1	0,0%

Kaynak : www.boxofficeturkiye.com

DAĞITIM PAZAR PAYLARI 2009

şirket	Pazar payı
WB	18,0%
Tiglon	18,4%
Özen	19,5%
UIP	14,4%
Medyaviz.	12,5%
Pinema	8,7%
Chantier	6,1%
Diğer	2,5%

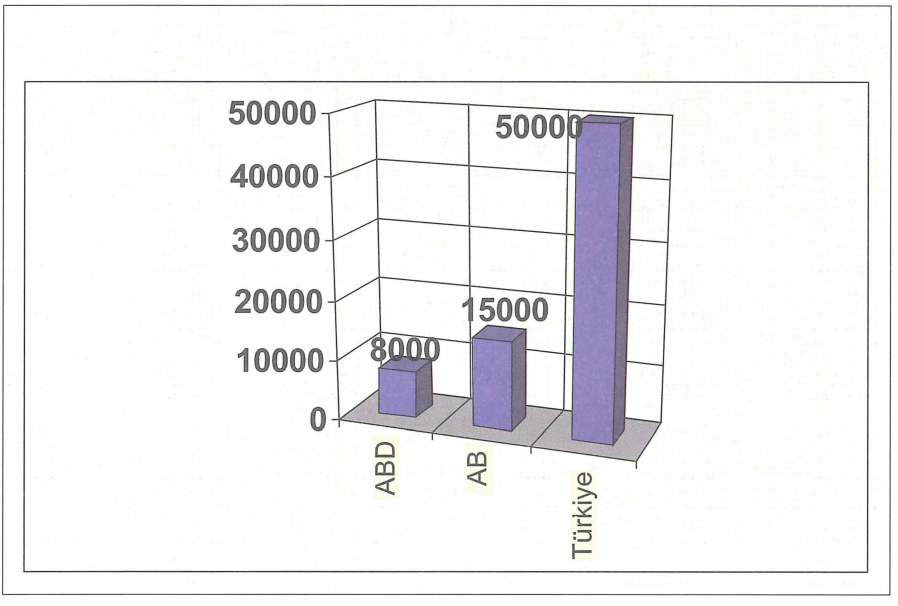

Kaynak : www.boxofficeturkiye.com

SİNEMA SALONLARI

Sinema Grupları	Salon sayısı	İlk 10 içindeki Pazar payı	Toplamda Pazar payı
Cinebonus	232	32,50%	13,80%
AFM	201	28,20%	12,00%
Avşar	96	13,50%	5,70%
Prestige	48	6,70%	2,90%
Cinemarine	39	5,50%	2,30%
Cine City	25	3,50%	1,50%
Cine/Mall	23	3,20%	1,40%
Özen Film	21	2,90%	1,30%
Umut Sanat	16	2,20%	1,00%
Kıbrıs	12	1,70%	0,70%
Şahsa Ait Sinema İşletmeleri	966		57,50%
Toplam (Türkiye)	**1.679**		**100,00%**

SALON BAŞINA KİŞİ SAYISI

TV KANALLARI

GENEL (31)		
Kanal D	Kanal 1	Ses TV
Show	Kanal B	Halk TV
Star	Kanal 7	TRT 2
ATV	STV	TRT 3
Fox	Avrasya TV	TRT Avaz
TRT 1	Flash TV	TRT 6
Kanaltürk	Tvnet	TRT Türk
TV8	Cem TV	TRT Turizm
CNBC-e	Kanal A	Cine 5
TRT Int	e2	BRT
Mehtap TV		

TV KANALLARI

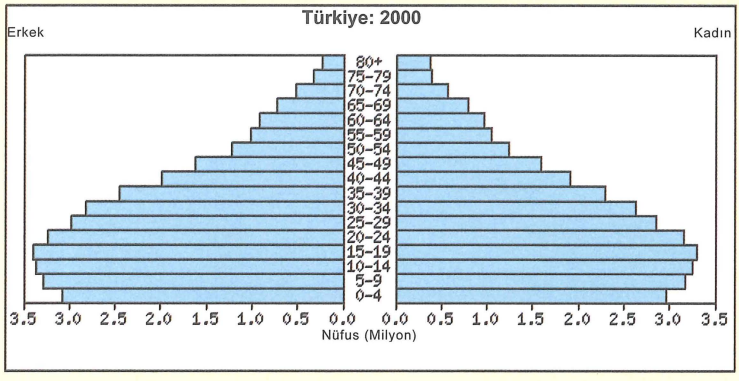
HABER/EKONOMİ (9)	SPOR (5)	MÜZİK (9)
Ülke TV	GS TV	MTV Türkiye
24	FB TV	TRT Müzik
NTV	NTV Spor	Kral
CNN Türk	TJK TV	Dream TV
Sky Türk	BJK TV	PWR Türk
Haber Türk		Number 1
TGRT Haber	**DIJITAL (2)**	Best TV
S Haber	DIGITURK	Genç TV
6 News	D-SMART	MMC

TV KANALLARI

BELGESEL (3)	ÇOCUK (8)	DİĞER (9)
Yaban TV	TRT çocuk	Wedding CH
National Geographic	Baby TV	Fashion TV
Discovery Channel	LİG TV	Jolly
İz TV	Nickelodeon	E!
NAT Wilde	Jojo	Home TV
Zone reality	Disney	FX
	Yumurcak TV	Showmax
	Cartoon Network	Show plus
		TNT

TÜKETİCİ

Türkiye

Kaynak: U.S. Census Bureau, İnternational Data Base.

TÜKETİCİ

Türkiye
Film
Endüstrisi

SES	A	B	C1	C2	D	E
Grup %	4.5	10.3	16.9	13.8	36.6	17.8
Kişi sayısı	2,800,000	6,386,000	10,478,000	8,500,000	22,700,000	11,000,000
Aylık harcama ($)	5,200	2,270	780	637	412	266
Kentlerde yaşayan %	95	73	82	69	49	24

Kaynak: TİE

TÜKETİCİ

Türkiye Film Endüstrisi

Tüketim	Türkiye (%)	Avrupa (%)
Gıda	32	20
Ev	21	18
Giyim kuşam	10	8
Genel	9	8
Ulaşım/iletişim	9	15
Sağlık	3	8
Eğlence	3	9
Diğer	13	14

Kaynak: A&G research

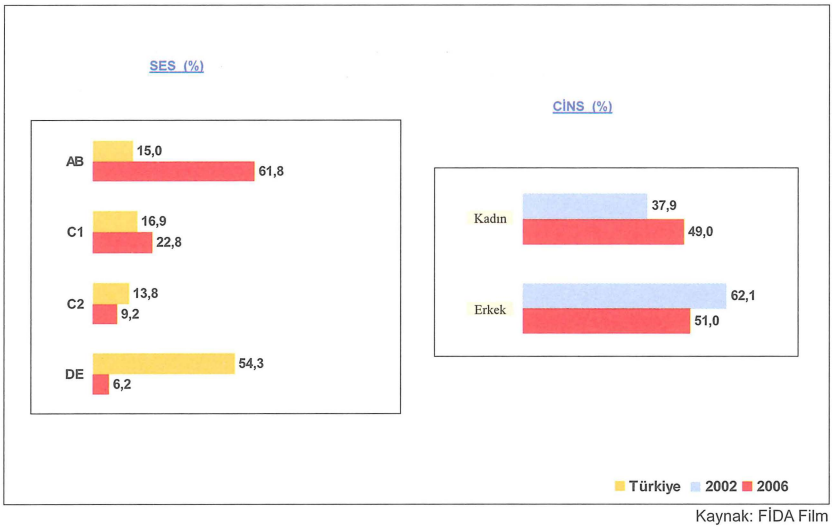
TÜKETİCİ

Türkiye Film Endüstrisi

Sahip olma	%
Ev	69.9
Buzdolabı	99.2
Müzik seti	60.8
VCD/DVD	6.3
TV	97.5
Klima	5.1
Bilgisayar	11.1
Otomatik çamaşır makinası	55
Araba	27
Cep telefonu	34
Kredi kartı	25.7

Kaynak: A&G research

SİNEMA SEYİRCİSİ PROFİLİ

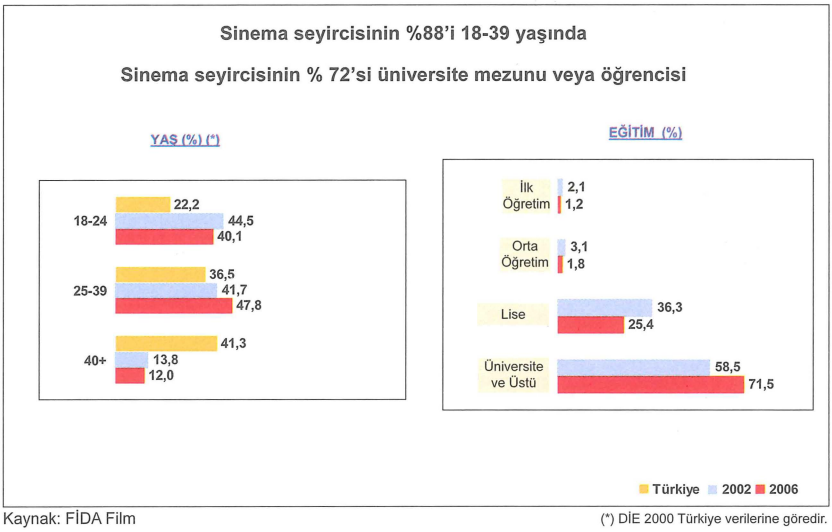

Kaynak: FİDA Film

SİNEMA SEYİRCİSİ PROFİLİ

Sinema seyircisinin %88'i 18-39 yaşında

Sinema seyircisinin % 72'si üniversite mezunu veya öğrencisi

Kaynak: FİDA Film

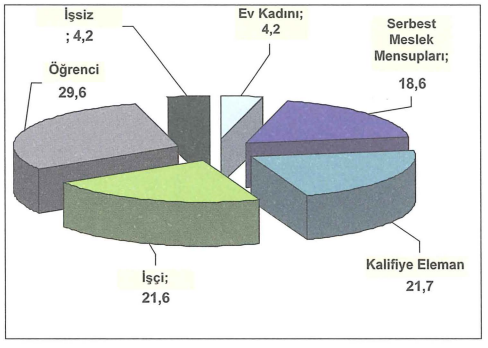
(*) DİE 2000 Türkiye verilerine göredir.

SİNEMA SEYİRCİSİ PROFİLİ

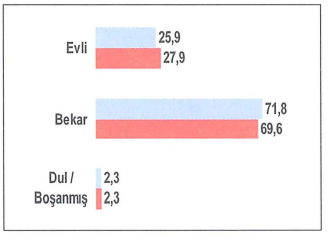
Sinema seyircisinin %63'ü çalışanlardır

Sinema seyircisinin %30'u öğrencilerdir

MESLEK (%)

MEDENİ DURUM (%)

Kaynak: FİDA Film

VİZYON ZAMANLAMALARI

- Sinema vizyonu
- PPV, DVD 3-6 ay (sinemadan sonra)
- Pay TV 6-9 ay (sinemadan sonra)
- Ulusal Kanal 9-12 ay (sinemadan sonra)
- IPTV, VOD henüz başlamadı

VERGİLER VE İŞ MODELİ

Türkiye Film Endüstrisi

GELİR VERGİLERİ

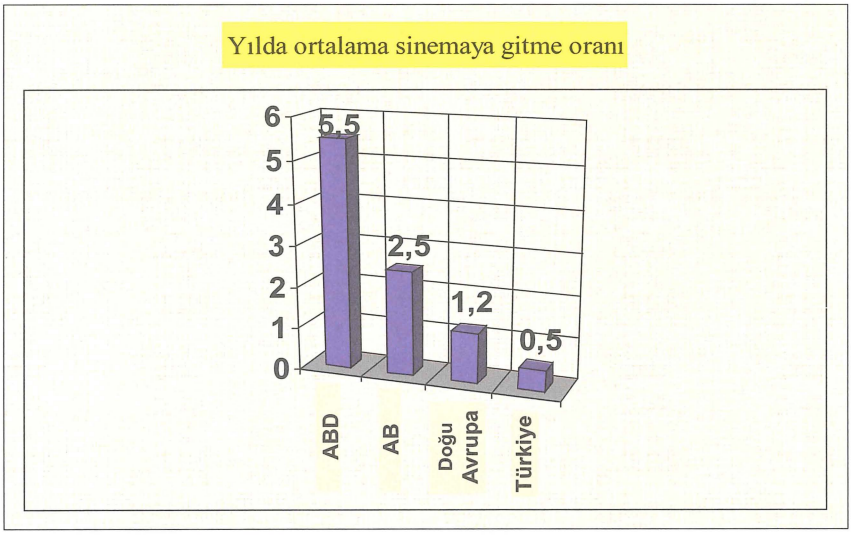
- Kişisel vergiler:
  - Yönetmen, oyuncu, müzisyen: % 20 stopaj + gelir vergisi
  - Senarist: % 17 stopaj + gelir vergisi yok
  - Ekip: 15%-50%
- Kurumlar vergisi:
  - 20%

BİLET ÜZERİNDEKİ VERGİLER VE GELİR PAYLAŞIMI

Net bilet fiyatı		8,42
Rüsum @	10%	0,84
		9,26
KDV @	8%	0,74
Bilet fiyatı		*10,00*
Sinema (50%)	42,1%	4,21
Dağıtımcı (50%)	42,1%	4,21
Rüsum	8,4%	0,84
KDV	7,4%	0,74

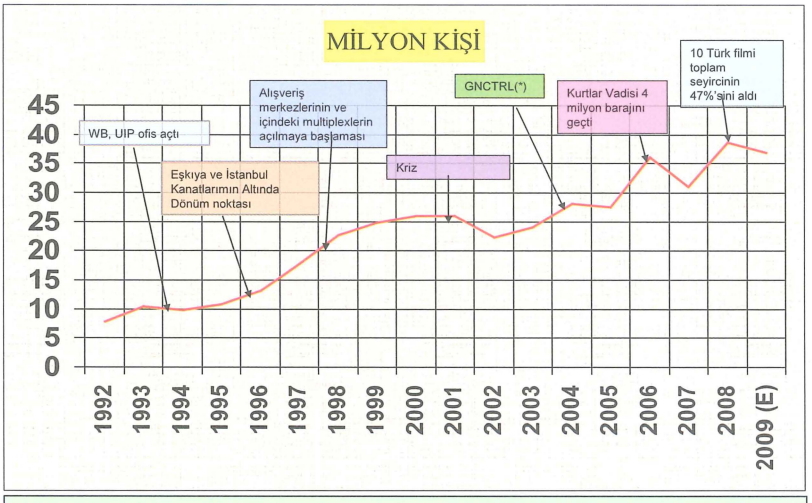
SİNEMAYA GİTME FREKANSI

Türkiye Film Endüstrisi

SİNEMA SEYİRCİ SAYILARI

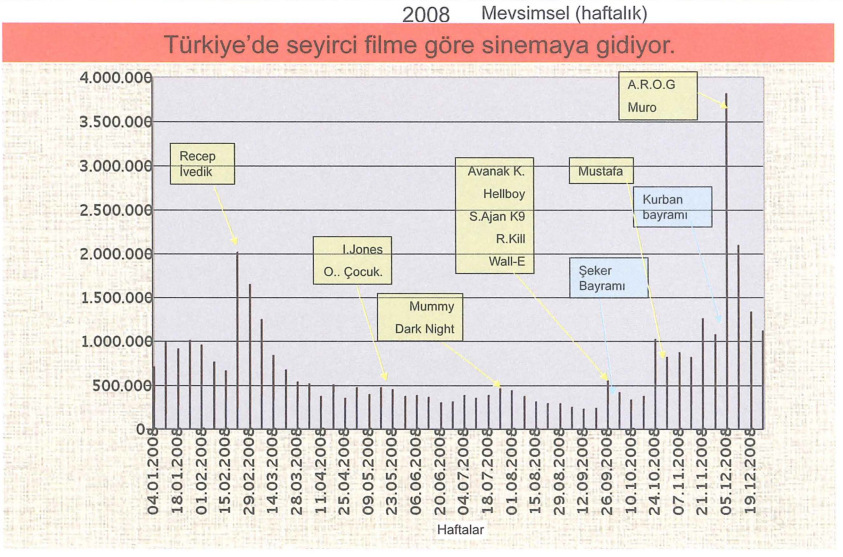
Türkiye Film Endüstrisi

(*) GNCTRL, Turkcell Mobile telefon'un kampanyası olup, "1 alana 1 bedava" teklifi ile 2008 yılında 2.6 milyon sinema bileti satılmıştır. Toplam seyirci sayısının 5.2 milyon (%13.7)'u bu kampanya sayesinde sağlanmıştır.

HAFTALIK SEYİRCİ SAYISI DEĞİŞİMİ

Türkiye Film Endüstrisi

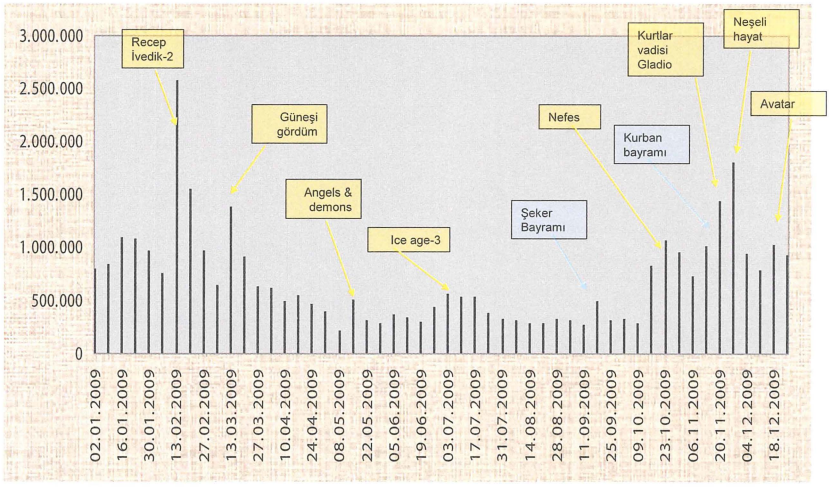

Kaynak: Antrakt Sinema Box Office

HAFTALIK SEYİRCİ SAYISI DEĞİŞİMİ

Türkiye Film Endüstrisi

2009

Kaynak: Antrakt Sinema Box Office

TÜRK FİLMLERİ VE YABANCI FİLMLER

Türkiye Film Endüstrisi

Yıl	Türk filmi sayısı	Yabancı film sayısı	Türk filmi seyirci sayısı	Yabancı film seyirci sayısı	Toplam seyirci sayısı	Türk filmi Pazar payı
2002	9	159	1.987.574	21.522.477	23.510.051	8,45%
2003	16	172	5.631.832	18.988.317	24.620.149	22,87%
2004	18	189	11.108.044	18.594.427	29.702.471	37,40%
2005	27	194	11.139.299	15.589.795	26.729.094	41,67%
2006	33	204	18.067.562	16.754.558	34.822.120	51,89%
2007	42	210	12.113.646	19.006.413	31.120.059	38,93%
2008	48	264	22.618.383	15.792.532	38.410.915	58,89%
2009*	67	251	21.262.755	15.672.308	36.890.363	57,64%

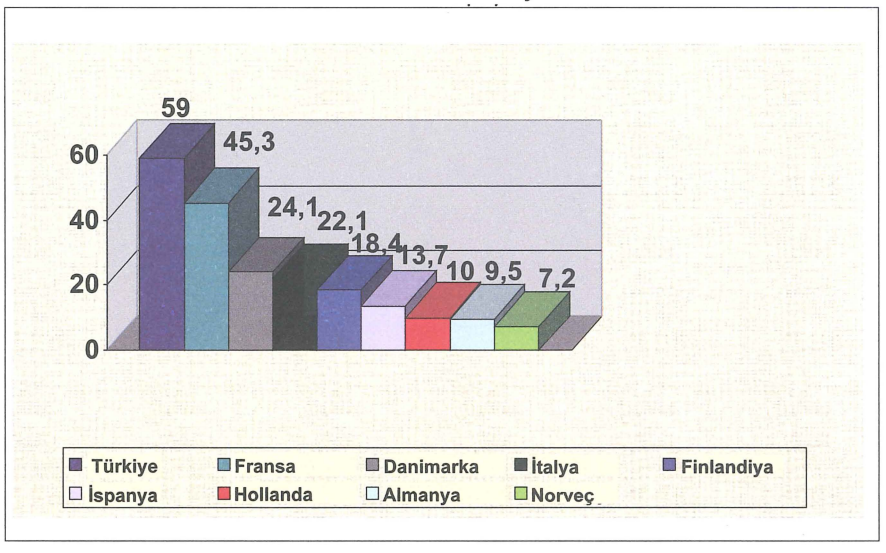
(*) 1 Aralık 2009 Tarihinden İtibaren

FRANSIZ FİLMLERİ

Yıl	Film Sayısı	Gişe Hasılatı	Seyirci Sayısı	Kopya Sayısı	Toplam Seyirci Sayısı	%
2008	40	3.609.808	855.718	113	38.410.915	2,23%
2007	21	3.851.255	829.364	79	31.120.059	2,67%
2006	26	1.779.065	415.041	51	34.822.120	1,19%
2005	19	2.114.675	546.805	103	26.729.094	2,05%

TÜRKİYE VE AVRUPA

Yerli Ürün Pazar Payı

EN ÇOK GİŞE YAPAN 100 FİLM

Türkiye Film Endüstrisi

	Yerli film	Yabancı film
100 film içerisinde	51	49
50 film içerisinde	34	16
25 film içerisinde	23	2
20 film içerisinde	19	1
10 film içerisinde	9	1*

(*) titanic

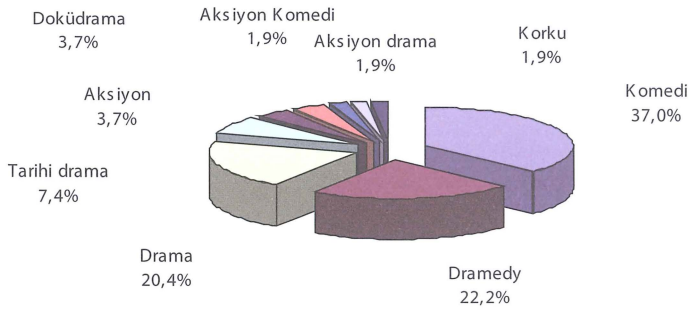
TOP 20 FILM SEYİRCİ SAYISI (2005-2009)

SIRA	FİLM	DAĞITIMCI	VİZYON TARİHİ	KOPYA	SEYİRCİ SAYISI
1	Recep İvedik 2	Özen Film	13.02.2009	750	4.330.714
2	Recep İvedik	Özen Film	22.02.2008	230	4.301.641
3	Kurtlar Vadisi: Irak	KenDa	03.02.2006	480	4.256.567
4	G.O.R.A.	WB	12.11.2004	240	3.932.315
5	A.R.O.G	UIP	05.12.2008	685	3.707.086
6	VİZONTELE	WB	02.02.2001	90	3.308.120
7	VIZONTELE TUUBA	WB	23.01.2004	181	2.894.802
8	TITANIC	ÖZEN	20.02.1998	32	2.844.022
9	Organize İşler	KenDa	23.12.2005	444	2.618.244
10	Hababam Sınıfı Askerde	Özen Film	14.01.2005	250	2.587.824
11	EŞKİYA	WB	29.10.1996	16	2.572.287
12	Güneşi Gördüm	Pinema	12.03.2009	640	2.491.454
13	KAHPE BİZANS	ÖZEN	21.01.2000	51	2.472.298
14	Nefes: Vatan Sağolsun	Medyavizyon	16.10.2009	608	2.419.136
15	Muro	Özen Film	05.12.2008	343	2.315.902
16	Babam ve Oğlum	Özen	18.11.2005	96	2.151.954
17	Hababam Sınıfı 3,5	Özen Film	06.01.2006	280	2.068.165
18	Beyaz Melek	Medyavizyon	16.11.2007	200	2.030.985
19	Issız Adam	CF	07.11.2008	159	2.012.780
20	Kabadayı	UIP	14.12.2007	410	2.002.512

TÜR TERCİHİ

Türkiye Film Endüstrisi

İlk 50 film içinde

Kavnak : www.boxofficeturkive.com

RAKAMLARLA ENDÜSTRİ - 2008

Türkiye Film Endüstrisi

SİNEMA

1 € = 2,24 TL		TL	€
Ortalama bilet fiyatı		7,85	3,51
Büfe geliri (tek seyirci)		1,00	0,45
Gişe Hasılatı		301.584.909	134.636.120
Bilet fiyatlarından kesilen vergi		24.126.793	10.770.890
Toplam büfe hasılatı		38.410.915	17.147.730
Vizyon Reklamları		24.126.793	10.770.890
DVD, VCD (e)		30.158.491	13.463.612
Tv Hakları		49.840.000	22.250.000
	PPV	*1.840.000*	*821.429*
	Pay TV	*8.000.000*	*3.571.429*
	Free TV	*40.000.000*	*17.857.143*
Endüstri'nin Toplam Büyüklüğü		468.247.900	173.325.629

TV

TV YAPIMLARI	
Toplam dizi sayısı	200
Toplam dizi bölümü sayısı	3.400
Toplam ilk yayın zamanı	5.021 dk
Dizilerin yapımı için harcanan zaman	300.888 saat
Dizilerin yapımı için harcanan adam saat	284.785.200 adam saat
Dizilerin yapımı için günde harcanan ortalama saat	824 hrs
Bölüm başı ortalama bütçe	255,677 TL

	TL	€ (@2,24)
DİZİ ÜRETİMİ TOPLAM BÜYÜKLÜĞÜ	**915,800,000**	**408,389,286**

KAYNAKLAR

- www.boxofficeturkiye.com: 3 slides
- TİE (Statistical Institute of Turkey): 2 slides
- A&G research: 2 slides
- FİDA: 3 slides
- Antrakt Sinema Box Office 4 slides
- Mediasalles 3 slides
- Interpretation&comments: Mehmet Altıoklar

İTO YAYINLARI (2009)

2009-1	Züccaciye-Turizm Sektörleri Ekonomik Etkileşimi
2009-2	Züccaciye-Turizm Sektörleri Ekonomik Etkileşimi (Broşür)
2009-3	Organik Tarım Bakımından Türkiye'nin Potansiyeli, Bugünkü Durumu ve Geleceği
2009-4	Sosyal Güvenlik ve Vergi Mevzuatındaki Düzenlemelerin Etkileri
2009-5	Profesyonel Mutfak ve Ekipmanları İçin Avrupa Direktifleri ve Standartlarının Uygulama Rehberi
2009-6	Haberlerden Yansıyan İTO: 2005-2008
2009-7	Toptancı Hallerin Tarım Sektörüne Katkıları ve Ekonomideki Önemi (Cd)
2009-8	Dünden Bugüne İstanbul'da Yaygın Eğitim
2009-9	E-Ticaret Güvenlik Rehberi
2009-10	Türkiye'de Optometrik Ürünler Sektörü
2009-11	Meslek Dalları İtibariyle İstanbul'daki Meslek Liseleri
2009-12	Fiyat İndeksleri (=Price Indices)
2009-13	İstanbul Balık Hali'nin Pazarlama ve Satış Durumu
2009-14	Türkiye'de ve Dünyada Tarımsal Destekleme Politikası
2009-15	Türkiye'de Madencilik
2009-16	Düzenleyici Etki Analizi Rehberi
2009-17	İstanbul'da Kırk Yıllık 40 Lezzet Durağı (=40 Relais Gourmands, 40 Ans d'Histoiredes Saveurs d'İstanbul)
2009-18	Türkiye'de Otelcilik ve Kongre Turizminin Geliştirilmesi
2009-19	Halkla İlişkiler Yönetimi
2009-20	Geçmişten Günümüze İstanbul Hanları
2009-21	Herkes İçin Ekonomi
2009-22	Makroekonomik Göstergeler (=Macroeconomic Indicators)
2009-23	İşletmelerde İş Etiği
2009-24	Özürlüler Vadisi
2009-25	Telif Hukukunda Yayın Sözleşmesi Örnekleri
2009-26	Vergi-Sosyal Güvenlik ve Ticaret İşlemleri Açısından Fatura Uygulama Rehberi
2009-27	KOBİ Girişimcileri İçin Yatırım Projelerinin Hazırlanması ve Değerlendirilmesi

2009-28	İstanbul'un Esnaf Lokantaları (İngilizce-Almanca)
2009-29	Forty Years Old 40 Taste Havens in İstanbul (=Geschmacksoasen in İstanbul 40 Vierzig Jahre Tradition)
2009-30	Dünden Bugüne Kapalıçarşı:İstanbul
2009-31	Yaşayıp Unuttuğumuz İstanbul
2009-32	Türkiye'de Regülasyon ve Özelleştirmelerin Gelir Dağılımı Etkileri
2009-33	Türk İşletme Kültüründe Ortaklık ve Güven
2009-34	Devletin Bankacılık Sektöründe Düzenleyici Denetleyici Rolü ve Türkiye Uygulaması
2009-34	Devletin Bankacılık Sektöründe Düzenleyici Denetleyici Rolü ve Türkiye Uygulaması (2.bs)
2009-35	Türk Bankacılık Sektöründe Pazar Hakimiyeti ve Sektörün = Rekabet Gücünün Uygumalı Analizi
2009-36	E-İhale
2009-37	Türkiye İnşaat Sektörü Hammadde Haritası
2009-38	İstanbul Ticaret Odası Yayın Broşürü
2009-39	Dersaadet Ticaret Odası 1882-1923: Türkiye Ticaretin Öncü Kuruluşu
2009-40	2010 Avrupa Kültür Başkenti İstanbul'da Gıda İşyerlerinin Potansiyeli Paneli (DVD)
2009-41	Türkiye İlaç Sanayi
2009-42	Türkiye'de Tıbbi Cihaz ve Malzeme Üretimi
2009-43	Türkiye'de Tıbbi Cihaz ve Malzeme İthalatı, Yarattığı Kayıplar ve Çözüm Önerileri
2009-44	Yeni Perakendecilik Sisteminde Toptancı Hallerinin İzlemesi Gereken Stratejiler
2009-45	İstanbul'un Ekonomik ve Sosyal Göstergeleri
2009-46	Social and Economıc Indicators of Istanbul
2009-47	Rakamlarla Türkiye Ekonomisi
2009-48	Turkey in Figures
2009-49	Türkiye'de Yayın Hayatı (Türkçe-İng-Alm.Fr.)
2009-50	Başarılı İhracatçılar 2008 (=Outstanding Exporters 2008)
2009-51	Sürdürülebilir kalkınma, yenilenebilir enerji kaynakları ve hidrojen enerjisi: Türkiye Değerlendirmesi

2009-52	2008 Yılı İstanbul Küçük Sanayi Kapasite Kullanım Araştırması
2009-53	Başarılı Vergi Mükellefleri: 2008 (Kitap-CD)
2009-54	Toplantı Yönetimi ve Kararlara Katılma
2009-55	Liderlik Sitilleri, Değişim Yönetimi ve Ekip Çalışması
2009-56	Ahilik Kuruluşu, İlkeleri ve Fonksiyonları (Broşür)
2009-57	İTO Bilgi Merkezi ve Uluslararası Ticari Sınıflandırma Sistemi
2009-58	Yaşayıp Unuttuğumuz İstanbul (2.bs.)

İTO YAYINLARI (2010)

2010-3	Bir Zamanlar İstanbul: Şehir Mektupları (2.bs.)
2010-4	İstanbul'da Kırk Yıllık 40 Lezzet Durağı (=Forty Years Old 40 Taste Havens in İstanbul) (büyük boy)
2010-5	İstanbul'da Kırk Yıllık 40 Lezzet Durağı (=Forty Years Old 40 Taste Havens in İstanbul (küçük boy)
2010-6	Türk Yan Sanayi Borsası Üye Profil Araştırması (Türkçe-İng)
2010-7	Edebiyatımızda Ticaret ve Tacirler
2010-8	Haberlerden Yansıyan İTO: 2009
2010-9	Fiyat İndeksleri (aylık)
2010-10	Makroekonomik Göstergeler (3 aylık)
2010-11	Osmanlı'dan Cumhuriyete Özel Girişimciliğe Yönelik Devlet Politikaları
2010-12	Büyümenin Yolu Afrika'dan Geçiyor
2010-16	Şehbender Raporlarına Göre I.Dünya Savaşı Öncesi Osmanlı Ticareti
2010-18	Avrupa Birliği'nin Serbest Ticaret Anlaşmaları'na Türkiye'nin de Dahil Edilmesi
2010-19	Dünyada ve Türkiye'de e-İhracat Uygulamaları
2010-20	Mesleki ve Teknik Ortaöğretimde Finansman Harcamalar ve Maliyet
2010-22	Güneş Kollektörü Uygulamaları
2010-23	İstanbul Kentiçi Ulaşımında Servis Taşımacılığı

2010-25	ABD Deneyimi Işığında Emek Piyasası Reformu ve İşsizliği Azaltıcı Politikalar
2010-27	Karikatürlerle İstanbul'da Toplu Ulaşım
2010-28	Kurumsallaşma ve Kriz Yönetimi
2010-30	İşletmelerde Kurumsallaşma ve Kurumsal İletişimin Önemi
2010-33	Suyun İki Yakası: Selanik-İstanbul
2010-34	Kaybolan Meslekler ve Son Ustalar
2010-35	Global Krizde Türk Yan Sanayi Borsası'nın Genel Durumu ve Beklentileri
2010-37	İstanbul Ticaret Odası:
2010-38	The İstanbul Chamber of Commerce: an institution devoted to development of Turkey
2010-51	Mikroekonomi ve Makroekonomi Düzeyinde Küresel Rekabet Gücünü Etkileyen Faktörler ve Stratejiler

•Haziran itibariyle

Not: 2004 Yılı ve Sonrası Çıkan Bütün Yayınlarımıza İnternet Sitemizden Tam Metin Olarak Ücretsiz Ulaşılabilmektedir.